Ref. Ares(2021)935344 - 03/02/2021

EUROPEAN COMMISSION
DIRECTORATE-GENERAL FOR INTERNAL MARKET, INDUSTRY, ENTREPRENEURSHIP AND SMES
Goods in the Single Market and Enforcement
Free Movement of Goods

Brussels, 3 February 2021
grow.ddg1.b.1 CS/el (2021)792241

THEMIS/EU PILOT EUP(2021)9837
REQUEST FOR INFORMATION TO THE FINNISH AUTHORITIES

Dear Sir, / Dear Madam,

In the essence of time, we are sending you the following letter and questions in English. We intend to send to you the following communication in Finnish by 10 February 2021, please note that relevant recommended deadlines would only start to apply from when you receive the Finnish language version.

The Commission has received several complaints against Finland related to possible obstacles to the sales of certain alcoholic beverages.

According to these complaints, the current Finnish Alcohol Act as interpreted in the Guidance by the National Supervisory Authority for Welfare and Health, Valvira, and as currently enforced by Alko, may raise concerns with EU law. In particular, the principle of the free movement of goods as enshrined in Articles 34 and 36 of the Treaty on the Functioning of the European Union and the e-Commerce Directive.

According to the information gathered so far by the Commission, the situation in Finland as regards the sales of certain alcoholic beverages, is as follows:

- §17 of the Finnish Alcohol Act allows retail selling, not only by Alko, but also by any person having obtained a retail trade license from the competent authority for alcoholic beverages containing a maximum of 5.5 percentages by volume ethyl.
- Such beverages may be sold by license holders in Finland e.g. grocery stores, retailers, etc established in Finland. However, sales at distance or online by such licence holders are not allowed in Finland according to official guidance by Valvira[1].
- Retailers or sellers of beverages with an alcohol content of up to 5,5% that are established in other EU Member States are not able to obtain a Finnish licence to sell at distance such beverages nor is there a system to recognise other national EU Member States retail licences in Finland.

[1] Available in Finnish: https://www.valvira.fi/documents/14444/201001/Yksityishenkil%C3%B6n+alkoholin+maahantuontioikeus/4caa5790-1e35-4e24-a4b2-acb2c2905bb4

Commission européenne/Europese Commissie, 1049 Bruxelles/Brussel, BELGIQUE/BELGIË - Tel. +32 22991111
Office: N105 03/025 - Tel. direct line +32 22950718

Christian.SCHARLING@ec.europa.eu

- Alko's practise in Finland for alcohol beverages with a content of 2,8 % - 5,5 % allows orders to be placed by consumers online or via an Alko mobile application, and then picked up from authorised pick-up points, some of which are third party premises.
- Alko requires economic operators to obtain an authorisation of the producer or owner of the trademark before Alko agrees to offer processing of all beverages relating to its monopoly.

In this regard, we would appreciate if the Finnish authorities could complement and clarify any of the points described above and provide replies to the following questions:

1. Is it correct that, as a consequence of the the practice and guidance by the National Supervisory Authority for Welfare and Health, Valvira[2], distance selling, by retailers or sellers established in another Member State, of alcoholic beverages containing a maximum of 5.5 percentages by volume ethyl, is impossible in Finland, regardless of there not being such direct prohibition in the Alcohol Act? If the Finnish authorities consider that Valvira does not have such practice, would it be possible to elaborate how retailers or sellers established in another Member State could sell alcoholic beverages containing a maximum of 5.5 percentages by volume ethyl at a distance selling in Finland, and under which conditions?

2. If the above prohibition exists, how do the Finnish authorities enforce it in relation to on-line sellers established in other Member States preventing the on-line sale of some or all alcohol beverages? If yes, what are the legal grounds for these enforcement measures (e.g. lack of Finnish retail license, violation of Alko's monopoly over on-line sales, breach of delivery restrictions applicable to alcohol products, etc…)? If such enforcement measures were adopted, to what extent was the country of origin of the provider informed about the measures and the Commission notified of these measures, following the procedure in Article 3(4) of the e-Commerce Directive? What would be in this case the general interest justifying such cross-border restriction? Which reasons would make such restriction to cross-border on-line sales necessary for the achievement of such objective?

3. Are retail licenses to sell alcoholic beverages containing a maximum of 5.5 percentages by volume ethyl available to retailers, sellers or producers that are not established in Finland but would be interested in selling at distance? If not, what is the justification to limit the access of retail licences only to retailers or producers established in Finland? If yes, could you point the relevant legal provision where this possibility is regulated?

4. Are the Finnish authorities planning to take any legislative action on the basis of the proposal from the working group set up under the Ministry of Social Affairs and Health presented in April 2018 in relation to the regulation of cross-border sales of alcoholic beverages? And if yes, what type of action?

5. What is the objective of Alko's trademark authorisation procedure, which requires economic operators to obtain an authorisation of the producer or owner of the trademark before Alko agrees to sell products that has been submitted for offer

[2] Idem.

processing?[3] Have the Finnish authorities considered less restrictive means to obtain the same objective?

6. Moreover, what is the objective to only allow one economic operator the right to offer products through Alko, even if several suppliers have obtained a trademark authorisation by the producer or trademark owner?[4]

We would be very grateful if you could reply to these questions within eight weeks following the receipt of this request.

If you need further information, please do not hesitate to contact Mr Christian Scharling (e-mail: christian.scharling@ec.europa.eu and telephone +32 229 50718).

Yours faithfully,

(e-signed)
Hans Ingels
Head of Unit

[3] Available in English at (page 8): https://www.alko.fi/INTERSHOP/static/WFS/Alko-OnlineShop-Site/-/Alko-OnlineShop/en_US/for%20suppliers/Muut/VOT/Alko%20-%20Listing%20instructions%20for%20alcoholic%20preparations%2015.7.2020.pdf

"To be approved for offer-processing, an authorization of the producer or the owner of the trademark must accompany the offer. If there are unclarities in the product's industrial rights (e.g. trademark rights), Alko may exclude the product from the offer processing. Authorization is not required, if the offered product is the company's own trademark."

[4] Idem, page 25:

"If the producer/trademark owner has authorized several different companies to represent the same products and Alko therefore receives several different offers of the same products from different suppliers within the same search, all such offers received will be rejected for clashing with each other."

Electronically signed on 02/02/2021 16:27 (UTC+01) in accordance with article 11 of Commission Decision C(2020) 4482

Euroopan komissiolle

Komissio on lähettänyt Suomen viranomaisille tietopyynnön PILOT EUP (2021) 9837. Kysymykset koskevat alkoholilain (1102/2017) alkoholijuomien vähittäismyyntiä koskevia säännöksiä sekä niiden suhdetta tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaatteeseen (SEUT 34 ja 36 art) ja sähköistä kaupankäyntiä koskevan direktiivin säännöksiin.

Suomen viranomaiset ovat hyväksyneet asian käsittelyn PILOT-menettelyssä ja esittävät vastauksena seuraavan:

1. Lainsäädännöllinen tilanne

1.1. Enintään 5,5 tilavuusprosenttia sisältävien alkoholijuomien vähittäismyyntilupajärjestelmä

Komissiolla on oikeat tiedot Suomen alkoholilain säännöksistä, jotka koskevat enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien vähittäismyyntiä.

- Alkoholilain 17 §:ssä säädetään enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien vähittäismyyntiluvasta, jonka voi saada jokainen luonnollinen henkilö ja oikeushenkilö, joka täyttää alkoholilaissa säädetyt edellytykset. Luvan myöntäminen ei millään tavalla riipu hakijan kansallisuudesta taikka asuin- tai olinpaikasta. Alkoholijuomia ei saa alkoholilain 5 §:n 1 momentin mukaan myydä ilman lupaa.[1]

[1] Rikoslain 50 a luvun 1 §:ssä säädetään siitä rangaistuksesta, joka tuomitaan alkoholirikoksesta: ”Joka alkoholilain …vastaisesti …myy, välittää tai toiselle luovuttaa alkoholijuomaa…, on tuomittava alkoholirikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.”

- Alkoholilain 35 §:n mukaan "*Alkoholijuomien vähittäismyyntiä saa harjoittaa vain luovuttamalla niitä asiakkaalle hyväksytyssä vähittäismyyntipaikassa.*"

  Tämän säännöksen taustalla ovat esimerkiksi seuraavat alkoholijuomien myyntiä ja valvontaa koskevat alkoholilain säännökset, joiden riittävän tehokkaan valvonnan on arvioitu toteutuvan vain viranomaisen tiedossa olevissa paikoissa:
  - 37 §:ssä säädetään vähittäismyyntikielloista (erityisesti myynti-ikärajoista).
  - 38 §:n mukaan vähittäismyyntipaikassa tulee olla paikalla vastaava hoitaja silloin, kun paikka on avoinna asiakkaille.
  - 39 §:ssä säädetään luvanhaltijan ja hänen henkilökuntansa velvollisuudesta valvoa lain noudattamista vähittäismyyntipaikassa.
  - 40 §:ssä säädetään alkoholijuomien ostajan velvollisuudesta todistaa ikänsä henkilökunnalle.
  - 42 §:ssä säädetään alkoholijuomien sallitusta vähittäismyyntiajasta.
  - 60 §:ssä säädetään alkoholijuomien vähittäismyynnin valvontaviranomaisista ja esimerkiksi 62 §:ssä viranomaisten oikeudesta tarkastaa luvanhaltijan tiloja ja toimintaa.

  Toisin sanoen, jos alkoholijuomien myynnissä juomien luovuttaminen asiakkaille tapahtuisi esimerkiksi kuluttajan omalla ovella tai pihamaalla taikka numerokoodilla avautuvasta pakettiautomaatista, mitään näistä laissa säädetyistä velvollisuuksista ei voitaisi valvoa lainkaan tai ainakaan yhtä tehokkaasti kuin vähittäismyyntipaikassa.

- Alkoholilain 3 §:n 1 momentin 13 kohdassa tarkoitetulla alkoholiyhtiöllä (”Alko Oy”) oli vuoden 2020 lopussa 364 myymälää ja lisäksi myös 126 luovutuspaikkaa. Luovutuspaikat perustuvat siihen, että alkoholilain 27 §:n mukaan ”Alkoholiyhtiöltä ostettuja alkoholijuomia saadaan luovuttaa ostajille avoimessa liikehuoneistossa, jonka toiminnanharjoittajan kanssa alkoholiyhtiö on tehnyt luovutuspaikkasopimuksen.”

  Toisin sanoen, vaikka alkoholiyhtiöllä on alkoholilain 26 §:n 2 momentin mukaisesti haettu enintään 5,5 tilavuusprosenttia sisältävien alkoholijuomien vähittäismyyntilupa kullekin myyntipaikalleen, Alko saa järjestää myymiensä enintään 5,5 tilavuusprosenttia sisältävien alkoholijuomien luovuttamisen asiakkaille myymälänsä lisäksi myös asiakkaan pyytämässä ulkopuolisen yrityksen hallitsemassa luovutuspaikassa. Näitä luovutuspaikkoja on perustettu esimerkiksi sellaisille paikkakunnille, joihin ei ole kannattavaa perustaa omaa myymälää.

- Näiden säännösten lisäksi alkoholilain 32 §:ssä säädetään, että kaupallisessa tai muussa elinkeinotarkoituksessa alkoholijuomia käyttävä tarvitsee maahan tuotavan alkoholijuoman osalta toimintaansa tämän lain mukaisen erillisen luvan. Alkoholijuomien maahantuonti on säännöksen mukaan itsessään sallittua, mutta jos maahantuoduilla alkoholijuomilla harjoittaa alkoholilaissa säädettyä luvanvaraista elinkeinotoimintaa, kyseiseen toimintaan tarvitaan siis viranomaisen myöntämä erillinen lupa. Tällainen erillinen lupa voi olla esimerkiksi lain 17 §:ssä tarkoitettu alkoholijuomien vähittäismyyntilupa.

- Edellä mainittuja alkoholijuomien vähittäismyyntiä ja siihen tarvittavaa lupaa koskevia Suomen alkoholilain säännöksiä sovelletaan vain, jos myynnin katsotaan tapahtuvan Suomessa. Suomen alkoholilaki ei siis rajoita sellaista alkoholijuomien vähittäismyyntiä, jonka katsotaan tapahtuvan jossain muussa maassa, vaikka myydyt alkoholijuomat tulisivat suomalaisen kuluttajan nautittaviksi Suomessa.

Tapauksessa Rosengren (C-170/04) Euroopan unionin tuomioistuin katsoi, että Ruotsin alkoholilaissa ollut kielto, jonka mukaan yksityishenkilöt eivät saa tuoda maahan alkoholijuomia muista jäsenvaltioista, oli SEUT 34 artiklan vastainen. Suomen lainsäädännössä ei ole koskaan ollut tällaista kieltoa eli yksityishenkilö saa sekä ostaa alkoholijuomia miltä tahansa myyjältä Euroopan unionin alueella että tuoda ostoksensa maahan itse tai yksityishenkilön valitseman itsenäisen välittäjän tai ammattimaisen kuljetusyrityksen avulla (ks. myös Komissio vs. Ruotsi (C-186/05)).

Komission tietopyynnössä viitataan moneen kertaan Valviran käytäntöön ja ohjeistukseen. Tässä suhteessa on ensin todettava, että viranomaisilla ei Suomessa ole oikeutta säätää tai määrätä sitovia oikeusnormeja. Tietopyynnössä käytetään myös ilmaisuja ”verkkokauppa” ja ”etämyynti”, joita alkoholilaissa ei ole käytetty.

Komissio on joka tapauksessa tulkinnut alkoholilain säännöksiä oikein siinä suhteessa, että enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien valmistajat tai myyjät, jotka ovat sijoittautuneet vain muihin jäsenvaltioihin, eivät käytännössä voi saada alkoholijuomien vähittäismyyntilupaa myydäkseen kyseessä olevia alkoholijuomia suomalaisille kuluttajille Suomessa. Tämä ei johdu Valviran käytännöistä tai ohjeistuksesta, vaan erityisesti edellä mainitusta lain 35 §:n säännöksestä, jonka mukaan alkoholijuomien vähittäismyynnissä alkoholijuomia saadaan luovuttaa asiakkaalle vain hyväksytyssä vähittäismyyntipaikassa. Toisin sanoen luvanhaltijatkaan tai Alkokaan eivät saa luovuttaa alkoholijuomia kuluttajille esimerkiksi kotiinkuljetuksella, postin välityksellä tai pakettiautomaateista. Vaikka vähittäismyyntipaikkaa edellyttävä säännös koskee yhdenmukaisesti sekä Suomeen että muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneita valmistajia ja myyjiä, sen käytännön vaikutukset riippuvat siitä, onko Suomen ulkopuolelle sijoittautuneella valmistajalla tai myyjällä halua tai mahdollisuutta perustaa hyväksytty vähittäismyyntipaikka Suomeen.

Komissio on oikeassa myös siinä, että alkoholiyhtiö on ainoa enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien vähittäismyyntiluvan haltija, joka saa myydä kyseisiä juomia myymälöidensä lisäksi myös luovutuspaikoissa luovutettaviksi.

Kun tietopyynnössä mainitaan ”verkkokauppa”, on todettava, että alkoholilaissa ei ole säännöksiä, jotka kieltäisivät mainittujen alkoholijuomien esittelyn kuluttajille, niiden hintojen ilmoittamisen tai etätilausten ja etäkauppasopimusten tekemisen sekä ostosten maksamisen verkossa, internetissä tai erityisessä sovelluksessa.

Komission tietopyynnössä todetaan tähän liittyen, että kuluttajilla on mahdollisuus tehdä tilauksia Alkon verkkosivuilla tai mobiilisovelluksessa. Alkon lisäksi siis kuka tahansa alkoholijuomien vähittäismyyntiluvan haltija saa perustaa samanlaisen ”verkkokaupan” tai mobiilisovelluksen, kunhan alkoholilain 35 §:n säännöstä alkoholijuomien luovuttamisesta noudatetaan.

Edellä mainituilla säännöksillä, samoin kuin muilla alkoholijuomien vähittäismyyntiä koskevilla alkoholilain säännöksillä, on sellaisia vaikutuksia, joita on tutkittu perustamissopimuksen valossa. Euroopan unionin tuomioistuin on tapauksessa C-198/14 (Visnapuu) [2] jättänyt ennakkoratkaisun pyytäneen suomalaisen

[2] UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto), 12 päivänä marraskuuta 2015. Ennakkoratkaisupyyntö – SEUT 34 ja SEUT 110 artikla – Direktiivi 94/62/EY – 1 artiklan 1 kohta ja 7 ja 15 artikla – Alkoholijuomien etämyynti ja kuljetus toisesta jäsenvaltiosta – Eräiden juomapakkausten valmistevero – Vapautus verosta, jos pakkaukset kuuluvat pantti- ja

tuomioistuimen ratkaistavaksi, ovatko SEUT 34 ja 36 artikla esteenä Suomen alkoholilain säännöstölle, joka edellyttää toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen myyjän omaavan Suomen alkoholilaissa tarkoitetun vähittäismyyntiluvan sellaiseen myyntiin, jossa myyjä huolehtii kyseisten juomien kuljetuksesta Suomeen tai antaa sen kolmannen tehtäväksi. Euroopan unionin tuomioistuin viittaa tuomiossaan myös siihen edellä mainittuun seikkaan, että alkoholilain lupajärjestelmässä vähittäismyyntiä saa harjoittaa vain lupaviranomaisen hyväksymässä myyntipaikassa, jossa myynti on järjestetty niin, että tehokas valvonta on mahdollinen (112-kohta).

SEUT 34 ja 36 artiklan tulkinnasta tässä rikosjutussa, joka koski internetsivuston kautta alkoholijuomia Suomeen myyneen virolaisen yrittäjän toimintaa, lopullisen ennakkopäätöksen on antanut Suomen korkein oikeus tuomiollaan KKO:48:2018. Korkeimmassa oikeudessa keskeisenä kysymyksenä oli se, oliko Suomen alkoholilainsäädäntö Euroopan unionin oikeuden vastainen, kuten yrittäjä väitti.

Korkein oikeus arvioi ratkaisussaan laajasti edellä mainitun Euroopan unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisun valossa unionin oikeuden kannalta Alkon vähittäismyyntimonopolia sekä mietoja alkoholijuomia koskevaa vähittäismyyntilupajärjestelmää, joka edellytti muun muassa lupaviranomaisen hyväksymää myyntipaikkaa.

Korkein oikeus päätyi siihen, etteivät vähittäismyyntimonopoli ja -lupajärjestelmä olleet ristiriidassa unionin oikeuden kanssa.[3] Suomen viranomaiset ovat siis olleet siinä käsityksessä, että nykyisessä alkoholilaissa säädetty enintään 5,5 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävien alkoholijuomien vähittäismyyntilupajärjestelmä ei miltään osin ole ristiriidassa unionin oikeuden kanssa.

1.2 Alko Oy:n valikoimaanottoa koskevat säännöt

Komissio on tietopyynnössään kuvannut myös Alko Oy:n tarjouskäsittelyn menettelymääräyksiä. Tältä osin:

- Alkoholilain 25 §:n mukaan alkoholiyhtiön päätökset alkoholijuomien ottamisesta vähittäismyyntiin, niiden poistamisesta vähittäismyynnistä ja niiden hinnoittelusta tulee tehdä julkisin ja tasapuolisin perustein riippumatta niiden valmistajan tai myyjän kansalaisuudesta tai kotipaikasta.

- Alkoholilain täytäntöönpanosta annetun valtioneuvoston asetuksen (151/2018) 14 §:ssä säädetään Alko Oy:n päätöksenteon menettelystä. Pykälän mukaan alkoholiyhtiö päättää alkoholijuomien valikoimaan ottamista, valikoimista poistamista ja hinnoittelua koskevat yleiset valintaperusteet,

palautusjärjestelmään – SEUT 34, SEUT 36 ja SEUT 37 artikla – Alkoholijuomien vähittäismyyntiluvan vaatiminen – Alkoholijuomien vähittäismyyntimonopoli – Oikeuttaminen – Terveyden suojelu

[3] Sen sijaan alempi tuomioistuin Helsingin hovioikeus oli tuomiossaan (Nro 503; 24.4.2017) päätynyt siihen, että (aiemmin enintään 4,7 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien käymisteitse valmistettujen) alkoholijuomien lupajärjestelmä, jossa kiinteän myyntipaikan vaatimus estää alkoholin vähittäismyynnin myös niiltä toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneilta toimijoilta, jotka haluaisivat tuoda alkoholijuomia suomalaisille asiakkaille siten, että myyjä huolehtii juomien kuljetuksesta tai antaa sen kolmannen tehtäväksi, oli unionin oikeuden vastainen.

Hovioikeus katsoi, että lupajärjestelmää muuttamalla myynti ilman kiinteää toimipaikkaa eli käytännössä etämyynti on mahdollista saattaa tehokkaan viranomaisvalvonnan piiriin. Tämän vuoksi hovioikeus totesi, että kansanterveyden ja yleisen järjestyksen suojelu voidaan saavuttaa myös vähemmän unionin sisäistä kauppaa rajoittavalla lupajärjestelmällä vähintään yhtä tehokkaasti. Korkein oikeus muutti siis virallisen syyttäjän valituksen jälkeen hovioikeuden tuomion tältä osin ja katsoi, että mainittu alkoholijuomien vähittäismyyntilupajärjestelmä ei ole ristiriidassa unionin oikeuden kanssa.

sopimusehdot ja menettelysäännöt ja ne tulevat voimaan aikaisintaan 30 päivän kuluttua siitä, kun ne on julkistettu. Alkoholiyhtiön tulee varata tavarantoimittajille tai niitä edustaville järjestöille sopivalla tavalla ennen julkistamista tilaisuus lausua valintaperusteita, sopimusehtoja ja menettelysääntöjä koskevasta ehdotuksesta.

Alkoholiyhtiön tulee pykälän mukaan vähintään kerran vuodessa julkistaa tarjousten tekijöiden käyttöön ensinnäkin menettelyohjeet ja tarkemmat määräykset tarjousten tekemisestä ja niiden käsittelystä, toiseksi olemassa oleva myyntivalikoima tavarantoimittajineen ja kolmanneksi arvionsa tarjousten kohtuullisesta käsittelyajasta.

- Edelleen kyseisen asetuksen 15 §:n mukaan alkoholiyhtiö saa ottaa alkoholijuomia valikoimiinsa ainoastaan tarjousten perusteella. Lisäksi pykälän mukaan alkoholiyhtiön tulee päättää alkoholijuomien ottamisesta vähittäismyyntiin asetuksen 14 §:ssä tarkoitettujen sopimusehtojensa ja yleisten valintaperusteidensa mukaisesti.

Näiden säännösten tarkoituksena siis on varmistaa, että Alko Oy järjestää esimerkiksi juuri alkoholijuomien sisäänostoon ja tarjousten käsittelyyn liittyvän toimintansa siten, että jäsenvaltioiden kansalaisten syrjintä hankintaa tai myyntiä koskevissa ehdoissa suljetaan pois niin, ettei toisista jäsenvaltioista tuotavien tavaroiden kauppaa kohdella oikeudellisesti tai tosiasiallisesti huonommin kuin kotimaisten tavaroiden kauppaa ja ettei jäsenvaltioiden talouksien välinen kilpailu vääristy.

Tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu on siis varmistettu muun muassa siten, että alkoholijuomien ottaminen valikoimiin tehdään julkisen valikoimaanotto-ohjeen mukaisesti. Alkon nykyinen valikoimaanotto-ohje tuli voimaan 1.1.2021.

Komissiolla on oikeat tiedot siitä, että Alkossa on noin 2000-luvun alusta alkaen ollut käytössä menettely, jossa tuote voi tulla Alkon valikoimiin vain, mikäli tavarantoimittajalla on tuotteen valmistajan tai tavaramerkin omistajan valtuutus valikoimaanotto-ohjeessa tarkemmin määritellyn mukaisesti. Valtuutusta ei tarvita, kun tarjottu tuote on oma tuotemerkki (private label) tai jos tuotetta tarjotaan pienempiin erikoiseriin. Valtuutus edellytetään alkoholijuoman valmistajan tai myyjän kansalaisuudesta tai kotipaikasta riippumatta.

Samoin komissiolla on oikeat tiedot siitä, että jos Alko saa samassa tuotehaussa eli samaan tarjouspyyntöön monelta tarjoajalta samaa tuotetta koskevia tarjouksia ja jokaisella tarjoajalla on valmistajan tai tavaramerkin omistajan valtuutus, mitään näistä tarjouksista ei hyväksytä.

2. Suomen viranomaisten vastaukset kysymyksiin:

1. Kuten edellä on todettu, Valvira ei määrittele alkoholilainsäädännön sisältöä, alkoholilaissa ei ole komission käyttämää ”etämyynti”-termin määritelmää eikä myöskään Suomessa tapahtuvan tai rajat ylittävän ”etämyynnin” kieltoa.

Edellä on todettu myös, että alkoholilain 35 §:ssä säädetyn ”vähittäismyyntipaikan” vaatimuksen vuoksi sellainen suomalainen tai muuhun jäsenvaltioon sijoittautunut myyjä, joka ei halua tai voi perustaa Suomeen

mitään ”vähittäismyyntipaikkaa”, ei käytännössä voi saada enintään 5,5 tilavuusprosenttia sisältävien alkoholijuomien vähittäismyyntilupaa Suomessa.

Suomen hallitus on vahvistanut tämän saman asian Euroopan unionin tuomioistuimen istunnossa eli mainittu myyntipaikkavaatimus estää myös kaikkia Suomeen sijoittautuneita vähittäismyyntiluvan saaneita henkilöitä harjoittamasta alkoholijuomien etämyyntiä siten, että he huolehtivat kyseisten juomien kuljetuksesta kuluttajille tai antavat sen kolmannen tehtäväksi (C- 198/14, kohta 120).

2. Edellä on todettu, että alkoholilaissa ei ole säädetty kenellekään estettä harjoittaa ”verkkomyyntiä” tai ”verkkokauppaa”, kunhan myynti ja alkoholijuomien luovuttaminen tapahtuu alkoholilaissa säädetyin tavoin. Koska tällainen myynti on sallittu kaikille myyjille samanlaisin ehdoin, Suomessa ei myöskään ole kysymyksessä mainittua ”Alkon verkkokauppamonopolia”.

Edellä on myös todettu, että alkoholilaissa säädetyt luvat ja niihin liittyvät oikeudet, velvollisuudet ja kiellot johtuvat suoraan alkoholilain säännöksistä, eivät Valviran tai jonkun muun viranomaisen käytännöistä tai ohjeista. Tietopyynnössä on viitattu Valviran vuonna 2010 antamaan ja vuonna 2015 päivittämään ohjeeseen ”Alkoholijuomien tilaaminen ja maahantuonti”. Kuten Valviran verkkosivuilla julkaistusta ohjeesta käy ilmi, se on osoitettu yksityishenkilöille ja alkoholijuomia ostaville henkilöille, jotka haluavat tilata alkoholijuomia ulkomailta. Ohjeella, joka ei muutoinkaan ole oikeudellisesti sitova, ei siten ole pantu oikeudellisesti täytäntöön mitään kieltoa tai estetty konkreettisesti toisiin jäsenvaltioihin sijoittautuneiden myyjien toimintaa.

Ohjeessa on kuvattu edellä mainittujen alkoholilain säännösten sisältöä ja siinä mainitaan lisäksi totuudenmukaisesti, että jos myyjä itse tai myyjän puolesta joku muu kuljettaa tilatut alkoholijuomat Suomeen, ”voidaan katsoa”, että kyseessä on alkoholilaissa kielletty alkoholijuomien myyminen Suomessa. Ohjeessa todetaan totuudenmukaisesti, että alkoholijuomien vähittäismyyntiä saavat siis Suomessa harjoittaa vain alkoholiyhtiö ja vähittäismyyntiluvan saaneet luvanhaltijat.

Suomen viranomaiset eivät ole esimerkiksi osoittaneet toiminnan keskeyttämistä koskevia kieltopäätöksiä toisiin jäsenmaihin sijoittautuneille verkkomyyjille tai vaatineet kyseisten myyjien sijoittautumismaita kieltämään tai estämään kyseistä myyntiä tai markkinointia tietoverkossa suomalaisille kuluttajille.

Jos Suomeen sijoittautunut alkoholijuomien vähittäismyyntiluvan haltija rikkoo alkoholilakia, viranomaiset voivat peruuttaa luvanhaltijan luvan. Koska toisiin jäsenvaltioihin sijoittautuneilla myyjillä ei ole vähittäismyyntilupaa, mitään lupaakaan ei heiltä voida peruuttaa.

Suomen viranomaiset eivät myöskään ole esimerkiksi pysäyttäneet tai takavarikoineet toisiin jäsenmaihin sijoittautuneiden myyjien lähettämiä alkoholijuomalähetyksiä Suomen rajalla sillä perusteella, että niiden myyjät rikkoisivat edellä kuvattuja alkoholilain säännöksiä.

Tietoja alkoholilain edellä mainituista säännöksistä sekä tuomioista C-198/14 Visnapuu ja KKO:48:2018 samoin kuin niiden vaikutuksista toisiin jäsenvaltioihin sijoittautuneiden alkoholijuomien myyjien harjoittamaan alkoholijuomien myyntiin Suomessa on viime vuosina julkaistu sekä Valviran että sosiaali- ja terveysministeriön toimesta. Sosiaali- ja terveysministeriö on esimerkiksi laatinut edellä mainituista seikoista oikeudellisen muistion, josta on pyydetty ja saatu valtioneuvoston oikeuskanslerin lausunto. Nämä asiakirjat on julkaistu sosiaali- ja terveysministeriön verkkosivuilla.

Suomen viranomaisten havaintojen mukaan eräät toisiin jäsenvaltioihin sijoittautuneet elinkeinonharjoittajat ovat harjoittaneet sellaista alkoholijuomien vähittäismyyntiä suomalaisille kuluttajille, että myynnin voidaan katsoa tapahtuneen Suomessa. Tämän vuoksi Valvira on syksyllä 2020 pyytänyt poliisia tutkimaan, ovatko eräät elinkeinonharjoittajat syyllistyneet alkoholijuomia myydessään, luovuttaessaan tai välittäessään rikoslaissa tarkoitettuun alkoholirikokseen tai johonkin muuhun rikokseen. Esitutkinta asiassa on sittemmin siirretty Tullin tehtäväksi. Kuten komission tietopyynnössä viittaaman sähkökauppadirektiivin 3 artiklan 4 kohdassa säädetään, jäsenvaltiolle artiklassa säädetty menettely ei koske tuomioistuimessa tapahtuvaa käsittelyä eikä rikostutkintaan liittyviä toimenpiteitä.

Jos esitutkinnat johtavat tuomioistuimessa tapahtuvaan käsittelyyn, tuomioistuin ei ole sidottu esimerkiksi edellä mainittuun Valviran laatimaan ohjeeseen ”Alkoholijuomien tilaaminen ja maahantuonti” tai sosiaali- ja terveysministeriön esittämiin näkökantoihin.

3. Edellä on jo todettu, että Suomen alkoholilain mukaan enintään 5,5 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävien alkoholijuomien vähittäismyyntilupa voidaan myöntää vain, jos hakija täyttää laissa säädetyt edellytykset, ja että vähittäismyyntiä saa harjoittaa vain lupaviranomaisen hyväksymässä myyntipaikassa. Näin ollen kysymyksessä tarkoitetuille elinkeinonharjoittajille, jotka haluaisivat harjoittaa mainittujen alkoholijuomien ”etämyyntiä”, ei ole saatavissa kyseisten alkoholijuomien vähittäismyyntilupia. Vähittäismyyntilupien myöntämisen edellytyksenä ei siis ole se, että taloudellisen toimijan tulisi sijoittautua Suomeen, vaan se, että alkoholijuomien myyntiin liittyvän valvonnan tarpeen vuoksi kyseisten alkoholijuomien luovuttamistapa kuluttajille on laissa erikseen säädetty.

Euroopan unionin tuomioistuin on katsonut, että kun Suomen alkoholilain mukaan toiseen jäsenvaltioon sijoittautunut myyjä tarvitsee vähittäismyyntiluvan voidakseen tuoda alkoholijuomia vähittäismyyntiin Suomessa asuville kuluttajille tilanteessa, jossa myyjä huolehtii kyseisten juomien kuljetuksesta tai antaa sen kolmannen tehtäväksi, rajoitusta on pidettävä SEUT 34 artiklassa tarkoitettuna tuonnin määrällistä rajoitusta vaikutukseltaan vastaavana toimenpiteenä (C-198/14; 108 kohta). Alkoholilain valvonnan tarpeisiin esitettyjen perustelujen osalta Euroopan unionin tuomioistuin huomautti jo tuolloin, ettei se voi tiedossaan olevien seikkojen perusteella katsoa, että kansanterveyttä ja yleistä järjestystä koskevien syiden, joihin Suomen viranomaiset ovat vedonneet, varsinainen tarkoitus olisi sivuutettu ja että niitä käytettäisiin siten, että muista jäsenvaltioista peräisin olevia tavaroita syrjitään tai että tiettyä kotimaista tuotantoa suojellaan välillisesti (124 kohta).

Tavaroiden vapaan liikkuvuuden rajoittaminen voidaan katsoa perustelluksi jonkin SEUT 36 artiklassa mainitun yleistä etua koskevan syyn tai pakottavien vaatimusten takia. Arvioidessaan SEUT 36 artiklassa säädettyjä perusteita Suomen korkein oikeus viittasi siihen, että alkoholilain säännösten valvonnan katsotaan perustuvan kattavaan lupajärjestelmään. Käytännössä lupajärjestelmällä varmistetaan, että alkoholielinkeinossa toimivat elinkeinonharjoittajat kykenevät vastaamaan velvoitteistaan, heidät tavoitetaan valvonnalla ja lainvastaiseen toimintaan voidaan tehokkaasti puuttua. Tuomioistuin huomautti, että jos vähittäismyyjä voisi toimittaa alkoholijuomia suoraan kuluttajan valitsemaan paikkaan, luovutuspaikka ja -aika eivät olisi valvovan viranomaisen tiedossa. Sellaista tehokasta valvontaa, josta valvottava ei ole etukäteen tietoinen, ei tällaisessa myyntitavassa olisi oikeuden mukaan mahdollista toteuttaa. Muun muassa näillä perusteilla korkein oikeus siis katsoi, ettei alkoholilain vähittäismyyntilupajärjestelmä – jossa vähittäismyyntilupien saatavuus on käytännössä rajoitettu ainoastaan Suomeen sijoittautuneisiin vähittäismyyjiin ja valmistajiin-, ole ollut ristiriidassa SEUT 34 ja 36 artiklan kanssa.

4. Komissio viittaa esitykseen, jonka on tehnyt sosiaali- ja terveysministeriön 20.12.2017 asettama työryhmä. Kyseinen työryhmä asetettiin sen jälkeen, kun Helsingin hovioikeus oli 24.4.2017 katsonut, että Suomen vähittäismyyntiä koskeva lupajärjestelmä ei ollut kaikilta osin unionin oikeuden mukainen. Hovioikeus ei tämän vuoksi tuominnut syytettyä lainkaan siitä, että hän oli ilman lupaa myynyt enintään 4,7 tilavuusprosenttia alkoholia sisältäviä alkoholijuomia.

Vaikka syytetty oli siis myynyt kyseisiä alkoholijuomia Suomessa ilman laissa säädettyä vähittäismyyntilupaa, tuomioistuin katsoi, että syytettyä ei unionin oikeuden mukaan saa tuomita rangaistukseen tästä teosta. Koska tuomioista valitettiin korkeimpaan oikeuteen, tuomio ei tullut koskaan lainvoimaiseksi. Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmän tehtävänä oli tältä osin valmistautua sellaiseen tilanteeseen, että nyt kysymyksessä oleva alkoholijuomien vähittäismyyntilupajärjestelmä todettaisiin lainvoimaisesti unionin oikeuden vastaiseksi.

Työryhmän 25.4.2018 antaman esityksen mukaan alkoholin verkkokauppa voitaisiin säätää mahdolliseksi niin kotimaisille kuin ulkomaisille toimijoille, kunhan alkoholin enimmäispitoisuus olisi korkeintaan 5,5 %. Työryhmän ehdotuksen mukaan ulkomaille sijoittautuneelle alkoholijuomien myyjälle olisi voitu säätää mahdollisuus rekisteröityä ilmoituksen perusteella hyväksytyksi etämyyjäksi. Ilmoitus tehtäisiin Valviraan ja sen jälkeen etämyyjä olisi oikeutettu myymään ja maahantuomaan alkoholilaissa tarkoitettuja enintään 5,5 tilavuusprosenttia alkoholia sisältäviä alkoholijuomia Suomessa ostajalle niin, että tuotteiden luovutus tapahtuisi Valviran ennakkoon hyväksymästä vähittäismyyntipaikasta.

Kaksi kuukautta työryhmän antaman ehdotuksen jälkeen eli 28.6.2018 korkein oikeus totesi ennakkoratkaisussaan, ettei alkoholilain vähittäismyyntilupajärjestelmä ole ristiriidassa unionin oikeuden kanssa.

Lopputuloksena siis oli, että työryhmän ehdotusta ei tarvinnut toteuttaa sillä perusteella, että Euroopan unionin tuomioistuin tai kansallinen tuomioistuin olisi pitänyt voimassa olevaa lainsäädäntöä unionin oikeuden vastaisena. Syytetty, toisesta jäsenvaltiosta muun muassa nyt kysymyksessä olevia alkoholijuomia Suomeen myynyt ja toimittanut henkilö, voitiin tuomita ja tuomittiin korkeimmassa oikeudessa myös vähittäismyyntilupajärjestelmään kuuluvien alkoholijuomien alkoholilain vastaisesta vähittäismyynnistä. Tämän vuoksi työryhmän ehdotusta ei valmisteltu tuolloin alkoholilain muutokseksi.

Suomen viranomaiset ovat tutkineet alkoholilainsäädäntöä ja komission kysymyksissään esittämiä näkökohtia. Suomen viranomaiset ovat tältä osin valmiita jatkamaan vuoropuhelua komission kanssa.

5. ja 6. Alko toimii siis kaikkien valikoimien osalta ns. yhden toimittajan –periaatteella siten, että samaa tuotetta ei kerrallaan voi tarjota useampi tavarantoimittaja. Menettelytapa johtuu suoraan lain vaatimuksesta tasapuoliseen ja läpinäkyvään hinnoitteluun. Monopolin toimintaa ja erityistehtävää koskevassa järjestelyssä jokainen tavarantoimittaja saa määrittää Alkon valikoimiin toimittamansa tuotteen vähittäismyynti- eli kuluttajahinnan itse. Samaa tuotetta ei käytännössä voida samanaikaisesti ostaa 364 myymälään useammalta toimittajalta eri hinnoin.

Kysymyksissä 5. ja 6. tarkoitettu Alkon valtuutusjärjestelmä on siten osa tuotteiden valikoimaanottoa koskevia sääntöjä ja se liittyy siis välittömästi toimintaan, jossa alkoholiyhtiö valitsee tuotteita valikoimiinsa ja osaltaan toteuttaa sille säädettyä erityistehtävää. Valikoimiin ottamiseen liittyvät säännöt ja kriteerit ovat joka tapauksessa objektiivisia eivätkä suoraan tai välillisesti syrji ulkomaisia tavarantoimittajia kotimaisten

kustannuksella. On huomattava, että kaikkien alkoholijuomia tarjoavien toimijoiden on hankittava kyseinen valtuutus tuotteen valmistajalta tai tavaramerkin omistajalta eikä järjestely millään tavalla koske alkoholijuomien maahantuontia Suomeen.

Kysymyksessä mainittu valtuutuskäytäntö toimii lisäksi Alkon valikoimaanotossa tuotteen saatavuutta ja saatavuuden jatkuvuutta varmistavana tekijänä. Sen tarkoituksena on varmistaa tuotteen jatkuva saatavuus ja osoittaa, ettei kyseessä ole vain yksittäinen tuote-erä, jos tarjouspyynnössä on haettu toistaiseksi myynnissä olevia alkoholijuomia.

Alko päivittää jatkuvasti (noin kolme kertaa vuodessa) alkoholijuomien valikoimaan ottamista, valikoimista poistamista ja hinnoittelua koskevat yleiset valintaperusteet, sopimusehdot ja menettelysäännöt Alkoholijuomien valikoimaanotto ja vähittäismyynti -oppaaseensa. Tällä hetkellä Alko valmistelee valikoimaanotto-ohjeeseensa valtuutusmenettelyyn liittyviä muutoksia, joiden ennakoidaan tulevan voimaan 1.10.2021.

3. Jatkotoimet

Suomen viranomaiset ovat jo ilmoittaneet komission edustajille, että jatkamme mielellämme edellä mainittujen asioiden täydentämistä ja selventämistä siinä tarkoituksessa, että unionin oikeuden ja alkoholilainsäädännön tavoitteet voidaan toteuttaa hyväksyttävällä tavalla.

Kansliapäällikkö Kirsi Varhila

Hallitusneuvos Ismo Tuominen

Ref. Ares(2021)7079840 - 17/11/2021

EUROPEAN COMMISSION
DIRECTORATE-GENERAL FOR INTERNAL MARKET, INDUSTRY, ENTREPRENEURSHIP AND SMES
Single Market Enforcement
E2. Enforcement II

Brussels, 17.11.2021
GROW.E.2/TI/ij
grow.e.2(2021)7964885

THEMIS/EU PILOT EUP(2021)9837

REQUEST FOR ADDITIONAL INFORMATION TO THE FINNISH AUTHORITIES

Dear Sir, / Dear Madam,

Thank you for your reply of 29 April 2021 to our initial request for information to the Finnish authorities via the EU Pilot procedure.

We have carefully reviewed your explanations in relation to the restrictions on alcohol provided in the Finnish Alcohol Act, particularly in light of the judgment of the Court of Justice in case C-198/14 *Visnapuu.*[1]

Based on these elements, it has now been clarified that the "*licensing scheme*" imposed in the Finnish Alcohol Act represents a measure having equivalent effect to an import restriction, pursuant to Article 34 TFEU. However, it has also been clarified by the Court that the measure may be justified on the basis of the objectives of the Act as stated by Finland, namely preventing "*the negative effects of alcohol on society, social life and health by controlling the consumption of alcohol*", in accordance with Article 36 TFEU and the relevant case law.

Nevertheless, as regards the proportionality of the measures to the objectives pursued, the Court left the issue to be decided by the national court. The Court added that it is within the discretion of Member States to assess what level of protection of health is needed[2] but they need to demonstrate that the rules are necessary to achieve the objective, as well as that the objective could not be achieved by less extensive prohibitions and restrictions[3].

We would like to follow up on the specific point of proportionality of the measures in the Alcohol Act to the objective pursued, in light of the information provided by the Finnish authorities. In particular, we consider that the solution prepared by the Working Group of the Ministry of Social Affairs and Health could represent a less restrictive method of achieving the goals pursued.

---

1 Case C-198/14 *Visnapuu*, judgment of 12 November 2015, ECLI:EU:C:2015:751.

2 Ibid., paragraph 118.

3 Ibid., paragraph 117.

Commission européenne/Europese Commissie, 1049 Bruxelles/Brussel, BELGIQUE/BELGIË - Tel. +32 22991111
Office: N105 06/099 - Tel. direct line +32 229-82235

Tania.Isacu@ec.europa.eu

Therefore, we would like to accept the offer made by the Finnish authorities to continue our dialogue on this specific point. In light of this, we would appreciate it if you could provide us with a more detailed presentation of the proposal prepared by the Working Group and its possible application to the Finnish Alcohol Act.

To this end, we propose a meeting at technical level in the first half of December. We would be very grateful if you could come back to us on this proposal as soon as possible so that we may set up the meeting as proposed here above.

Yours faithfully,

Electronically signed

Salvatore D'ACUNTO
Head of Unit

Contacts:
Javier PALMERO ZURDO, tel. +32 229-63670, Javier.Palmero-Zurdo@ec.europa.eu
Tania ISACU, tel. +32 229-82235, Tania.Isacu@ec.europa.eu

Electronically signed on 17/11/2021 20:05 (UTC+01) in accordance with article 11 of Commission Decision C(2020) 4482

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Kirje

20.12.2021

VN/10192/2021
VN/10192/2021-STM-5

Euroopan komissiolle

Sosiaali- ja terveysministeriö sai 11.2.2021 komission Suomen viranomaisille lähettämän tietopyynnön PILOT EUP (2021) 9837, joka koskee alkoholilaissa (1102/2017) säädettyjä alkoholijuomien vähittäismyyntiä koskevia säännöksiä ja niiden suhdetta toisista jäsenvaltioista suomalaisille kuluttajille tapahtuvaan rajat ylittävään alkoholijuomien vähittäismyyntiin.

Suomen viranomaiset hyväksyivät asian käsittelyn PILOT-menettelyssä ja toimittivat komissiolle sosiaali- ja terveysministeriön valmisteleman vastauksen. Vastauksessa selostettiin Suomen alkoholilainsäädännön rakennetta sekä Euroopan unionin tuomioistuimen ja Suomen tuomioistuinten oikeuskäytäntöä siitä, voidaanko alkoholilain säännöksiä asiassa pitää unionin oikeuden mukaisina.

Komissio on 17.11.2021 päivätyllä kirjeellään pyytänyt asiassa lisätietoa Suomen viranomaisilta. Komission kysymykset liittyvät Euroopan unionin tuomioistuimen antamassa tuomiossa C-198/14 Visnapuu käsittelemään ”lupajärjestelmään” (”licensing scheme”[1]), jonka mukaisesti vähittäismyyntiluvanhaltijat saavat myydä (nykyisin) enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia hyväksytyssä vähittäismyyntipaikassa. Komissio on pyytänyt lisätietoja siitä, miten sosiaali- ja terveysministeriön rajat ylittävän etämyynnin rajoittamista selvittäneen työryhmän ehdotus voitaisiin mahdollisesti toteuttaa Suomen alkoholilaissa. Komissio on myös kirjeessään pyytänyt, että asiassa järjestettäisiin tekninen kokous joulukuun alkupuolella.

Sosiaali- ja terveysministeriö kiittää komissiota hyödyllisestä teknisestä kokouksesta, joka järjestettiin Suomen viranomaisten ja komission edustajien kesken 14.12.2021. Kuten kokouksessa todettiin, Suomen viranomaiset ovat valmiita jatkamaan hedelmällistä vuoropuhelua komission edustajien kanssa.

Kirjallisena vastauksena komission esittämään pyyntöön sosiaali- ja terveysministeriö esittää seuraavan:

1. Rajat ylittävän etämyynnin rajoittamista selvittävän työryhmän nimeäminen

Suomen viranomaisten aiemmassa vastauksessa on selostettu alkoholilain säännöksiä ja niiden soveltamista Euroopan unionin tuomioistuimessa ja kansallisissa tuomioistuimissa. Vaikka rajat

[1] Esimerkiksi tuomion kohta 124:
”In that regard, as regards the retail sale *licencing scheme* established in the first subparagraph of Paragraph 14 of the Law on Alcohol, which covers fermented alcoholic beverages containing a maximum of 4.7% by volume of ethyl alcohol, there is nothing before the Court to suggest that the health and public policy grounds on which the Finnish authorities rely have been diverted from their purpose and used in such a way as to discriminate against goods originating in other Member States or indirectly to protect certain national products (see, to that effect, judgments in Ahokainen and Leppik, C-434/04, EU:C:2006: 609, paragraph 30, and in Rosengren and Others, C-170/04, EU:C:2007:313, paragraph 42).

Postiosoite Postadress Postal Address Sosiaali- ja terveysministeriö	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
PL 33 00023 Valtioneuvosto	Meritullinkatu 8 Helsinki	0295 16001 +358 295 16001	02951 63415 +358 2951 63415	kirjaamo.stm@gov.fi stm.fi

ylittävää alkoholijuomien vähittäismyyntiä koskevat säännökset ja asiassa annetut tuomiot ovat selviä, poliittisessa keskustelussa on esitetty säännösten sisällöstä ja vaikutuksista ristiriitaisia tietoja. Epäselvyydet johtuvat myös siitä, että alkoholilaissa ei ole erikseen säädetty esimerkiksi etämyynnin määritelmää.

Komission kirjeessä tarkoitetun työryhmän[2] nimittäminen johtui erityisesti siitä, että alkoholilain hyväksymisen yhteydessä eduskunta hyväksyi 19.12.2017 seuraavan lausuman:

Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää etämyyntiä koskevat säännökset ottaen huomioon unionin oikeuden vaatimukset sekä korkeimman oikeuden tuleva ratkaisu Visnapuu-tapauksessa. Sosiaali- ja terveysministeriön vastuulla olevassa valmistelussa tulee EU-oikeudellisten reunaehtojen ohella ottaa huomioon erityisesti se, että etämyyntiä koskevat ratkaisut eivät saa vaarantaa laissa säädetyn vahvuusrajan ylittävien alkoholijuomien vähittäismyynnin yksinoikeuden säilyttämistä eivätkä suomalaisen elinkeinoelämän yhdenvertaisuutta ulkomaisiin kilpailijoihin nähden. Valmistelussa tulee ottaa huomioon myös valmisteverojen sujuvalle perinnälle asetettavat vaatimukset.

Alkoholijuomien rajat ylittävän etämyynnin rajoittamista selvittävä työryhmä asetettiin 20.12.2017 ja se sai tehtäväkseen selvittää erityisesti alkoholijuomien etämyyntiä koskevien säännösten nykytilaa, sekä sitä, millaisella unionin oikeuden mukaisella alkoholijuomien myyntiä ulkomailta Suomeen rajoittavalla säännöksellä alkoholijuomien vähittäismyynnin yksinoikeus ja suomalaisten elinkeinonharjoittajien yhdenvertaisuus suhteessa ulkomaalaisiin alkoholijuomien myyjiin turvataan.

Vaikka eduskunta viittasi lausumassaan ”*korkeimman oikeuden tulevaan ratkaisuun Visnapuu-tapauksessa*”, työryhmällä ei ollut tuota tuomiota vielä käytössään. Tämän vuoksi työryhmä tarkasteli ehdollisesti alemman tuomioistuimen eli Helsingin hovioikeuden Euroopan unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisun nojalla tekemää oikeudellista arviointia. Hovioikeus oli tuomiossaan (Nro 503; 24.4.2017) päätynyt ensin siihen, että aiemman alkoholilain 13 §:ssä tarkoitettu Alko Oy:n yksinoikeus alkoholijuomien vähittäismyyntiin sekä 14 §:n 2 momentissa tarkoitettu lupajärjestelmä eivät olleet unionin oikeuden vastaisia. Sen sijaan (aiemmin enintään 4,7 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien käymisteitse valmistettujen) alkoholijuomien lupajärjestelmä, jossa kiinteän myyntipaikan vaatimus estää alkoholin vähittäismyynnin myös niiltä toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneilta toimijoilta, jotka haluaisivat tuoda alkoholijuomia suomalaisille asiakkaille siten, että myyjä huolehtii juomien kuljetuksesta tai antaa sen kolmannen tehtäväksi, oli hovioikeuden arvioinnin mukaan unionin oikeuden vastainen.

Hovioikeuden mukaan kansanterveyden ja yleisen järjestyksen suojelu voidaan saavuttaa vähemmän unionin sisäistä kauppaa rajoittavalla kotimaisella lupajärjestelmällä vähintään yhtä tehokkaasti. Lupajärjestelmää muuttamalla myynti ilman kiinteää toimipaikkaa, eli käytännössä etämyynti, olisi näin mahdollista saattaa tehokkaan viranomaisvalvonnan piiriin. Hovioikeus katsoi, että etämyynnille on mahdollista asettaa samat edellytykset kuin muulle vähittäismyynnille koskien muun muassa sallittua alkoholijuomien myynti- tai toimitusaikaa, nuorten henkilöiden henkilöllisyyden tarkistamista ja myyntikieltoa päihtyneille. Etämyynnille voitaisiin hovioikeuden mukaan asettaa myös muusta vähittäismyynnistä poikkeavia alkoholilain tarkoituksen toteuttamiseksi tarpeelliseksi katsottuja lisävaatimuksia.

2. Työryhmän ehdotukset

Työryhmä sai työnsä valmiiksi 25.4.2018. Ehdotus jakautui rajat ylittävän etämyynnin sääntelyn osalta ensin käsitteen määrittelyyn ja tämän jälkeen kahteen osaan:

- Etämyynnin käsitteen määrittely vastaisi valmisteverodirektiivin 2008/118/EY ja Suomen valmisteverotuslain 6 §:n määritelmää.

- Nyt käsiteltävään lupajärjestelmään kuuluvien eli enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien rajat ylittävä etämyynti ja siihen liittyvä maahantuonti olisi sallittu kahdella edellytyksellä:

    - toisessa jäsenvaltiossa oleva myyjä olisi tehnyt lupaviranomaiselle ilmoituksen toimintansa aloittamisesta ja

    - kyseiset alkoholijuomat luovutettaisiin ostajille ”hyväksytystä vähittäismyyntipaikasta”

[2] https://stm.fi/en/-/tyoryhmalta-yksimielinen-esitys-alkoholijuomien-rajat-ylittavan-myynnin-saantelysta

- Muiden alkoholijuomien etämyynti ja siihen liittyvä maahantuonti olisi kielletty.

Työryhmän mukaan toisesta unionin jäsenvaltiosta tilattujen alkoholijuomien maahantuonti Suomeen merkitsisi tosiasiallisesti kyseisten alkoholijuomien vähittäismyyntiä Suomessa. Koska Alkon monopoliin kuuluvien alkoholijuomien myyntiin ei voida Suomessa myöntää vähittäismyyntilupaa kenellekään missään tilanteessa, kyseisten juomien etämyynti ja kyseiseen myyntiin liittyvä maahantuonti ehdotettiin selvyyden ja oikeusvarmuuden vuoksi kiellettäväksi alkoholilaissa. Säännös olisi merkinnyt poikkeusta nykyisen alkoholilain 32 §:n ensimmäisen virkkeen mukaiseen pääsääntöön, jonka mukaan alkoholijuomien maahantuonti on vapaata eikä edellytä erillistä lupaa.

Työryhmän yksimielisten ehdotusten mukaan suomalaiset ja toisissa jäsenvaltioissa olevat alkoholijuomien myyjät olisivat näiden täsmennysten seurauksena olleet tasaveroisessa asemassa, kuten eduskunta lausumassaan edellytti.

Kun työryhmän ehdotus perustui Helsingin hovioikeuden ei-lainvoimaiseen hovioikeuden tuomioon, merkittävää on, että Suomen korkein oikeus muutti virallisen syyttäjän valituksen jälkeen hovioikeuden tuomiota ja katsoi, että mainittu alkoholijuomien vähittäismyyntilupajärjestelmä ei olekaan miltään osin ristiriidassa unionin oikeuden kanssa (KKO:48:2018).

3. Työryhmän ehdotusten vaikutuksista

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman mukaan Alko Oy:n nykyinen vähittäismyynnin yksinoikeus turvataan. Tältä osin nykyisen hallituksen tavoitteet liittyvät edelleen kiinteästi eduskunnan vuonna 2017 hyväksymään lausumaan. Kuten Suomen viranomaiset totesivat työkokouksessa, alkoholijuomien etämyynnin rajoittamista selvittäneen työryhmän ehdotukset voivat toimia edelleen hyvänä lähtökohtana sille, miten alkoholilakia voitaisiin jatkossa kehittää. Ensisijaisena tavoitteena on silloin se, että säännösten täsmentäminen koskee kaikkien alkoholijuomien rajat ylittävää etä- ja vähittäismyyntiä.

Siltä osin kuin on kysymys komission kirjeessä tarkoitettujen enintään 5,5 tilavuusprosenttia sisältävien alkoholijuomien etämyynnistä, toisessa jäsenvaltiossa oleva myyjä tekisi työryhmän ehdotuksen mukaan lupaviranomaiselle myyntitoiminnastaan yhden *ilmoituksen*, jonka perusteella viranomaisilla olisi myyjän yhteystiedot. Vaikka alkoholilain mukaan kyseisten alkoholijuomien vähittäismyynti edellyttää vähittäismyyntiluvan hakemista ja myöntämistä, toisissa jäsenvaltioissa olevilta myyjiltä ei lupaa olisi vaadittu. Mitään luvan myöntämisen edellytyksiä ei myöskään ilmoituksen käsittelyn yhteydessä olisi tutkittu.

Työryhmän ehdotuksen mukaan lupaviranomaisella olisi mahdollisuus peruuttaa etämyyjän rekisteröiminen ja kieltää etämyyjää myymästä ja maahantuomasta kuluttajille etämyytyjä alkoholijuomia, mikäli etämyyjä olisi laiminlyönyt huomattavasti tai toistuvissa määrin verojen taikka muiden julkisten maksujen suorittamisen ja kyseinen toiminta osoittaisi etämyyjän ilmeisen sopimattomaksi harjoittamaan alkoholijuomien etämyyntiä. Ehdotettu säännös vastaisi nykyisen alkoholilain 13 §:n 3 momenttia ja 4 momentin 1 kohtaa, joita sovelletaan muun muassa vähittäismyyntiluvan haltijoihin.

Työryhmän ehdotuksen mukaan enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien etämyynnin luovuttaminen ostajille tulisi silti tapahtua vain *hyväksytyistä vähittäismyyntipaikoista*. Näin ollen kaikkien edellä mainittujen alkoholijuomien luovutus kuluttajille tapahtuisi Suomessa jatkossakin alkoholilain 1 §:n tarkoituksen mukaisesti kontrolloidusti alkoholijuomien vähittäismyyntipaikasta, joka on lupaviranomaisten tiedossa ja siten valvottavissa.

Työryhmän raportissa ei ole yksityiskohtaisesti arvioitu niitä vaikutuksia, joita esimerkiksi nyt käsiteltävällä ehdotuksella olisi alkoholin aiheuttamiin haittoihin. Sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan alkoholin aiheuttamiin haittoihin ei ole vaikutusta sillä, myykö enintään 5,5 tilavuusprosenttia sisältäviä alkoholijuomia joko Suomeen tai toiseen jäsenvaltioon sijoittautunut myyjä, kun alkoholijuomien luovuttaminen tapahtuisi hyväksytyssä vähittäismyynti- tai luovutuspaikassa.

Hyväksyttyä vähittäismyynti- tai luovutuspaikkaa koskevat nykyiseen tapaan seuraavat alkoholilain säännökset, joiden riittävän tehokkaan valvonnan on arvioitu toteutuvan vain viranomaisen tiedossa ja valvottavissa olevissa paikoissa:

- 37 §:ssä säädetään vähittäismyyntikielloista (erityisesti myynti-ikärajoista).

- 38 §:n mukaan vähittäismyyntipaikassa tulee olla paikalla vastaava hoitaja silloin, kun paikka on avoinna asiakkaille.

- 39 §:ssä säädetään luvanhaltijan ja hänen henkilökuntansa velvollisuudesta valvoa lain noudattamista vähittäismyyntipaikassa.

- 40 §:ssä säädetään alkoholijuomien ostajan velvollisuudesta todistaa ikänsä henkilökunnalle.

- 42 §:ssä säädetään alkoholijuomien sallitusta vähittäismyyntiajasta.

- 60 §:ssä säädetään alkoholijuomien vähittäismyynnin valvontaviranomaisista ja esimerkiksi 62 §:ssä viranomaisten oikeudesta tarkastaa luvanhaltijan tiloja ja toimintaa.

4. Jatkotoimet

Suomen viranomaiset ovat ilmoittaneet komission edustajille, että jatkamme mielellämme vuoropuhelua asiassa siinä tarkoituksessa, että unionin oikeuden ja alkoholilainsäädännön tavoitteet voidaan toteuttaa hyväksyttävällä tavalla.

Suomen viranomaiset valmistautuvat selvittämään, millä tavoin alkoholilainsäädännön muutosehdotuksia ja niiden vaikutuksia arvioitaisiin ja valmisteltaisiin kokonaisuutena.

Kansliapäällikön sijainen, osastopäällikkö Kari Hakari

Hallitusneuvos Ismo Tuominen

Liitteet

Jakelu

Tiedoksi

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on kokouksessaan 19.2.2026 hylännyt asiakirjaa koskevan valtioneuvoston vaiteliaisuuspyynnön ja päätti samalla asiakirjan julkistamisesta välittömästi (peruste PL 50 § 3 mom., TJ 43 a §:n 3 mom.).

Ref. Ares(2022)7803840 - 11/11/2022

EUROPEAN COMMISSION
DIRECTORATE-GENERAL FOR INTERNAL MARKET, INDUSTRY, ENTREPRENEURSHIP AND SMES
Single Market Enforcement
E2. Enforcement II

Brussels, 11 November 2022
GROW.E.2/FC/kr(2022)8630509

KÄYTTÖ RAJOITETTU
TL IV
JulkL (621/1999) 24.1 §:n
2 kL (_/_)

THEMIS/EU PILOT EUP(2021)9837

REQUEST FOR ADDITIONAL INFORMATION TO THE FINNISH AUTHORITIES

Dear Sir / Madam,

We wish to thank you for your reply of 20 December 2021 to our request for additional information via the EU Pilot procedure.

We have carefully analyzed your outline of the 2018 Ministry of Social Affairs and Health Working Group legislative proposal. We have also received several updates from complainants.

Based on all these elements, we would like to ask you to clarify the following points with respect to both the current regime and the features of the proposal:

1. According to information received from complainants, it appears that, when asked for guidance by economic operators, Finnish Authorities would indicate that any import of alcoholic beverages would qualify as a retail sale in Finland and would therefore be illegal under the Alcohol act regardless of whether the transport was carried out by the seller, the buyer or an independent transport company. Could you confirm this?
2. Should this be the case, does the notion of retail sale in Finland covered by the Alcohol Act include 'distance buying' (i.e. online purchase for non-commercial purposes where the transport and related import is arranged by the buyer), 'distance selling' (i.e. online purchase for non-commercial purposes where the transport and related import is arranged by the seller) and 'passenger imports' (transport carried out directly by the buyer) when in compliance with the tax obligations under the Excise Duty Act
3. As regards the requirements set out in the second point of paragraph 2 of your latest letter (i.e. "*The alcoholic beverages in question would be made available to purchasers from an 'approved retail outlet*"), could you provide a detailed proportionality assessment of both, the scope limitation to beverages up to 5.5% vol., and the requirement to deliver the products only from authorized retail outlets?

Commission européenne/Europese Commissie, 1049 Bruxelles/Brussel, BELGIQUE/BELGIË – Tel. +32 22991111
Office: N105 06/086 – Tel. direct line +32 229-91782

Federico.CIUCCI1@ec.europa.eu

4. Could you clarify the reasoning behind the unavailability of the licensing regime under Section 17(2) of the Alcohol Act for farm wines and craft beers producers established in other Member States?
5. Does the prohibition on all distance selling not meeting the conditions laid down in the proposal (i.e., "*The **distance selling** and associated import of **other alcoholic beverages** would be prohibited*") entail that the proposal would also ban all 'distance buying' by private individuals for non-commercial purposes (i.e. online purchases where the transport was arranged by the buyer or an independent transport company)?
6. Could you provide further information with respect to the recently announced initiative to carry out systematic customs inspections?

We would propose another meeting at technical level if at all possible on 16 November 2022 with a view to discussing and clarifying the points raised above. We would be extremely grateful if you could come back to us on the questions here above as soon as possible so that we may pursue the discussion on the basis of your replies during the proposed meeting.

Yours faithfully,

Electronically signed

Salvatore D'ACUNTO
Head of Unit

Contacts:
CIUCCI, Federico, Federico.CIUCCI1@ec.europa.eu

Electronically signed on 11/11/2022 15:31 (UTC+01) in accordance with Article 11 of Commission Decision (EU) 2021/2121

MINISTRY OF SOCIAL AFFAIRS AND HEALTH

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on kokouksessaan 19.2.2026 hylännyt asiakirjaa koskevan valtioneuvoston vaiteliaisuuspyynnön ja päätti samalla asiakirjan julkistamisesta välittömästi (peruste PL 50 § 3 mom., TJ 43 a §:n 3 mom.).

Letter

23.11.2022

VN/10192/2021
VN/10192/2021-STM-6

European Commission

KÄYTTÖ RAJOITETTU
TL IV
JulkL (621/1999) 24.1 §:n 2 k
L (___/____) _____§:n _____k

Additional information requested by the Commission in case THEMIS/EU PILOT EUP(2021)9837

The Ministry of Social Affairs and Health has received your request for additional information concerning the above-mentioned Pilot procedure on the 14 November and wish to thank the Commission services for a fruitful and open meeting on the 16 November 2022.

As agreed in the meeting we come back to the discussed topics with the additional information to your questions:

General summary of the present Finnish "acquis"

1. The Finnish Alcohol Act (2017) does not contain any definitions or provisions on domestic or cross border "distance sales" or "distance buying" of alcoholic beverages.

2. According to the Alcohol Act for **Finnish customers** buying alcoholic beverages from Finnish sellers or sellers from other Member States:

- There are no restrictions for Finnish customers to buy alcoholic beverages from Finnish sellers or sellers from other Member States.

3. According to the Alcohol Act (2017) for **Finnish retail sellers in Finland**:

a) it is a criminal offence to sell f.ex. red wine or whisky (because of Alko's monopoly)

b) a retail sales license is compulsory for selling 2,8 - 5,5 % alcoholic beverages

c) both Alko's and license sales are only allowed from "*an approved venue of sale"*

= transport to post office, automatic delivery points or customers' homes is prohibited.

Postiosoite **Postadress** **Postal Address**	**Käyntiosoite** **Besöksadress** **Office**	**Puhelin** **Telefon** **Telephone**	**Faksi** **Fax** **Fax**	**s-posti, internet** **e-post, internet** **e-mail, internet**
The Ministry of Social Affairs and Health				
PO Box 33 FI-00023 Government Finland	Meritullinkatu 8 Helsinki Finland	0295 16001 +358 295 16001	02951 63415 +358 2951 63415	kirjaamo.stm@gov.fi stm.fi/en

4. According to the Alcohol Act (2017) for **retail sellers from other Member States selling to Finland:**

a) there are no restrictions concerning import of alcoholic beverages to Finland

- However, according to 32 § it is a violation of the Alcohol Act if imported beverages are afterwards used for commercial or other business purposes without a license as provided in the Alcohol Act. In order to retail sales of the imported beverages, a retail license is needed.

b) if the selling activity/conduct of a foreign seller is "*considered to take place in Finland*", retail sales of alcoholic beverages to Finnish customers may violate 2 a, 2 b and/or 2 c.

c) If the selling activity/conduct is considered to take place outside Finland, the restrictions of the Finnish Alcohol Act do not apply at all.

5. The decisive legal competence to determine, if specific retail conducts of operators established in other Member States are considered to "*take place in Finland*" or not, belongs only to the Courts when handling criminal cases.

There is only one judgement from our Supreme Court (KKO:2018:49, which is "backed" by the ECJ in the case Visnapuu C-198/14), but different cases with different circumstances may be interpreted differently.

- In the case the Estonian seller Mr. Visnapuu had conducted "distance sales" –as defined in the Excise duty directive and Act – and was sentenced as sales was "considered to take place in Finland".

  https://korkeinoikeus.fi/en/index/ennakkopaatokset/shortsummariesofselectedprecedentsinenglish/2018/kko201849-internetsaleandhomedeliveryofalcoholicbeverages.html

6. The national supervision authority for Alcohol Act "Valvira" has received questions from sellers, customers, journalists etc about the interpretation of the above mentioned paragraphs. The Ministry has no further knowledge about the answers, but in general Valvira:

- has answered that there are no clear answers for all circumstances, but selling alcoholic beverages to Finnish customers with transportation organized by the seller may violate the Alcohol Act.

- has asked for pretrial investigations by the police for known cases of this kind of conducts ("distance sales" defined in the excise duty directive and Act).

Answers to the questions of the Commission /11 November 2022

Given the timetable of the request and the given possibility to go deeper to the answers on 16 November and possibly later, these are the preliminary findings with the background from the points 1-6 above:

Questions 1 and 2

We confirm that the Finnish authorities have not stated that any import of alcoholic beverages would constitute retail sale "in Finland". Quite the contrary, an example of the published guidance:

"According to the Alcohol Act a private individual is allowed to import alcoholic beverages for his/hers own use without an import license.---

When ordering alcoholic beverages from abroad the buyer has to arrange the transport of the alcoholic beverages to Finland.---

If the seller or someone acting for the seller transports the ordered alcoholic beverages to Finland, it may be considered, that sales take place in Finland in violation to the Alcohol Act."

> “Alkoholilain mukaan yksityishenkilö saa tuoda alkoholijuomia omaan käyttöönsä ilman maahantuontilupaa. ---
>
> Ulkomailta tilaamalla alkoholijuomia ostavan on itse järjestettävä alkoholijuomien kuljetus Suomeen. ---
>
> Jos myyjä itse tai myyjän puolesta joku muu kuljettaa tilatut alkoholijuomat Suomeen, voidaan katsoa, että kyseessä on alkoholilaissa kielletty alkoholijuomien myyminen Suomessa.”
>
> Source: https://www.valvira.fi/alkoholi/alkoholin_maahantuonti_ja_maastavienti/yksityishenkilon_alkoholin_maahantuontioikeus

Question 3. In the given time, it is appropriate to refer to the above mentioned judgement of the Finnish Supreme Court (translation unofficial):

3 a) Proportionality assessment of the scope limitation between beverages of the licensing scheme and retail sales monopoly:

“30. In his appeal, A submits that the prohibition on distance selling from another Member State to Finland should also with regard to alcoholic beverages covered by the retail monopoly of Alko be assessed on the basis of Articles 34 and 36 TFEU, since Alko itself also engages in distance selling. Its products may be ordered online and consumers may collect their orders from Alko stores or from private service companies acting as Alko pickup points. Corporate customers may also order delivery to an address indicated.

31. In consequence of this, the Supreme Court finds that under section 13, subsection 3 of the 1994 Alcohol Act, the State Alcohol Monopoly may engage in the retail sales of alcoholic beverages also by dispatching them to customers or buyers as provided by Decree. The Decree issued pursuant to the provision (680/1996) lays down provisions concerning this kind of alcoholic beverage retail carried out by the State Alcohol Monopoly involving the dispatch of beverages to customers or buyers either directly or via a delivery location. Section 27 of the 2017 Alcohol Act lays down provisions on the handover of alcoholic beverages purchased from the State Alcohol Monopoly at a delivery location approved by a regional state administrative agency to which the buyers have ordered them to be delivered. Under section 28, subsection 3 of the Act, the State Alcohol Monopoly may deliver alcoholic beverages to licence holders and other traders by sending these to the buyer.

32. The provisions recounted above apply solely to the State Alcohol Monopoly. This regulation, too, is thus a part of the legal rules that define the operations of the State Alcohol Monopoly as a commercial State monopoly. When the regulation directly concerns the existence or use of the State monopoly, the regulation shall not at the same time be assessed on the basis of the Articles concerning quantitative restrictions. The Supreme Court holds that the regulation in this respect as well shall be examined in light of Article 37 TFEU and not Articles 34 and 36 TFEU as argued by A.

34. In its judgment in the case, the Court of Justice **found Article 37 TFEU to require** that the organisation and operation of the monopoly be arranged so as to exclude any discrimination between nationals of Member States as regards the conditions under which goods are procured and marketed, so that trade in goods from other Member States is not put at a disadvantage, in law or in fact, in relation to that in domestic goods and that competition between the economies of the Member States is not distorted. The Court of Justice left it to the national court to examine whether the alcoholic beverage retail monopoly satisfied these conditions (paragraphs 95 and 96 of the judgment).

35. Earlier, in its judgment in Franzén, the Court of Justice had assessed whether the existence and operations of the national alcoholic beverage monopoly in Sweden was compatible with Article 37 of the EC Treaty (judgment of 23.10.1997 in C-189/95 Franzén, EU:C:1997:504). In its judgment, the Court found that the purpose of Article 37 of the Treaty is to reconcile the possibility for Member States to maintain certain monopolies of a commercial character as instruments for the pursuit of public interest aims with the requirements of the establishment and functioning of the common market. The Article aims at the elimination of obstacles to the free movement of goods, save, however, for restrictions on trade which are inherent in the existence of the monopolies in question (paragraph 39).

44. Consequently the Supreme Court finds that EU law does not constitute an obstacle to sentencing A to a punishment for his conduct inasmuch as this conduct involved alcoholic beverages covered by the retail monopoly of Alko."

3 b) Proportionality assessment of the requirement to deliver the products only from authorized retail outlets

"53. The supervision of compliance with the Alcohol Act is extensively described in the general reasons of the government proposal resulting in the enactment of the 2017 Alcohol Act. These state that the supervision of the provisions of the Alcohol Act is based on a comprehensive licensing scheme. In practice, the licensing scheme ensures that traders active in the alcohol business are capable of meeting their obligations, that supervision reaches them, and that unlawful activity can be effectively addressed. The proposal explains that in the supervision of the sales and serving of alcoholic beverages and in the proactive supervision of licence administration, the supervisory authorities had sought specifically to reduce sales to minors and intoxicated persons, and to prevent the procurement of alcoholic beverages for minors. Supervision of the Alcohol Act had also been instrumental in combating the grey economy and economic crime, and thus in securing a level playing field for all operators (government proposal HE 100/2017, p. 13).

54. The government proposal (p. 14) explains the supervision of the alcoholic beverage distribution network in practice. In 2016, for example, the regional state administrative agencies, pursuant to the Alcohol Act, carried out over 4,000 inspections of locations serving and retailing alcohol. The agencies withdrew over 100 licences to serve or retail alcohol either permanently or for a fixed period. The reasons for the withdrawals varied from economic capacity to reasons of alcohol policy, such as selling or serving alcohol to minors or persons who were obviously intoxicated.

55. The supervision of the retail trade in alcoholic beverages entails i.a. supervision of compliance with the provisions that seek to prevent the sales of alcohol to children, young persons or intoxicated persons, as well as the provisions concerning the time of alcohol sales and alcohol sales locations, which provisions seek in general to restrict the availability of alcohol and to maintain public order.

56. With regard to the general points of departure for assessing the licensing scheme, the Supreme Court firstly finds that since the scheme is centrally about the protection of public health, the national legislator has discretion as to the level and manner in which this protection is implemented. The restrictions on the sales of alcohol are based on research data on the health effects of heavy alcohol consumption and the detrimental effects of alcohol abuse on other persons and society. In the enactment of the new Alcohol Act, reference was made to studies showing that the detrimental effects of alcohol are most effectively reduced by measures that raise the price of alcoholic beverages and restrict their physical availability (government proposal HE 100/2017, p. 47).

57. The Court of Justice has described this public interest and overriding requirements objective such that the measure must in fact be an appropriate means of securing the objective of the protection of human life and health (judgment of 23.12.2015 in C-333/14 Scotch Whisky Association, EU:C:2015:845, paragraph 29). The Supreme Court holds that the regulation described in the foregoing, by which the times and locations for the sale of alcohol, as well as the sale of alcohol to minors and intoxicated persons, have been restricted in order to reduce the detrimental effects of alcohol consumption, corresponds to the EU law requirements concerning the objective of such a measure and fall within the discretion of the Member State. As the information provided in paragraphs 53 and 54 indicates, the supervision carried out by the supervisory authorities has been uninterrupted and any shortcomings observed may have resulted in the withdrawal of the retail licence. Supervision of the licensing scheme itself can thus in fact also be considered relevant to the protection of public health.

58. Visnapuu ("A") argued that in distance selling, it would be possible to ensure that the buyers had reached the age of majority by requiring that a credit card or strong electronic identification be used in making the payment. According to A, it would moreover be possible to impose the same requirements for distance selling as on any other form of retail so that distance selling should also comply with i.a. the permitted times for selling or delivering alcoholic beverages and the prohibition to sell alcoholic beverages to minors and intoxicated persons.

59. The Supreme Court finds that unlike A argues, method of payment is not a reliable means of verifying the age of the recipient of the alcoholic beverage, let alone the sobriety of the recipient at the time of delivery, any more than compliance with the permitted times for delivery. Even if at least partially similar conditions could be imposed on distance selling as on other retail sales, it would still not follow that effective supervision of compliance with those conditions would also be possible. If a retailer could deliver alcoholic beverages directly to a location designated by the consumer, the supervisory authority would not be aware of the time and place of such a delivery. Effective supervision

of which the supervisee was not aware in advance would be impossible to carry out with this manner of sales.

60. The Supreme Court furthermore finds that in the 2017 Alcohol Act, the right of parties besides the State Alcohol Monopoly to carry on retail trade has been expanded in certain respects, i.a. by allowing alcoholic beverages containing a maximum of 5.5% (v/v) ethyl alcohol to be sold on the basis of a retail licence. However, the new Act also provides that retail trade in alcoholic beverages may only be carried on by delivering the beverages to customers at an approved retail location (section 35, subsection 1 of the Act). In departure from the earlier Act, under section 17, subsection 1, paragraph 2 of the new Act a retail licence can also be granted to a sales location that is a mobile shop on a bus or boat plying a regular route approved by the licensing authority and serving a customer base of permanent or seasonal residents. However, the legislative history of the Act indicates that a retail licence should not be granted for e.g. a mobile shop that makes stops at or tours public events or delivers alcoholic beverages along routes or to stops determined on the basis of customer orders (government proposal HE 100/2017 p. 81). The Supreme Court holds that these changes in the regulation of retail trade have not affected the restrictions on retail trade and the capacity for supervision of such restrictions in a manner that would be relevant to the resolution of this case.

61. The case further necessitates assessment of whether there are in Finland any channels for the sales of alcohol to consumers that are incapable of effective supervision. In this respect, A made reference to the online store operated by the State Alcohol Monopoly and enclosed with his appeal the terms of contract from the Alko online store, private customers, dated 30 March 2017.

62. According to the regulation explained in paragraph 31 and the contractual terms mentioned therein, Alko may sell alcoholic beverages to consumers in such a manner that the beverages are ordered on the internet and collected from an Alko store or a pickup point approved by the licensing authority. The Supreme Court finds that the handover of the beverages thus takes place at the kind of fixed establishment that may be subjected to effective supervision. In terms of supervision, this sales method is thus not comparable to the one employed by A, which involved the home delivery of alcoholic beverages directly to the buyers.

63. Based on the foregoing, the Supreme Court finds that all sales methods permitted under alcohol legislation are capable of being subjected to effective supervision by the authorities, whereas the kind of retail trade where the alcoholic beverages sold are delivered directly to the home of the consumer or to another location designated by the consumer could not be comprehensively supervised and such a system therefore would not achieve the objectives of protecting public health with equal effectiveness as the current system.

64. In the manners stated above in paragraph 47, EU law further requires the licence requirement not to be a means of arbitrary discrimination or a disguised restriction on trade between Member States. In its judgment in this case, the Court of Justice held that there was nothing before the Court to suggest that the health and public policy grounds on which the Finnish authorities relied to have been diverted from their purpose and used in such a way as to discriminate against goods originating in other Member States or indirectly to protect certain national products (paragraph 124 of the judgment). There is nothing before the Supreme Court for it to find otherwise.

65. On the grounds presented in the foregoing, the Supreme Court finds that the retail licensing scheme under section 14, subsection 1 of the 1994 Alcohol Act was not incompatible with Articles 34 and 36 TFEU. Consequently, EU law does not constitute an obstacle to sentencing A to a punishment for selling alcoholic beverages containing a maximum of 4.7% (v/v) ethyl alcohol, prepared through fermentation, without the licence required under the Alcohol Act.”

Question 4. Unavailabilty of the licensing regime for farm wines and craft beer producers established in other Member states

The licensing regime for farm wines was specifically handled by the ECJ in the case Visnapuu and the main reasoning by the Finnish government dealt with the retail sales only allowed from the production site. According to the Alcohol Act 3 §, the licensing scheme only allows the retail sales of wines made from berries, rhubarb etc. – wines made from grapes may not be sold by the producers:

> “127 When questioned on this issue at the hearing, the Finnish Government stated that the licencing scheme in question pursued — in addition to the health and public policy grounds mentioned above — the objective of promoting tourism, since the measure is intended to allow a limited number of alcoholic beverage manufacturers established in Finland, using traditional and artisanal methods, to sell their products at the site of production. The Finnish Government cited, by way of example, certain berry wines produced on farms in Finland which consumers may purchase at the site of production. The Finnish Government added that it was not competent to authorise alcoholic beverage manufacturers established in other Member States to sell their products at the site of production, which, by definition, is situated outside Finnish territory.”

The Finnish Supreme Court also further dealt with this question:

“68. In its judgment relating to this case, the Court of Justice finds that since the licensing scheme under section 14, subsection 2 of the Alcohol Act only applies to producers established in Finland, that provision could have the effect of protecting the national production of the alcoholic beverages referred to therein. The existence of such an effect does not however suffice to establish that the health and public policy grounds on which the Finnish authorities rely have been diverted from their purpose and used in such a way as to discriminate against goods originating in other Member States or indirectly to protect certain national products, for the purpose of Article 36 TFEU and the case-law cited above (paragraph 126 of the judgment).

69. The Court of Justice leaves it for the referring court to examine whether the health and public policy grounds relied on by the Finnish authorities have been diverted from their purpose and used in such a way as to discriminate against goods originating in other Member States or indirectly to protect certain national products, for the purpose of Article 36 TFEU. This examination shall be carried out on the basis of all the relevant legal and factual circumstances which, according to the Court of Justice, include the limited, traditional and artisanal nature of the national production enjoying the benefit of that derogation (paragraph 128 of the judgment).

70. The government proposal resulting in the enactment of the 2017 Alcohol Act indicates that in 2016, alcoholic beverage production licenses were held by 30 wine farms and that the total production volume of farm wine came to 200,000 litres (government proposal HE 100/2017, p. 11). The production volume of farm wines is thus low and the wines are usually sold straight from the farm where they are produced. For these reasons, the Supreme Court considers it obvious that the farm wine licensing scheme has not been used to discriminate against alcoholic beverages from other Member States and to indirectly favour domestic production.

71. The licensing scheme for farm wines has been expanded in the 2017 Alcohol Act to apply also to craft beers. A producer can be granted a retail trade licence only for the interiors of a single retail location, which in turn must be located at or in the immediate vicinity of the place of production. Farm wine and craft beer are defined in the Act i.a. on the basis of production volume. Farm wine production locations may produce no more than 100,000 litres and craft beer breweries no more than 500,000 litres of alcoholic beverages per calendar year. The retail trade in both farm wines and craft beers is thus geographically limited and fairly small in scale. The Supreme Court holds that there is no ground to consider the expansion of the retail trade exception as a relevant change with regard to EU law.

72. On the grounds presented in the foregoing the Supreme Court finds that the licensing scheme under section 14, subsection 2 of the 1994 Alcohol Act also was not in conflict with Articles 34 and 36 TFEU. Consequently, EU law does not constitute an obstacle to sentencing A to a punishment for selling alcoholic beverages containing a maximum of 13% (v/v) ethyl alcohol, prepared through fermentation, without the licence required under law.”

Question 5. Interpretation of the proposal of the working group

The proposal never got into a government’s proposal, but according to the proposed 32.3 § “distance buying” would have been allowed.

Question 6. Custom inspections

The Ministry of Social affairs and Health is not in a position to answer this question on behalf of the Finnish government. However, this information may be presented:

- The Finnish authorities do not carry systematic customs inspections on cross border trade.
- After finding out that tens of millions of euros are fiscally lost from the fact that excise duties are paid accordingly from only about 2 % of the cross border trade of alcoholic beverages, The Parliament issued a special budget in June 2022 for the Customs and Tax authorities to intensify controls on tax frauds.
- All activities are based on prior knowledge of the transports in question and risk assessment of the probability of tax frauds.

Further information may be found f.ex. from here:

https://www.vero.fi/en/About-us/newsroom/lehdist%C3%B6tiedotteet/2022/tax-administrations-and-customs-intensified-control-of-webstore-alcohol--duties-must-be-collected-in-finland/

As agreed in the meeting, the Finnish authorities remain available for any other needs for information and for future consultation conversations with the European Commission.

Permanent Secretary Veli-Mikko Niemi

Ministerial Counsellor Ismo Tuominen

Distribution Ministry for Foreign Affairs, Unit for EU Litigation

Copy to

VN/10192/2021-STM-6

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

Tuominen Ismo 91186637D	Niemi Veli-Mikko 91208466K
2022-11-23	2022-11-24

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on kokouksessaan 19.2.2026 hylännyt asiakirjaa koskevan valtioneuvoston vaiteliaisuuspyynnön ja päätti samalla asiakirjan julkistamisesta välittömästi (peruste PL 50 § 3 mom., TJ 43 a §:n 3 mom.).

Ref. Ares(2023)5484086 - 08/08/2023

EUROPEAN COMMISSION
DIRECTORATE-GENERAL FOR INTERNAL MARKET, INDUSTRY, ENTREPRENEURSHIP AND SMES
Single Market Enforcement
E2. Enforcement II

KÄYTTÖ RAJOITETTU
TL IV
JulkL (621/1999) 24.1 §:n
2 kL (_/ _____)

Brussels, 8 August 2023
GROW.E.2/FC/kr(2023)8469949

THEMIS/EU PILOT EUP(2021)9837

REQUEST FOR ADDITIONAL INFORMATION TO THE FINNISH AUTHORITIES

Dear Sir / Madam,

We wish to thank you for your reply of 23 November 2022 to our latest letter of 11 November 2023 and for the fruitful meeting of 16 November 2022.

We are contacting you to ask for an update on the state of play of the proposal for legislative amendment to the Alochol Act envisaged in our latest meeting (shared minutes attached).

Moreover, we have recently been made aware that, since our last correspondence, the Helsinki Court of Appeal has issued a ruling (Case 23/104938, R 20/1078 of 23 February 2023) relating to the distance selling of alcoholic beverages. We would like to enquire on what is the impact of said judgment in your view on the current legal framework and potentially on the content and implementation timetable of the legislative draft.

In addition, we have received reports concerning the intention of the Finnish authorities to reduce the scope of Alko's monopoly. With respect to this point we would like to kindly ask you for an outline of said reform and an assessment on how this project would impact the legislative amendments we had previously discussed.

With a view to continuing this constructive dialogue we have undertaken so far, we would be extremely grateful if you could reply to this letter within four weeks.

Yours faithfully,

Electronically signed

Salvatore D'ACUNTO
Head of Unit

Contacts: CIUCCI, Federico, Federico.CIUCCI1@ec.europa.eu

Commission européenne/Europese Commissie, 1049 Bruxelles/Brussel, BELGIQUE/BELGIË – Tel. +32 22991111
Office: N105 06/086 – Tel. direct line +32 229-91782

Federico.CIUCCI1@ec.europa.eu

Electronically signed on 08/08/2023 10:54 (UTC+02) in accordance with Article 11 of Commission Decision (EU) 2021/2121

MINISTRY OF SOCIAL AFFAIRS AND HEALTH

Letter

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on kokouksessaan 19.2.2026 hylännyt asiakirjaa koskevan valtioneuvoston vaiteliaisuuspyynnön ja päätti samalla asiakirjan julkistamisesta välittömästi (peruste PL 50 § 3 mom., TJ 43 a §:n 3 mom.).

7.9.2023

EUT/480/2022
EUT/480/2022-STM-4

European Commission

KÄYTTÖ RAJOITETTU
TL IV
JulkL (621/1999) 24.1 §:n
2 kL (/)

THEMIS/EU PILOT EUP(2021)9837

Dear Sir

Thank you for your letter of 8 August 2023 asking for additional information on the topics that have been fruitfully discussed concerning the ongoing case THEMIS/EU PILOT EUP(2021)9837.

The latest information on the topics is based on the programme of Prime Minister Petteri Orpo's Government. The outcome of the government negotiations was published on 16 June 2023.

https://valtioneuvosto.fi/en/governments/government-programme#/6/0

In response to your request, it has been agreed under the title "*Alcohol sales*" f.ex. about extending the scope of licensed retail sales of alcoholic beverages, clarifying the interpretation of rules governing cross border distance selling and allowing online sales of alcohol. It has also been explicitly agreed that "The Government will carry out these reforms in a manner that is acceptable from the perspective of EU law."

As preparations for amending the Alcohol Act are after the holiday season still ongoing, the following information may be pointed out:

Extending the scope of licensed retail sales of alcoholic beverages

The Ministry of Social Affairs and Health is preparing a government's proposal to the Parliament during autumn 2023. As agreed, in addition to alcoholic beverages containing up to 5,5 % alcohol, the retail trade licenses will be extended to cover also beverages produced by fermentation that contain up to 8,0 % alcohol.

This amendment will be notified to the European commission according to directive 2015/1535 as soon as possible.

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
The Ministry of Social Affairs and Health PO Box 33 FI-00023 Government Finland	Meritullinkatu 8 Helsinki Finland	0295 16001 +358 295 16001	02951 63415 +358 2951 63415	kirjaamo.stm@gov.fi stm.fi/en

Other amendments to the Alcohol Act

The preparations for the other amendments have been scheduled for later. It is intended that the preparations will begin this year and the amendments would be notified to the Commission in the winter 2023-24.

Concerning online sales of alcohol and other retail sales concepts based on delivery and collection it has been agreed in the government programme that buying all alcoholic beverages through distance selling from companies operating in other EU countries will be explicitly allowed.

Recent case law

The Finnish authorities have studied carefully all rulings concerning cross border distance sales. As far as it has been noted by the Commission that legal uncertainty over what is and is not allowed under the Alcohol Act might in itself constitute a breach of the free movement of goods, these uncertainties have not been solved by case law. Firstly, the referred ruling of the Helsinki Court of Appeal has been appealed to the Supreme Court by the prosecutor, and secondly, all court cases have different facts and circumstances.

Next steps

All in all the Finnish authorities identify the fact that the amendments to the Alcohol Act need to be assessed carefully and also in relation with each other. It is our hope to continue this fruitful process with the Commission possibly vis-à-vis the process of our upcoming notification.

Deputy Permanent Secretary, Director General — Kari Hakari

Ministerial Counsellor — Ismo Tuominen

[Excerpt]

A strong and committed Finland
Programme of Prime Minister Petteri Orpo's Government

---

6 A formula for growth

6.2 A nation of fairer competition

The Government aims to promote fair and open competition, and will continue to open up the markets decisively and responsibly. Conditions will be created for the growth of the domestic market and an increase in people's wellbeing and freedom. More effective competition will particularly benefit consumers in Finland.

Opening up markets and increasing competition

Alcohol sales

The Government will reform Finland's alcohol policy in a responsible manner to make it more in line with the alcohol policy in other European countries. We will also continue the comprehensive reform of the Alcohol Act carried out in 2018. In addition to beverages containing up to 5.5 per cent alcohol, the retail trade licence defined in the current section 17 of the Alcohol Act will be extended to also cover beverages produced by fermentation that contain up to 8 per cent alcohol. By the Government's mid-term policy review, the Ministry of Social Affairs and Health and the Ministry of Economic Affairs and Employment will carry out a study on the possibilities to allow sales of wines with an alcohol content of up to 15 per cent also elsewhere than in Alko shops.

Furthermore, an independent study will be conducted on the possibilities to transfer the responsibility for the regulation of alcohol policy from the Ministry of Social Affairs and Health to the Ministry of Economic Affairs and Employment. The Government will not make changes to Alko's role and status with respect to public health.

The Government will allow all Finnish microbreweries, craft breweries, microdistilleries and vineyards to sell their products directly to consumers from their production sites under a retail trade licence.

The prevailing unclear interpretation of the law will be clarified so that buying alcohol through distance selling from companies operating in other EU countries will be explicitly allowed.

Online sales of alcohol and other retail sales concepts based on delivery and collection will also be allowed for Alko and other domestic operators that hold a retail trade licence, while ensuring age limit control. In deliveries within Finland, the current alcohol content limits for domestic retail sales will be applied, with exceptions applicable to craft breweries, microbreweries and wines sold at vineyards.

Finland will apply for inclusion on the list of wine-producing countries in the EU.

Restrictions on the marketing of alcohol by Finnish operators abroad will be removed within the limits of EU law.

The Government will carry out these reforms in a manner that is acceptable from the perspective of EU law.

Attachments -

Distribution Ministry for Foreign Affairs, Unit for EU Litigation

Copy to -

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on kokouksessaan 19.2.2026 hylännyt asiakirjaa koskevan valtioneuvoston vaiteliaisuuspyynnön ja päätti samalla asiakirjan julkistamisesta välittömästi (peruste PL 50 § 3 mom., TJ 43 a §:n 3 mom.).

Ref. Ares(2025)1692214 - 04/03/2025

EUROPEAN COMMISSION
DIRECTORATE-GENERAL FOR INTERNAL MARKET, INDUSTRY, ENTREPRENEURSHIP AND SMES
Single Market Enforcement
E.2 – Enforcement – Goods, Services to Consumers, Public Procurement, Late Payments

Brussels, 04.03.2025
grow.e.2/FC/az(2025)2959258

KÄYTTÖ RAJOITETTU
TL IV
JulkL (621/1999) 24.1 §:n
2 kL (/)

THEMIS/EU PILOT EUP(2021)9837
REQUEST FOR ADDITIONAL INFORMATION TO THE FINNISH AUTHORITIES

Dear Sir, / Dear Madam,

We wish to thank you for your latest update of 7 September 2023 (ref. EUT/480/2022) to our letter of 8 August 2023.

Following the latest developments in this file, we are contacting you to request further information about the Finnish legal framework for the retail sale of alcoholic beverages and specifically on its aspects outlined below.

1. **Reform of the framework for cross-border distance selling of alcoholic beverages in Finland**

With respect to the ongoing discussions concerning the design and implementation of a clear legal framework for cross border distance sales of alcoholic beverages in Finland in line with EU law, could you provide us with a timeline for the upcoming reform and the main features of the system that is being envisaged specifically for operators established in other member states?

2. **Restriction on sales of alcoholic beverages by licensed retailers based on the production method**

With respect to the recently adopted Government proposal for an act amending Section 17 of the Alcohol Act, we would like to ask the Finnish authorities to provide supplementary clarifications with a view to dispelling doubts as to its compatibility with EU law.

Section 17 of the Alcohol Act, titled '*Retail sale licence for alcoholic beverages and requirements for the granting thereof*' reads as follows:

*'For **fermented alcoholic beverages containing up to 8.0 per cent of ethyl alcohol** by volume, **and alcoholic beverages produced by other methods and not exceeding 5.5 per cent by volume**, the retail sale licence applies to retail sales within one retail trade establishment and the licence is granted […]'.*

In its comments to notification 2024/543/FI, the Commission stressed that it could not be ruled out that an amendment, which aims at dismantling the monopoly rights of stronger alcoholic beverages, might nevertheless result in favouring fermented products in relation

to beverages in which alcohol produced by other methods. In light of Article 37 TFEU, this could lead to effectively favouring products of Finnish origin, if these are overrepresented in the "fermented" beverages market.

The provision at hand appears to be a rule governing how products already available in one Member State can be sold in that State and should therefore be qualified as a selling arrangement within the meaning of the Court's caselaw ([1]). Under the caselaw of the Court ([2]), selling arrangements constitute measures equivalent to quantitative restrictions on imports and fall within the scope of Article 34 TFEU if at least one of two conditions is met: (1) those provisions do not apply to all relevant traders operating within the national territory or (2) they do not affect in the same manner, in law or in fact, the marketing of domestic products and of those from other Member States.

Iincreasing the availability of supply with respect to products pre-dominantly manufactured by domestic operators would disproportionately affect imports and therefore would likely amount to an indirect discrimination and a measure equivalent to a quantitative restriction on imports within the meaning of Article 34 TFEU.

For the purposes of this analysis, it should be noted that while the market segment for wines appears to be separable, beers, ciders and mixed drinks might be substitutable and therefore constitute a single market segment. In order to establish whether a restriction under Article 34 TFEU exists, it is necessary to assess whether within that market segment, in the subgroup of those products containing alcohol produced by fermentation, of which Section 17 of the Alcohol Act would considerably increase the availability, local products would appear to be over-represented.

Considering the above, we would like to kindly ask you for a clarification on the following aspects:

1. *Could you please provide detailed figures for years 2018-2024 of the market share held by domestic producers in the market segment for beers, ciders and mixed drinks with an alcohol content between 5.5 and 8% vol.? For the mixed drinks, please provide the shares held by domestic producers of a) total sales b) sales the mixed drinks containing alcohol produced by fermentation and c) sales of mixed drinks which contains distilled alcohol.*

2. *Should your data confirm that Section 17 of the Alcohol Act is likely to fall within the scope of Article 34 TFEU, could you provide a detailed justification of the measure based on the available data and scientific evidence and an illustration of its proportionality under Article 36 TFUE or the mandatory requirements developed in the Court's caselaw?*

3. Country of origin clauses in alcoholic beverages selection plans

With respect to the supply of alcoholic beverages for the selection available in the monopoly shops, we have recently been made aware that in Alko Inc ('**Alko**') Selection

([1]) Joined Cases C-267/91 and C-268/91 Keck and Mithouard [1993] ECLI:EU:C:1993:905.

([2]) Ibid., para. 16.

Plans ([3]) there are country of origin requirements ('**Country of origin requirement**') for certain alcoholic beverages.

Group	Search type	Tender cluster	Search number	Country of origin	Region of production	Product group	Product type
Wines	Main products		W240907	Spain	DO Calatayud or DO Somontano	Red wine	red wine
Wines	Main products		W240908	South Africa	Coastal Region	White wine	white wine
Wines	Main products		W240909	South Africa	Western Cape	Rosé wine	rosé wine
Wines	Main products		W240910	Italy	DOC Garda	Sparkling wine	sparkling wine, not sparkling rosé wine
Wines	Main products		W240911	Austria		Rosé wine	rosé wine

Selection Plan 1_2025 tenders

Considering the above, we would like to kindly ask you for a clarification on the following aspects:

1. *In what cases the Country of origin requirement is imposed?*
2. *What is the rationale behind the Country of origin requirement?*
3. *What criteria are used to select countries subject to the Country of origin requirement?*
4. *What percentage of tenders for alcoholic beverages in 2025 included a Country of origin requirement?*
5. *Is it possible for potential suppliers (or any other interested parties) to challenge the Country-of-origin requirement in tenders?*

We would be grateful if you could reply to the above request for information within four weeks from receipt of this letter.

Yours faithfully,

[electronically signed]

Salvatore D'ACUNTO
Head of Unit

Contact:
CIUCCI, Federico, tel. +32 229-91782, Federico.CIUCCI1@ec.europa.eu

([3]) We understand that Alko searches products through open tender requests published in the Selection Plans. In the tender requests precise criteria are announced for the searched product. https://www.alko.fi/INTERSHOP/static/WFS/Alko-OnlineShop-Site/-/Alko-OnlineShop/en_US/for%20suppliers/tenders/2024/Selection%20Plans/1_2025/Selection%20Plan%201_2025%20tenders_vs4.xlsx

Electronically signed on 03/03/2025 23:39 (UTC+01) in accordance with Article 11 of Commission Decision (EU) 2021/2121

Sosiaali- ja terveysministeriö

Kirje

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on kokouksessaan 19.2.2026 hylännyt asiakirjaa koskevan valtioneuvoston vaiteliaisuuspyynnön ja päätti samalla asiakirjan julkistamisesta välittömästi (peruste PL 50 § 3 mom., TJ 43 a §:n 3 mom.).

29.4.2025

EUT/480/2022
EUT/480/2022-STM-7

Euroopan komissiolle

KÄYTTÖ RAJOITETTU
TL IV
JulkL (621/1999) 24.1 §:n 2 k
L (___/____) _____§:n _____k

Suomen vastaus komission lisätietopyyntöön asiassa THEMIS/EU PILOT EUP(2021)9837

Sosiaali- ja terveysministeriö on vastaanottanut Euroopan komission Pilot-asiassa EUP(2021)9837 komission 4.3.2025 päivätyn lisätietopyynnön, joka koskee muun muassa alkoholilaissa (1102/2017) säädettyjä alkoholijuomien vähittäismyyntiä koskevia säännöksiä.

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt asiaan liittyvien selvitysten hankkimista varten vastaukseen lisäaikaa, jota komissio on myöntänyt 30.4.2025 asti.

Kirjallisena vastauksena komission esittämään lisätietopyyntöön sosiaali- ja terveysministeriö esittää seuraavan:

1. Alkoholijuomien rajat ylittävän etämyynnin kehyksen uudistaminen Suomessa

Suomessa käydään parhaillaan keskusteluja EU:n lainsäädännön mukaisen alkoholijuomien rajat ylittävän etämyynnin lainsäädäntökehyksen mallista ja täytäntöönpanosta. Voisitteko antaa tietoja tulevan uudistuksen aikataulusta ja erityisesti muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneille toimijoille suunnitellun järjestelmän pääpiirteistä?

Etämyyntiä koskevaa hallituksen esitystä valmistellaan sosiaali- ja terveysministeriössä ja esitys on tarkoitus laittaa lähiaikoina lausuntokierrokselle. Suomi tulee notifioimaan uuden hallituksen esityksen komissiolle. Notifiointi tehdään lausuntokierroksen jälkeen, jotta notifiointiin lähetetään mahdollisimman viimeistelty versio lakiehdotuksesta. Koska esitys on vielä valmisteluvaiheessa, yksityiskohdat voivat muuttua vielä.

Tällä hetkellä pääperiaatteet etämyynnin selkeyttämiseksi ovat seuraavat:

- Laissa määritellään alkoholijuomien etäosto ja rajat ylittävä etämyynti. Määritelmät perustuvat valmisteverotuslain (182/2010) mukaisiin määritelmiin.
- Etäosto on sallittua kuten nykyisinkin. Alkoholijuomien maahantuonnissa sovelletaan alkoholilain 33 §:n säännöksiä maahantuonnin ikärajoista.
- Rajat ylittävä etämyynti kytketään toimituslupajärjestelmään. Siten etämyynti on sallittua, jos alkoholijuoman toimittaja luovuttaa alkoholijuoman ostajalle tai muulle vastaanottajalle. Kaikilla alkoholijuoman toimitusketjuun kuuluvilla tahoilla ei tarvitse olla toimituslupaa, vaan lupa tulee olla ainoastaan sillä toimitusketjun viimeisellä taholla, joka vastaa juoman luovuttamisesta ostajalle tai muulle vastaanottajalle Suomessa. Näin varmistetaan se, että samoin kuin kotimaan toimituksissa, myös etämyynnissä luovutustilanteet ovat valvonnan piirissä.

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Sosiaali- ja terveysministeriö				
PL 33 00023 Valtioneuvosto	Meritullinkatu 8 Helsinki	0295 16001 +358 295 16001	02951 63415 +358 2951 63415	kirjaamo.stm@gov.fi stm.fi

Tarkoituksena on huolehtia siitä, että alkoholijuomia ei luovuteta esimerkiksi alaikäisille tai vahvasti päihtyneille henkilöille.

- Etämyyjän velvollisuutena on merkitä lähetykseen sen sisältävän alkoholijuomaa. Tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi hyödyntämällä logistiikkayritysten jo käytössä olevia tietojärjestelmiä. Tällä tavalla Suomessa toimiva alkoholijuoman toimittaja tietää lähetyksen sisältävän alkoholia, ja pystyy näin ollen varmistumaan noudatettavasta ikäraja- ja päihtymyskontrollista alkoholijuomien luovutustilanteissa.

- Etämyynnissä voidaan myydä kaikkia alkoholijuomia eli enintään 80 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä juomia.

2. Vähittäismyyntiluvan saaneiden myyjien harjoittaman alkoholijuomien myynnin rajoittaminen tuotantomenetelmän perusteella

1. Voisitteko toimittaa yksityiskohtaiset luvut vuosilta 2018–2024 kotimaisten tuottajien markkinaosuudesta oluiden, siiderien ja alkoholipitoisuudeltaan 5,5–8 tilavuusprosentin juomasekoitusten markkinasegmentillä? Pyydämme ilmoittamaan juomasekoitusten osalta kotimaisten tuottajien osuudet a) kokonaismyynnistä b) käymisteitse valmistettujen alkoholia sisältävien juomasekoitusten myynnistä ja c) tislattua alkoholia sisältävien juomasekoitusten myynnistä.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira on toimittanut 17.4.2025 sosiaali- ja terveysministeriölle komission pyytämät tilastotiedot vuosilta 2018-2024. Tilastotiedot ovat vastauksen liitteenä.

Sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan tilastojen perusteella voidaan katsoa, että alkoholilain 17 §:n muutoksella ei ole lisätty pääosin kotimaisten toimijoiden valmistamien tuotteiden tarjontaa. Tilastot osoittavat, että Alkon monopolista luvanvaraiseen vähittäismyyntiin vapautettujen käymisteitse valmistettujen 5,6–8,0 prosenttisten juomien osalta oluista hieman yli puolet myynnistä on ollut ulkomaisia tuontituotteita vuosina 2018-2023 eli ajalta ennen lakimuutosta. Kyseisten oluiden kotimaisuusaste myynnissä on kasvanut vuoden 2024 lakimuutoksen jälkeen edellisvuosiin nähden (v. 2023 48 % → v. 2024 76 %). Tältä osin on huomioitava, että alkoholilain 17 §:n muutos on tullut voimaan 10.6.2024, eli laki on ollut voimassa vasta alle vuoden. Lainmuutoksen vaikutuksen jälkikäteisarviointi on näin ollen vielä hyvin epävarmaa tässä kohtaa. Vaikka käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien kategoriassa 5,6–8,0 prosenttisten oluiden myynnin kotimaisuusaste on kasvanut alkoholilain muutoksen myötä, on muiden vapautettujen juomaryhmien osalta todettavissa kotimaisuusasteen laskua. Esimerkiksi 5,6–8,0 prosenttisen siiderin myynnin kotimaisuusaste on laskenut vuonna 2024 edellisvuosiin nähden (v. 2023 64 % → v. 2024 58 %). Samoin kotimaisuusasteen lasku on nähtävissä käymisteitse valmistettujen 5,6–8,0 prosenttisten juomasekoitusten osalta (v. 2023 48 % → v. 2024 19 %).

Jokaisen vapautetun juomaryhmän osalta niiden myynti on noussut alkoholilain muutoksen jälkeen. Sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan tilastojen perusteella ei voida katsoa, että käymisteitse valmistetut kotimaiset tuotteet olisivat kokonaisuutena arvioiden yliedustettuina oluen, siiderin ja juomasekoitusten muodostamassa markkinasegmentissä. Kuten todettua, vuoden 2024 myyntitilastojen osalta on huomioitava, että alkoholilain muutos on ollut voimassa noin puoli vuotta vuodesta 2024.

2. Jos tiedot vahvistavat, että alkoholilain 17 § kuuluu todennäköisesti SEUT-sopimuksen 34 artiklan soveltamisalaan, voisitteko esittää toimenpidettä koskevat yksityiskohtaiset perustelut saatavilla olevien tietojen ja tieteellisen näytön perusteella ja havainnollistaa toimenpiteen oikeasuhtaisuutta SEUT-sopimuksen 36 artiklan nojalla tai tuomioistuimen oikeuskäytännössä kehitettyjen pakollisten vaatimusten mukaisesti?

Edellä 1. kysymykseen annetun vastauksen mukaisesti sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että alkoholilain 17 §:n muutoksella ei ole syrjitty ulkomaisia tuontituotteita ja täten kyseessä ei ole SEUT 34 artiklassa tarkoitettu rajoitus. SEUT 34 artiklan mukaan jäsenvaltioiden väliset tuonnin määrälliset rajoitukset ja kaikki vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet ovat kiellettyjä. SEUT 36 artiklan mukaan 34 artikla ei kuitenkaan estä sellaista tuontia, vientiä tai kauttakuljetusta koskevia kieltoja tai rajoituksia, jotka ovat perusteltuja esimerkiksi yleisen järjestyksen tai turvallisuuden kannalta taikka ihmisten terveyden ja elämän suojelemiseksi. Nämä kiellot tai rajoitukset eivät kuitenkaan saa olla keino mielivaltaiseen syrjintään tai jäsenvaltioiden välisen kaupan peiteltyyn rajoittamiseen. Euroopan unionin tuomioistuin on oikeuskäytännössään katsonut, että lainsäädäntö, jonka tavoitteena on alkoholin kulutusta ohjaamalla ehkäistä alkoholipitoisista aineista aiheutuvia yhteiskunnallisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja ja jolla pyritään näin ollen torjumaan alkoholin väärinkäyttöä, on SEUT 36

artiklassa tunnustettujen kansanterveyteen ja yleiseen järjestykseen liittyvien syiden mukainen (ks. esim. Visnapuu-tuomio C-198/14, 115 kohta ja siinä viitatut tuomiot).

Mikäli komissio kuitenkin katsoisi, että sosiaali- ja terveysministeriön edellä esitetystä kannasta poiketen myyntitilastot vahvistaisivat alkoholilain 17 §:n muutoksen kuuluvan SEUT 34 artiklan soveltamisalaan, toteaa sosiaali- ja terveysministeriö seuraavaa:

Kesäkuussa 2024 voimaan tullutta alkoholilain muutosta koskevassa hallituksen esityksessä (HE 7/2024 vp) todetaan, että lakimuutoksen tavoitteena on reilun ja avoimen kilpailun edistäminen. Hallituksen esityksen mukaan esitys lisäisi yleisesti markkinoiden toimivuutta ja kilpailua, sillä se mahdollistaisi aiemmin Alkon 373 myymälässä myytyjen 5,6 –8,0 –prosenttisten käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien vähittäismyynnin myös vähittäismyyntiluvan haltijoille, joita on yhteensä noin 6 300. Hallituksen esityksen mukaisesti alkoholijuoman valmistustapaan liittyvän rajoituksen tavoitteena on suojella nuoria, erityisesti tyttöjä, alkoholin käyttöön liittyviltä haitallisilta terveysvaikutuksilta.

Hallituksen esityksessä todetaan, että vaikka on tiedossa, että alkoholijuoman valmistustavalla ei varsinaisesti ole merkitystä siihen, millaisia haittoja alkoholi aiheuttaa yksilötasolla tai väestötasolla, tämän linjauksen tavoitteena on suojella haavoittuvia väestöryhmiä – erityisesti nuoria - alkoholinkäytön haittavaikutuksilta. Suomalaispoikien suosituin alkoholijuoma on olut, kun taas tyttöjen suosikkeja ovat long drink -juomat, siideri ja väkevät juomat. (Raitasalo, K. & Härkönen, J. (2019) Nuorten päihteiden käyttö ja rahapelaaminen - ESPAD-tutkimus 2019. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Tilastoraportti 40.)[1]

Hallituksen esityksessä s. 24 on todettu, että lakiesitys altistaisi lapset ja nuoret nykyistä laajemmalle alkoholijuomien tarjonnalle. Markkinoiden avaaminen ja alkoholijuomien saatavuuden lisääminen ei koskisi juomasekoituksia, jotka kuuluvat nuorten tyttöjen suosimiin alkoholijuomiin. Tämän linjauksen tavoitteena on suojella haavoittua ryhmiä – erityisesti nuoria – alkoholinkäytön haittavaikutuksilta. Vuonna 2018 voimaan tuleen alkoholilain jälkiarvioinnissa on huomattu juomasekoitusten kulutuksen nousseen uudistuksen myötä erityisesti tytöillä. Tytöillä havaittiin myös viitteitä humalakulutuksen ja kerralla juotujen annosmäärien lisääntymisestä vuosien 2015 ja 2019 välillä. Australiassa asetettiin vuonna 2008 erityinen vero juomasekoituksille, jolla pyrittiin vähentämään nuorten alkoholinkäyttöön liittyviä haittoja. Tämän seurauksena etenkin nuorten naisten alkoholin käytöstä johtuvat poliklinikkakäynnit vähenivät selvästi.[2] Juomasekoituksien jättämisen uudistuksen ulkopuolelle voidaan ajatella suojaavan erityisesti nuoria tyttöjä negatiivisilta vaikutuksilta alkoholin kulutuksessa. EU:n tuomioistuin on oikeuskäytännössään todennut, että ihmisten terveyden ja hengen suojaaminen on Euroopan unionin toiminnasta tehdyssä sopimuksessa (SEUT) suojelluista oikeushyvistä ja intresseistä tärkein ja että jäsenvaltioiden asiana on päättää siitä tasosta, jolla ne aikovat suojella kansanterveyttä, ja siitä tavasta, jolla kyseinen taso on saavutettava. Koska tämä taso voi vaihdella jäsenvaltiosta toiseen, jäsenvaltioille on tältä osin myönnettävä harkintavaltaa (ks. esim. Visnapuu-tuomio C-198/14, 118 kohta ja siinä viitatut tuomiot).

3. Alkuperämaata koskevat lausekkeet alkoholijuomia koskevissa valikoimasuunnitelmissa

Mitä tulee alkoholijuomien toimittamiseen monopoliasemassa olevissa myymälöissä saatavilla olevaan valikoimaan, olemme vastikään saaneet tietää, että Alko Oy:n (jäljempänä 'Alko') valikoimasuunnitelmissa on tietyille alkoholijuomille alkuperämaata koskevia vaatimuksia.

Edellä esitetyn vuoksi pyydämme Teitä ystävällisesti selventämään seuraavia seikkoja:

1. Missä tapauksissa alkuperämaata koskevaa vaatimusta sovelletaan?

2. Mihin alkuperämaata koskeva vaatimus perustuu?

3. Millä perusteella valitaan maat, joihin sovelletaan alkuperämaata koskevaa vaatimusta?

4. Kuinka suureen prosenttiosuuteen alkoholijuomia koskevista vuoden 2025 tarjouksista sisältyi alkuperämaata koskeva vaatimus?

5. Voivatko mahdolliset toimittajat (tai muut asianomaiset osapuolet) riitauttaa alkuperämaata koskevan vaatimuksen tarjouksissa?

---

[1] https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/138792/ESPAD_tilastoraportti2019.pdf?sequence=6&is. Viitattu 6.10.2023.

[2] Gale ym. (2015) Alcopops, taxation and harm: a segmented time series analysis of emergency department presentations, BMC Public Health, Vol. 15.

Sosiaali- ja terveysministeriö on saanut alkoholijuomia koskevia valikoimasuunnitelmia koskeviin kysymyksiin selvityksen alkoholiyhtiö Alko Oy:ltä. Alkon selvityksessä vastataan komission kysymyksiin, ja selvitys on tämän kirjeen liitteenä.

Kansliapäällikkö Veli-Mikko Niemi

Erityisasiantuntija Saara Karttunen

Liitteet

Valviran tilastotiedot kotimaisten tuottajien markkinaosuudesta oluiden, siiderien ja alkoholipitoisuudeltaan 5,5–8 tilavuusprosentin juomasekoitusten markkinasegmentillä vuosina 2018-2024

Alkon selvitys 21.3.2025 ja selvityksen liite (monopoliraportti)

EUT/480/2022-STM-7

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

Karttunen Saara 913097914	Niemi Veli-Mikko 91208466K
2025-04-30	2025-04-30

Dnro V/20682/2024

17.12.2024

Raportti Euroopan komissiolle alkoholiyhtiön toiminnasta 2023

Valvira
Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Sisällys

1 Johdanto 3

2 Alkoholilainsäädäntö ja sen muutokset Suomessa vuonna 2023 4

2.1 Tarkasteluvuosi 2023 4

2.2 Muutokset alkoholilakiin 4

2.3 Muut alkoholiin liittyvät lainsäädännön muutokset 4

3 Alkoholin kulutus ja kulutuksesta aiheutuneita haittoja sekä alkoholihaittojen ehkäisy vuonna 2023 6

3.1 Alkoholin kulutus Suomessa 6

3.2 Alkoholin kulutuksesta aiheutuneita haittoja 10

3.3 Alkon toiminta alkoholista aiheutuneiden haittojen ehkäisyssä 12

3.4 Alkon vastuullinen alkoholijuomien hankinta 13

4 Alkon toiminta vuonna 2023 – myymälät ja valikoima sekä niissä tapahtuneet muutokset 16

4.1 Alkon myymälät ja niissä tapahtuneet muutokset vuonna 2023 16

4.2 Alkon valikoima ja valikoimassa tapahtuneet muutokset vuonna 2023 18

4.3 Alkon valikoimaanottomenettely ja siinä tapahtuneet muutokset vuonna 2023 23

4.4 Tavarantoimittajayhteistyö ja sidosryhmien kuuleminen 34

4.5 Aistinvaraiset arvioinnit 36

4.6 Esteellisyys ostoprosessissa 36

4.7 Alkon maahantuontipalvelu 36

5 Alkon monopolitoiminnan valvonta vuonna 2023 38

5.1 Kilpailu- ja kuluttajavirasto 38

5.2 Valvira 39

6 Lopuksi 41

1 Johdanto

Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) kirjeen 31.5.1996 (Dnro 8/63/96) mukaisesti Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, jäljempänä Valvira, raportoi alkoholijuomien vähittäismyyntimonopolin Alko Oy:n, jäljempänä Alko, toiminnasta.

Tässä vuoden 2023 raportissa Valvira kuvaa Euroopan komissiolle Suomen alkoholitoimintaympäristöä ja siinä tapahtuneita muutoksia sekä niiden vaikutuksia Alkon toimintaan. Raportissa kuvataan koko vuoden 2023 toimintaa, koska käsiteltäviä asioita on ollut vähän.

Raportti sisältää tilastotietoja Alkon myymäläverkoston ja jakelupaikkojen kehittymisestä, alkoholijuomien tuoteryhmäkohtaisista myynneistä sekä valikoimaanottoprosessista ja siinä tapahtuneista muutoksista. Vuoden 2023 raportissa tarkastellaan Alkon toimintaa kansallisten säännösten valossa ja raportoidaan Alkon monopoliasemaan liittyvästä viranomaisvalvonnasta.

Valvira on 12.6.2024 pyytänyt Alkolta tietoja sen toiminnasta vuonna 2023. Alko toimitti pyydetyt tiedot Valviralle 29.8.2024.

Lisäksi Valvira on 12.6.2024 pyytänyt Kilpailu- ja kuluttajavirastolta (KKV) lausuntoa sen vuonna 2023 käsittelemistä ja käsiteltävänä olevista asioista, jotka koskivat Alkoa. Kilpailu- ja kuluttajavirasto toimitti lausuntonsa Valviralle 30.8.2024.

Alkolle sekä Kilpailu- ja kuluttajavirastolle on varattu mahdollisuus lausua raportista sen luonnosvaiheessa.

Raportin Alkoa käsittelevien tietojen lähdeaineistona on käytetty Alkolta saatua selvitystä vuoden 2023 toiminnasta, Alkon vuosikertomus 2023 -julkaisua, Alkon valikoimaanotto ja vähittäismyynti -opasta sekä Valviran omaa materiaalia. Suomen alkoholioloja kuvaavia tietoja ja tilastoja käsittelevässä osiossa lähdeaineistona on käytetty Alkoholijuomien kulutus 2023 -tilastoraporttia sekä Päihdetilastollinen vuosikirja 2023 -julkaisua. Molemmat julkaisut ovat saatavissa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) internetsivuilta, osoitteesta www.thl.fi. Kuolemansyytiedot vuodelta 2022 on saatu Tilastokeskuksen verkkojulkaistusta Suomen virallinen tilasto (SVT): Kuolemansyyt -julkaisusta. Lisäksi raportin teossa on hyödynnetty Valviran ja THL:n keräämiä ja julkaisemia alkoholitilastoja.

2 Alkoholilainsäädäntö ja sen muutokset Suomessa vuonna 2023

2.1 Tarkasteluvuosi 2023

Alkoholilain (1102/2017) tarkoituksena on ehkäistä alkoholista aiheutuvia haittoja. Järjestelmän pääperiaatteena on alkoholijuomien valmistuksen ja myynnin luvanvaraisuus sekä Alkon vähittäismyyntimonopoli enemmän kuin 5,5 tilavuusprosenttia sisältävien alkoholijuomien osalta.

Vuosi 2023 oli ensimmäinen kokonainen vuosi normaalioloissa paljon rajoituksia tuoneen koronapandemian jälkeen. Vielä vuonna 2022 Covid-19 pandemian vuoksi asetetut rajoitteet vaikuttivat siihen, miten alkoholijuomien kulutus ohjautui.

Koronarajoitusten poistuminen näkyi vuonna 2022 suurina muutoksina alkoholijuomien hankintakanavissa. Erityisesti kasvoivat alkoholin matkustajatuonti ulkomailta ja alkoholijuomien anniskelumyynti kotimaassa. Alkoholijuomien kotimaan vähittäismyynti kaupoista ja Alkoista sekä verkko-ostot ulkomailta vähenivät. Vuonna 2023 anniskelukulutus ja matkustajatuonti jatkoivat kasvuaan. Vähittäismyynti ja verkko-ostot ulkomailta vähenivät edelleen.

2.2 Muutokset alkoholilakiin

Vuonna 2023 alkoholilakiin ei tehty muita muutoksia kuin uuden elinkeinolain (565/2023) mukainen muutos alkoholilain 12 §:ään, jossa säädetään luvan myöntämisen yleisistä edellytyksistä.

2.3 Muut alkoholiin liittyvät lainsäädännön muutokset

Muita alkoholiympäristöön- tai elinkeinoon, alkoholiverotukseen tai Alkon toimintaan merkittävästi vaikuttavia muutoksia ei tehty lainsäädäntöön.

Alkoholiveron kertymä vuonna 2023 oli 1 463 miljoonaa euroa.

Petteri Orpon hallituksen 20.6.2023 julkistetussa hallitusohjelmassa on kirjaus, jonka mukaan hallitus uudistaa alkoholipolitiikkaa vastuullisesti eurooppalaiseen suuntaan ja jatkaa vuonna 2018 tehtyä alkoholilain kokonaisuudistusta.

Edelleen hallitusohjelmaan on alkoholikauppaan liittyen tehty seuraavat kirjaukset:

Nykyisessä alkoholilain 17 pykälässä määritelty vähittäismyyntilupa laajennetaan enintään 5,5 prosenttia alkoholia sisältävien juomien lisäksi koskemaan enintään 8 prosenttia alkoholia sisältäviä käymisteitse valmistettuja juomia. Puoliväliriiheen mennessä tehdään STM:n ja TEM:n yhteistyössä selvitys 15 prosentin vahvuisten viinien myynnin vapauttamisesta. Toteutetaan riippumaton selvitys alkoholipolitiikan sääntelyn siirtämisestä sosiaali- ja terveysministeriöstä työ- ja elinkeinoministeriöön. Hallitus ei muuta Alkon kansanterveydellistä tehtävää ja asemaa.

Mahdollistetaan kaikille kotimaisille pien- ja käsityöläispanimoille, pientislaamoille ja viinitiloille niiden tuotteiden myynti valmistuspaikoilta suoraan kuluttajille vähittäismyyntiluvalla.

Selkiytetään vallitseva epäselvä tulkinta yksiselitteiseksi siten, että suomalaisilla on oikeus ostaa etämyyntimenettelyn kautta alkoholia toisissa EU-maissa toimivilta yrityksiltä.

Mahdollistetaan myös Alkolle ja kotimaisille vähittäismyyntiluvallisille toimijoille alkoholin verkkokauppa sekä muut jakeluun ja noutoon perustuvat vähittäismyyntikonseptit, kuitenkin ikärajavalvonta turvaten. Maan sisäisessä toimitusmyynnissä noudatetaan käsityöläispanimo-, pienpanimo- ja tilaviinipoikkeukset huomioiden voimassa olevia kotimaan vähittäismyynnin vahvuusrajoja.

Suomi hakee listautumista EU:n viinintuottajamaiden luetteloon.

Poistetaan suomalaisten toimijoiden ulkomaille suuntautuvan markkinoinnin rajoitukset EU-oikeuden rajoissa.

Uudistukset toteutetaan EU-oikeuden näkökulmasta hyväksyttävällä tavalla.

3 Alkoholin kulutus ja kulutuksesta aiheutuneita haittoja sekä alkoholihaittojen ehkäisy vuonna 2023

3.1 Alkoholin kulutus Suomessa

Vuonna 2023 alkoholijuomien kokonaiskulutus oli 8,7 litraa sataprosenttisena alkoholina 15 vuotta täyttänyttä asukasta kohti laskettuna. Sataprosenttiseksi alkoholiksi muunnettuna alkoholijuomien kokonaiskulutus oli 41 miljoonaa litraa. Kokonaiskulutus väheni vuoteen 2022 verrattuna 2,4 prosenttia 15 vuotta täyttänyttä asukasta kohti laskettuna. Sataprosenttiseksi muunnetuista alkoholilitroista laskettuna kokonaiskulutus väheni 1,4 prosenttia koko väestötasolla edelliseen vuoteen verrattuna.

Kokonaiskulutus jaetaan tilastoituun ja tilastoimattomaan kulutukseen. Tilastoitu kulutus voidaan eritellä anniskelukulutukseen ja vähittäiskulutukseen. Alkoholijuomien tilastoimattomaan kulutukseen lasketaan virallisen kulutustilaston ulkopuolelle jäävä alkoholin kulutus, joka muodostuu matkustajatuonnista ja internetin kautta ulkomailta ostetuista alkoholijuomista.

Vuonna 2023 alkoholijuomien tilastoitu kulutus oli 7,4 litraa sataprosenttisena alkoholina 15 vuotta täyttänyttä asukasta kohti laskettuna, mikä oli 2,4 prosenttia vähemmän verrattuna edelliseen vuoteen. Yhteensä tilastoitu kulutus oli 35,5 miljoonaa litraa sataprosenttista alkoholia, mikä oli 1,4 % vähemmän verrattuna vuoteen 2022. Tilastoimaton kulutus arvioitiin noin 1,2 litraksi sataprosenttisena alkoholina 15 vuotta täyttänyttä asukasta kohti laskettuna, ja sen määrä väheni 2 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Tilastoimattoman kulutuksen määrä oli arviolta 5,9 miljoonaa litraa sataprosenttiseksi alkoholiksi muunnettuna, mikä vastaa 14 prosentin osuutta kokonaiskulutuksesta.

Alkoholijuomien kulutus painottuu vähittäiskulutukseen eli Alkon myymälöistä sekä alkoholijuomia myyvistä elintarvikeliikkeistä, kioskeista ja huoltoasemilta hankittuihin alkoholijuomiin. Alkoholijuomien vähittäiskulutus oli vuonna 2023 kokonaisuudessaan 30,9 miljoonaa litraa sataprosenttisena alkoholina, ja 6,5 litraa 15 vuotta täyttänyttä asukasta kohti laskettuna. Koko väestön tasolla vähittäiskulutus väheni 2,0 prosenttia ja 15 vuotta täyttänyttä asukasta kohti laskettuna vähennystä oli 3,0 prosenttia verrattuna vuoteen 2022. Vähittäiskulutuksen osuus alkoholijuomien kokonaiskulutuksesta oli 75 prosenttia ja 87 prosenttia tilastoidusta kulutuksesta.

Alkoholijuomien anniskelukulutus oli vuonna 2023 yhteensä 4,6 miljoonaa litraa sataprosenttisena alkoholina eli noin 0,95 litraa 15 vuotta täyttänyttä asukasta kohti. Anniskelukulutuksen osuus on 11 prosenttia alkoholijuomien kokonaiskulutuksesta ja 13 prosenttia tilastoidusta kulutuksesta. Anniskelukulutus lisääntyi vuonna 2023 edelliseen vuoteen verrattuna 2,7 prosenttia sataprosenttisena alkoholina ja 1,6 % 15 vuotta täyttänyttä asukasta kohti laskettuna. Vuonna 2023 alkoholijuomien kokonaiskulutuksen väheneminen johtui vähittäiskulutuksen ja tilastoimattoman kulutuksen vähenemisestä vuoteen 2022 verrattuna. Vaikka anniskelukulutus kasvoi hieman, sen osuus kokonaiskulutuksesta oli niin pieni (11 %), ettei sen lisääntyminen kääntänyt kokonaiskulutuksen vähenevää kehityskulkua.

Taulukko 1. Alkoholijuomien kokonaiskulutus (litraa) vuosina 1995 ja 2017–2023 (100-prosenttista alkoholia 15 vuotta täyttänyttä asukasta kohti). Vuodesta 2014 alkaen tilastoimaton kulutus on korjattu vastaamaan muutettua määrittelyä. Myös kokonaiskulutus on laskettu uudestaan.

	1995	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Tilastoitu kulutus	8,3	8,4	8,4	8,2	8,2	8,6	7,6	7,4
Tilastoimaton kulutus	2,7	1,6	1,7	1,6	1,1	0,8	1,3	1,2
Kokonaiskulutus	11,0	10,0	10,1	9,8	9,2	9,0	8,9	8,7

Suomalaiset matkustajat toivat vuonna 2023 alkoholijuomia ulkomailta yhteensä 52,6 miljoonaa litraa eli 5,1 miljoonaa litraa sataprosenttiseksi alkoholiksi muunnettuna. Alkoholijuomien matkustajatuonti lisääntyi 29 prosenttia vuoteen 2022 verrattuna. Matkustajatuonnin kasvun taustalla on keväällä 2020 alkaneen koronapandemian aiheuttamien rajoitusten poistuminen vuonna 2022 ja sen myötä tapahtunut ulkomaanmatkailun selvä kasvu. Samaan aikaan matkustajatuonnin vilkastuessa verkkokaupoista ostetun alkoholin määrä on vähentynyt 70 prosenttia huippuvuodesta 2021. Alkoholijuomia ostettiin internetin kautta ulkomaisista verkkokaupoista arviolta 7,4 miljoonaa litraa eli 0,7 miljoonaa litraa sataprosenttiseksi alkoholiksi muunnettuna.

Verkkokaupoista ostetun alkoholin määrä väheni 62 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna.

Vuonna 2023 juomasekoitusten osuus tilastoidusta kulutuksesta kasvoi edellisvuoteen verrattuna 1,5 prosenttiyksikköä. Kaikkien muiden juomaryhmien osuudet vähenivät. Väkevien alkoholijuomien osuus väheni eniten: 0,5 prosenttiyksikköä. Oluet olivat edelleen selkeästi suurin juomaryhmä 46 prosentin osuudella. Väkevien alkoholijuomien osuus tilastoidusta kulutuksesta oli 21 prosenttia. Mietojen viinien osuus oli 20 prosenttia. Juomasekoitusten osuus oli 10 prosenttia ja siiderien 3 prosenttia. Viimeisten kymmenen vuoden aikana väkevien juomien, oluiden ja siidereiden osuus tilastoidusta kulutuksesta on pääsääntöisesti vähentynyt, kun taas juomasekoitusten osuus on kasvanut.

Vuonna 2018 voimaan tulleen alkoholilain myötä päivittäistavarakaupat ovat voineet myydä kaikkia enintään 5,5 tilavuusprosenttia alkoholia sisältäviä juomia aiemman 4,7 tilavuusprosentin sijaan.

Alkoholijuomien vähittäiskulutuksessa ja anniskelukulutuksessa juomaryhmien kulutuksen rakenne eroaa toisistaan. Vähittäiskulutuksessa ja anniskelukulutuksessa juomaryhmien osuuksien suuruusjärjestys on kuitenkin samanlainen, mutta juomaryhmien osuudet vaihtelevat. Vähittäiskulutuksessa mietojen viinien ja väkevien juomien osuus on suurempi kuin anniskelukulutuksessa. Oluiden, siiderien ja juomasekoitusten osuudet ovat puolestaan anniskelukulutuksessa suurempia kuin vähittäiskulutuksessa. Väkevien viinien kulutus painottuu vähittäiskulutukseen. Oluiden yhteenlaskettu kulutus oli 3,4 litraa sataprosenttista alkoholia 15 vuotta täyttänyttä asukasta kohti vuonna 2023. Väkevien juomien kulutus oli 1,6 litraa ja viinien kulutus 1,5 litraa. Juomasekoitusten (0,8 litraa) ja siiderien (0,2 litraa) kulutus oli edelleen selkeästi vähäisempää muihin juomaryhmiin verrattuna. Kulutus väheni vuoteen 2022 verrattuna kaikissa juomaryhmissä, paitsi juomasekoituksissa. Suurinta kulutuksen väheneminen oli väkevissä siidereissä (-11,7 %) ja väkevissä viineissä (-9,5 %). Myös viinojen (-5,8 %), mietojen viinien (-4,2 %), keskioluen (-3,3 %) ja vahvan oluen (-2,0 %) kulutus väheni. Juomasekoitusten kulutus sen sijaan kasvoi lähes 15 prosenttia.

Oluiden tilastoitu kulutus 15 vuotta täyttänyttä asukasta kohti on ollut korkeimmillaan 4,9 litraa vuonna 1992, minkä jälkeen niiden kulutus on hiljalleen vähentynyt. Vuonna 2018 kulutus painui alle neljään litraan ja on tämän jälkeen vähentynyt vuosittain. Väkevien alkoholijuomien kulutus on vähentynyt merkittävästi verrattuna 1970- ja 1980-lukuihin, jolloin väkeviä juomia kulutettiin sataprosenttisena alkoholina lähes 4 litraa 15 vuotta

täyttänyttä asukasta kohti. Väkevien alkoholijuomien kulutus pysyi yli kahdessa litrassa vuoteen 2013 asti. Tämän jälkeen kulutus 15 vuotta täyttänyttä asukasta kohti on pysynyt alle kahdessa litrassa ja oli 1,6 litraa vuonna 2023.

Taulukko 2. Eri alkoholijuomaryhmien kulutus (tuhatta litraa) vuosina 2022–2023

Tuoteryhmä	2022	2023
Väkevät juomat	22 357	21 484
Viinit	60 085	57 905
Siiderit	24 559	21 673
Juomasekoitukset	59 524	68 702
Mallasjuomat	357 854	349 089
Yhteensä 100 % alkoholina	36 132	35 482

Vuonna 2023 kulutuksesta 75 prosenttia oli vähittäismyyntikulutusta, johon myös Alkon myynti tilastoidaan. Alla on esitetty tiedot Alkon myynnin kehityksestä.

Taulukko 3. Alkon myynnin kehitys (tuhatta litraa) tuoteryhmittäin vuonna 2023 verrattuna edellisvuoteen (muutos edelliseen vuoteen -4,1 %)

Tuoteryhmä	2022	2023
Väkevät alkoholijuomat	20 216	19 384
Väkevät viinit	2 033	1 899
Miedot viinit	49 786	47 972
Siiderit	426	372

Juomasekoitukset	2 247	2 063
Mallasjuomat	4 868	4 643
Yhteensä	79 575	76 333

3.2 Alkoholin kulutuksesta aiheutuneita haittoja

Aikaisempaan tapaan tässä raportissa käsitellään edeltävän vuoden (2022) tilastotietoja alkoholihaittojen osalta.

Vuonna 2022 alkoholiperäisiin tauteihin ja alkoholimyrkytykseen menehtyi 18 henkeä enemmän kuin edellisenä vuonna. Alkoholiperäisiin tauteihin ja alkoholimyrkytykseen menehtyi 1 664 henkeä, joista miehiä 1 251 ja naisia 413. Alkoholin aiheuttamiin syihin kuoli alle kolme prosenttia kaikista kuolleista. Ikävakioitu alkoholikuolleisuus kasvoi 1,4 % edellisvuodesta. Kuolleisuus alkoholiperäisiin kuolemansyihin oli kuitenkin vuonna 2022 lähes 4 % pienempää kuin vuonna 2019 ennen korona-aikaa.

Suurin osa alkoholikuolemista aiheutuu alkoholin pitkäaikaiseen käyttöön liittyvistä sairauksista, kuten maksa- ja sydänsairauksista. Vuonna 2022 noin 60 prosenttia alkoholikuolemista johtui alkoholin käytön aiheuttamista maksasairauksista. Osuus on pysynyt jo pitkään samana. Sen sijaan alkoholimyrkytyksiä oli aiempaa vähemmän. Vuonna 2022 alkoholimyrkytysten osuus kaikista alkoholin aiheuttamista kuolemista oli 8 %, kun se 10 vuotta aiemmin oli 19 %.

Alkoholin käyttöön liittyviin kuolemiin on laskettu alkoholisairauksiin ja alkoholimyrkytyksiin kuolleiden lisäksi alkoholin vaikutuksen alaisena tapaturmaan ja väkivaltaan kuolleet. Vuonna 2022 alkoholin käyttöön liittyviä kuolemia tilastoitiin 2 065.

Miesten kuolleisuus alkoholiperäisiin syihin on moninkertaisesti yleisempää kuin naisten. Miesten kuolleisuus on myös seurannut tarkemmin alkoholin kokonaiskulutuksen muutoksia kuin naisten. Vuonna 2022 alkoholiperäisiin syihin kuolleiden mediaani-ikä oli miehillä 63 vuotta ja naisilla 64 vuotta. 65 vuotta täyttäneiden osuus alkoholisyihin kuolleista on kasvanut tuntuvasti kymmenen viime vuoden aikana.

Vuonna 2022 tapaturmaisesti kuolleista oli päihteiden vaikutuksen alaisena tapaturmahetkellä 15 prosenttia, mikä oli suunnilleen saman verran kuin edellisenä vuonna (13 %). Vuonna 2022 tapaturmaisesti kuolleista päihtyneitä oli yhteensä 267 henkilöä, joista alkoholipäihtyneitä oli suurin osa, 236 henkilöä. Loput henkilöistä olivat useamman erilaisen päihteen (huume/lääke/alkoholi) vaikutuksen alaisena.

Vuonna 2022 yleisintä tapaturmahetken päihtymys oli saunan kuumuuteen kuolleissa. Heistä yli puolet oli päihdyttävän aineen vaikutuksen alaisena. Myös kolmannes tapaturmaisesti tukehtuneista ja hukkuneista ja lähes puolet tulipaloissa tapaturmaisesti kuolleista oli ollut päihtyneenä tapaturman tapahtumahetkellä. Sen sijaan kuolemaan johtaneissa kaatumistapaturmissa, joista suurin osa tapahtui yli 80-vuotiaille, päihteiden vaikutuksen alaisena oli vähemmän kuin joka kymmenes. Kuolemansyytilastossa päihtymys on määritelty kuolintodistukselta. Luvuissa ovat mukana alkoholipäihtymyksen lisäksi myös huume- ja lääkepäihtymykset. Luvut eivät sisällä tapaturmaisia alkoholi-, lääke- ja huumemyrkytyksiä.

Vuonna 2022 poliisin tietoon tuli 16 098 rattijuopumusrikosta eli henkilö oli ajanut alkoholin vaikutuksen alaisena tai huumaantuneena. Rattijuopumusten kokonaismäärä väheni noin 7,3 prosenttia vuoteen 2021 verrattuna (17 370). Tietoon tulleista rattijuopumuksista noin 39 prosenttia oli törkeitä rattijuopumuksia. Törkeitä rattijuopumuksia tuli tietoon 6 320, mikä on suunnilleen yhtä paljon kuin edellisenä vuonna (6 275). Vuonna 2022 alkoholilla oli osuutta 366 henkilövahinkoon johtaneessa tieliikenneonnettomuudessa. Näistä rattijuopumuksia oli 329 kappaletta. Tieliikenteen rattijuopumusonnettomuuksissa menehtyi 47 ja loukkaantui 401 ihmistä vuonna 2022.

Vuonna 2022 selvitettyihin väkivaltarikoksiin syyllisiksi epäiltyjä, jotka olivat olleet alkoholin, huumaavan aineen tai alkoholin ja muun huumaavan aineen vaikutuksen alaisena oli yhteensä 8 343. Edelliseen vuoteen verrattuna selvitettyjen väkivaltarikosten määrä, jossa epäilty oli päihteiden vaikutuksen alaisena, kasvoi hieman (8144).

Vuonna 2022 päihtyneenä säilöön otettujen määrä oli 42 058 eli hieman enemmän kuin edellisenä vuonna, jolloin määrä oli alhaisin vuodesta 1970 lähtien (41 455). Päihtyneen säilöönotto on harkinnanvarainen toimenpide, jonka poliisi tekee päihtyneen suojaamiseksi loukkaantumiselta tai hengenvaaralta. Päihtyneiden säilöönottojen määrä on ollut yksi perinteisistä mittareista, jolla on kuvattu alkoholin kulutuksen haittavaikutuksia.

Säilöönottojen määrän väheneminen viime vuosina johtuu osaltaan poliisin toimintatapojen muuttumisesta: nykyisin poliisi yhä useammin toimittaa päihtyneen tämän kotiin selviämisaseman tai putkan sijaan.

3.3 Alkon toiminta alkoholista aiheutuneiden haittojen ehkäisyssä

Alkon yli 5,5 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävien juomien yksinmyyntioikeus perustuu sosiaali- ja terveyspoliittisiin syihin. Alkoholilain 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on vähentää alkoholipitoisten aineiden kulutusta rajoittamalla ja valvomalla niihin liittyvää elinkeinotoimintaa alkoholin käyttäjilleen, muille ihmisille ja koko yhteiskunnalle aiheuttamien haittojen ehkäisemiseksi.

Alkoholilain 23 §:n mukaan Alkolla on 1 §:ssä tarkoitettujen haittojen vähentämiseksi 6 §:ssä säädetyin poikkeuksin yksinoikeus harjoittaa alkoholijuomien vähittäismyyntiä.

Vastuullinen alkoholin myynti tarkoittaa Alkossa sitä, että Alko ei myy alkoholijuomia alaikäisille, päihtyneille tai välittämistarkoituksiin. Alko kehittää jatkuvasti henkilöstön vastuullisuusosaamista. Alko tarjoaa asiakkaille myös alkoholittomia vaihtoehtoja sekä pieniä pakkauskokoja. Paljousalennukset, kaupantekijäiset, lisämyynti tai yksittäisten tuotteiden markkinointi eivät kuulu Alkon toimintatapoihin.

Alko toteuttaa lakisääteistä tehtäväänsä alkoholihaittojen vähentämiseksi edistämällä alkoholin kohtuukäyttöä sekä vastuullista ruoka- ja juomakulttuuria. Alko ei markkinoi yksittäisiä tuotteita tai palkitse henkilökuntaa myynnin määrän perusteella. Alkon tuotevalikoimaan sisältyy alkoholittomia ja matala-alkoholisia tuotteita sekä pieniä pakkauskokoja.

Alkoholijuomien myynninvalvonnasta säädetään alkoholilaissa. Myynninvalvonta tarkoittaa niitä toimia, joilla Alkon henkilökunta varmistaa, että juomia ei myydä alaikäisille, selvästi päihtyneille eikä välitykseen. Alkon omavalvontasäännöt perustuvat alkoholilakiin ja -asetukseen sekä Valviran antamiin omavalvontaohjeisiin. Myynninvalvonnan toteutumista seurataan säännöllisesti kassarekisteröinneillä ja Mystery shopping -tutkimuksilla.

Alkon tavoitteena on tarkastaa ikä henkilötodistuksesta kaikilta alkoholijuomia ostavilta, alle 30-vuotiailta vaikuttavilta asiakkailta. Vuonna 2023 nuoren ikä tarkistettiin 4,6 miljoonaa kertaa heidän asioidessaan Alkon myymälöissä. Nuoren ikä tarkastettiin 98,3 prosentissa testikäynneistä (97,3 prosenttia

vuonna 2022). Päihtymysepäilytarkistuksia tehtiin noin 411 000 kertaa ja alkoholijuomien välittämisepäilytarkistuksia yli 242 000 kertaa.

Alkolta saadun selvityksen mukaan vastuullisuuden painottaminen näkyi vuonna 2023 erityisesti seuraavissa toiminnoissa:

Alkon tehtävänä on alkoholihaittojen ehkäiseminen, mikä näkyy yhtiön koko toiminnassa. Alko tukee vuosittain vahvistettavan vastuullisuussuunnitelmansa mukaisesti alkoholitutkimusta ja tekee yhteistyötä järjestöjen ja muiden kumppanien kanssa. Taloudellinen tuki tutkimuksiin, hankkeisiin ja lahjoituksiin oli noin 0,6 miljoonaa euroa.

Yksinäisyyttä ennaltaehkäisevä työ jatkui pääyhteistyökumppanien Helsinkimissio ry:n ja MIELI ry:n kanssa. Alkon taloudellisella tuella järjestettiin ja kehitettiin yksinäisyyspalveluja. Alko jakoi yhdessä Paralympiakomitean kanssa stipendin kolmelle yhdenvertaisesti toimivalle urheiluseuralle.

Alko ja Urheilun ja liikunnan kulttuurikeskus TAHTO aloittivat yhteistyön, jonka tarkoituksena on käsitellä urheilun ja liikunnan sekä alkoholin välistä suhdetta terveyden ja hyvinvoinnin näkökulmasta.

Alkoholi ja terveys -viestintää toteutettiin myymälöissä ja digitaalisissa kanavissa. Alkoholi ja uni -teemalla muistutettiin alkoholin palamisen heikentävästä vaikutuksesta palautumiseen. Lisäksi jaettiin asiantuntijoiden vinkkejä henkiseen ja fyysiseen palautumiseen ja siihen, miten toimia tilanteessa, jossa on noussut huoli omasta tai läheisen alkoholinkäytöstä. Hyvinvointiteemat tavoittivat yli kolme miljoonaa suomalaista eri kanavissa.

3.4 Alkon vastuullinen alkoholijuomien hankinta

Alkolla ei ole omia tuotteita eikä omaa tuotantoa, vaan sen valikoimassa olevat tuotteet on hankittu koti- ja ulkomaisilta alkoholijuomien valmistajilta ja tukkumyyjiltä.

Tuotteita oli Alkon valikoimassa noin 11 200 vuonna 2023. Alkon vakiovalikoimassa oli tuotteita 79 eri maasta. Kokonaisuudessaan Alkon materiaalien ja palveluiden hankinta-arvo oli 962,80 miljoonaa euroa, josta juomahankintojen osuus 946,49 miljoonaa euroa. Tämän lisäksi liiketoiminnan muita kuluja oli 54,01 miljoonaa euroa.

Tätä raporttia varten antamassaan lausunnossa Alko on kertonut, että sen toimintaa ohjaavia keskeisiä politiikkoja ja periaatteita ovat muun muassa hallinnointiperiaatteet, ympäristö-, riskienhallinta-, tietoturva-, tietosuoja- sekä ihmisoikeuspolitiikka, vastuullisen hankinnan periaatteet sekä kestävän kehityksen ilmastotavoitteet.

Alko on vuodesta 2012 ollut mukana vastuullisen hankinnan amfori BSCI -järjestössä, jonka vastuullisen hankinnan toimintamallia noudatetaan hankinnoissa. Alko liittyi Science Based Targets (SBT) -sitoumukseen tieteeseen perustuvasta ilmastopäästötavoitteesta, mikä on linjassa Pariisin ilmastosopimuksen kanssa. Koko arvoketjun päästöt pyritään puolittamaan vuoteen 2030 mennessä. Nollapäästöjä tavoitellaan vuoteen 2050 mennessä. SBT-sitoumusta tukevana toimenpiteenä allekirjoitettiin Sustainable Wine Roundtable -ryhmittymän julkaisema julkilausuma, Bottle Weight Accord, jonka avulla pyritään laskemaan viinien lasipullojen keskipaino yleisesti hyväksyttyyn kevyen pullon painorajaan, 420 grammaan. Kevyen lasipullon päästöt ovat noin 25 prosenttia pienemmät kuin perinteisen lasipullon. Yhtiö on sitoutunut kunnioittamaan kaikkia kansainvälisesti tunnustettuja ihmisoikeuksia YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevien periaatteiden mukaisesti. Vastuullisuuden johtamisen tueksi Alko liittyi mukaan YK:n Global Compact -yritysvastuualoitteeseen. Alkon ihmisoikeuspolitiikka vahvistettiin joulukuussa.

Ilmasto- ja luontotyön osalta Alko on todennut, että Alkon ilmastotyö eteni ilmastotiekartan suunnitelman mukaisesti. Vuoden 2023 tavoitteena oli pienentää kotimaan logistiikan, sähkön ja kaukolämmön (toteutuneet päästöt) sekä juomapakkausten päästöjä (laskennalliset päästöt, Gaia Consulting) 3 prosentilla (tCO2e miljoonaa myytyä juomalitraa kohden). Päästöt vähenivät noin 3,1 (-2,7) prosentilla.

Tavarantoimittaja- ja tuottajatilaisuuksissa käsiteltiin ilmastotyön läpileikkaavia teemoja, kuten tulevia valikoimaanoton vastuullisuuskriteerejä, esitysten ja työpajojen kautta. Kevään tavarantoimittajatilaisuudessa luotiin tavarantoimittajille käyttöön ilmastoagenda, joka tukee hankintaketjun päästöjen vähentämistä. Tavarantoimittajille toteutettiin ilmasto- ja ympäristökysely, jonka avulla kartoitettiin hankintaketjun lähtötasoa. Lisäksi tehtiin kartoitus kansainvälisen logistiikan ilmastopäästöistä.

Vuoden 2023 aikana julkaistiin EU:n Green Dealiin liittyviä lakiluonnoksia, joiden mukaan on tarvetta sekä yksilöiden että yritysten systeemiseen muutokseen ilmastomuutoksen ehkäisemiseksi. Yksi keskeinen lakipaketin osa on Green Claims -direktiivi, joka muuttaa tuotteiden ja palveluiden

markkinoinnissa käytettävien ympäristöväittämien esittämistä. Tulevan sääntelyn valossa Alkon Vihreä valinta -konseptia päivitettiin poistamalla konseptista muun muassa hiilineutraali tuote. Lisäksi konseptin kokonaisuudistaminen on käynnistetty.

Edelleen ihmis- ja työoikeuksien osalta hankintaketjussa Alko on kertonut, että Alko kunnioittaa ihmisoikeuksia omassa toiminnassaan ja edellyttää samaa yhteistyökumppaneiltaan. Kaikki tavarantoimittajat ovat sitoutuneet amfori BSCI:n Code of Conduct-periaatteisiin ja niiden noudattamiseen. Vuonna 2023 uudistunut amfori Code of Conduct korostaa erityisesti sukupuolten tasa-arvoista kohtelua, häirinnän ja väkivallan ennaltaehkäisyä sekä oikeudenmukaista korvausta tehdystä työstä ja elämiseen riittävän palkan edistämistä. Alkon tavoitteena on varmistaa, että sopimuskumppaneilla on riittävät prosessit ihmisoikeusriskien tunnistamiseen, omien toimien negatiivisten vaikutusten vähentämiseen ja korjaavista toimenpiteistä huolehtimiseen hankintaketjussa. Alko järjesti koulutuksia niin sopimuskumppaneille kuin tuottajille.

Kansalaisjärjestö Finnwatch julkaisi maaliskuussa raportin ihmisoikeuksien toteutumisesta Alkon eteläafrikkalaisten juomien hankintaketjussa. Raportin tulokset kertovat Etelä-Afrikan viinintuotannon vastuullisuusongelmista, kuten elämiseen riittämättömästä palkasta, puutteista työterveydessä ja -turvallisuudessa sekä ongelmista järjestäytymisen vapaudessa. Alkossa on jo pitkään tiedostettu, että Etelä-Afrikka on yksi toimialan haastavimpia maita sosiaalisen vastuun toteutumisen suhteen. Alkossa onkin tehty pitkäjänteisesti työtä koko hankintaketjun sosiaalisen ja ympäristövastuun edistämiseksi ja kehittämiseksi. Tämä määrätietoinen työ jatkuu edelleen. Raportissa esitetyt epäkohdat on läpikäyty tiloja edustavien tavarantoimittajien kanssa. Aikataulutetut korjaavat toimenpiteet ovat työn alla ja niiden valmistumista seurataan vuoden 2024 aikana.

Reilu kauppa ja Fairtrade Africa järjestivät helmikuussa Etelä-Afrikan viininviljelyalueella Stellenboschissa pyöreän pöydän tilaisuuden, jossa keskusteltiin työoloista, elämiseen riittävistä palkoista ja koko viinintuotantoketjun yhteistyöstä työntekijöiden aseman parantamiseksi. Vuoden aikana tavattiin tuottajien lisäksi laajasti sidosryhmiä, paikallisista toimialajärjestöistä ammattijärjestöihin. Tavoitteena on tunnistaa toimintamalleja ja työkaluja, joilla voidaan nykyistä paremmin varmistaa vastuulliset hankintamenettelyt kaikkien arvoketjun osapuolten näkökulmasta. Tätä varten käynnistyi vuodelle 2024 jatkuva projekti Alkon oman hankinnan kehittämisen tueksi.

4 Alkon toiminta vuonna 2023 – myymälät ja valikoima sekä niissä tapahtuneet muutokset

4.1 Alkon myymälät ja niissä tapahtuneet muutokset vuonna 2023

Alkon palveluverkoston muodosti vuoden 2023 lopussa 372 myymälää, 126 luovutuspaikkaa, verkkokauppa, mobiilisovellus ja asiakaspalvelu.

Vakiovalikoiman tuotteita ohjataan myymälöihin tuoteryhmittäin valikoimaprofiilien kautta. Valikoimaprofiilit muodostuvat myyntiprofiilin (normaali, perus, plus) ja myymäläkoon (6 kokoluokkaa, XS-XXL) yhdistelmänä, esimerkiksi "normaali-S”. Lisäksi on vielä jokerityypin myymälöitä, joissa on poikkeukselliset olosuhteet, esimerkiksi pieni myymäläpinta-ala tai kausittain suuresti vaihteleva kysyntä. Tästä syystä jokerityypille ei tehdä keskitetysti ohjattua valikoimanhallintaa.

Normaali-myyntiprofiiliin verrattuna plus-myyntiprofiilin myymälöissä korostuvat etenkin viinit, oluet sekä keskimääräistä kalliimmat tuotteet. Perus-myyntiprofiilin myymälöissä myynti painottuu puolestaan enemmän väkevien tuoteryhmien tuotteisiin sekä osaan panimoryhmän tuotteita.

Alkolla on lisäksi kolme asiakasviestinnässä käytettävää myymälätyyppiä: huippumyymälä, erikoismyymälä ja lähimyymälä. Valikoimanhallinnan näkökulmasta myymälätyyppejä erottaa valikoiman laajuus. Huippumyymälöissä on laajin valikoima, ja ne ovat lähtökohtaisesti XXL kokoluokassa. Erikoismyymälöissä on laaja XL tai L kokoluokan valikoima. Lähimyymälät kuuluvat kokoluokkiin XS–L. Erikoiserätuotteita ohjataan Alkon huippu- ja erikoismyymälöihin.

Tuotteita ohjataan myymälöihin keskitetysti enintään 90 prosenttia. Keskimäärin ketjuohjauksella ohjataan myymälöihin noin 70 prosenttia myymälän valikoimasta. Huippu- ja erikoismyymälöissä on keskimääräistä alhaisempi kohdennusaste ja lähimyymälöissä keskimääräistä korkeampi kohdennusaste. Myymälät täydentävät lisäksi valikoimaansa valinnaisilla tuotteilla paikallisen kysynnän mukaan.

Taulukko 4. Alkon myymälät ja luovutuspaikat vuosien 2022 ja 2023 lopussa

Alkon myymälät ja luovutuspaikat	2022 lopussa	2023 lopussa
Jokeri	15	17
Plus XS	5	5
Plus S	7	7
Plus M	14	14
Plus L	22	22
Plus XL	9	9
Plus XXL	14	14
Normaali XS	29	29
Normaali S	32	32
Normaali M	42	42
Normaali L	46	46
Normaali XL	21	19
Normaali XXL	4	4
Perus XS	32	33
Perus S	49	48
Perus M	25	25

Perus L	6	6
Perus XL	0	0
Alkon myymälät yhteensä	**373**	**372**
Luovutuspaikat	134	126

4.2 Alkon valikoima ja valikoimassa tapahtuneet muutokset vuonna 2023

Alkoholiyhtiön päätöksestä alkoholijuomien ottamisesta vähittäismyyntiin, niiden poistamisesta vähittäismyynnistä ja niiden hinnoittelusta säädetään alkoholilain 25 §:ssä, jonka mukaan päätökset tulee tehdä julkisin ja tasapuolisin perustein riippumatta alkoholijuoman valmistajan tai myyjän kansalaisuudesta tai kotipaikasta.

Alkon valikoima koostuu viidestä eri valikoimatyypistä, jotka jakautuvat vielä eri tuotetyyppeihin. Vakiovalikoima on päävalikoima, jonka tuotteet on valittu laajasta tarjonnasta ympäri maailman. Ne muodostavat myymälävalikoiman rungon. Kausivalikoiman tuotteet valitaan määräajaksi vastaamaan kyseisen ajankohdan erityistarpeisiin. Erikoiserät rikastuttavat Alkon tuotevalikoimaa ja ovat erityisesti juomista sekä ruoan ja juoman yhdistämisestä kiinnostuneille asiakkaille suunnattuja tuotteita. Suurin osa erikoiserätuotteista tulee valikoimaan yhtäaikaisesti kerran kuussa. Tilausvalikoima koostuu maahantuojien ja valmistajien tarjoamista, vakio- ja kausivalikoiman sekä erikoiserien ulkopuolisista tuotteista. Tuotteet ovat pääosin saatavilla verkkokaupasta ja ovat myymälöille valinnaisia. Näiden lisäksi asiakkailla on mahdollisuus tilata Alkon valikoiman ulkopuolisia alkoholijuomia ostositoumuksella niin kutsuttuina erikoistilaustuotteina.

Valikoiman suunnittelu

Vakiovalikoiman, kausivalikoiman ja erikoiserien tuotteet valitaan vastaanotettujen tarjousten ja pyydettyjen näytteiden perusteella tasapuolisuutta ja syrjimättömyyttä noudattaen. Valikoiman suunnittelun perustana on asiakaslähtöinen tuoteryhmäpuu, jonka mukaisesti arvioidaan kysyntää ja nykyvalikoimaa suhteessa eri asiakasryhmien tarpeisiin.

Tuoteryhmäpuu perustuu Alkon analysoimiin asiakastarpeisiin, -käyttäytymiseen ja kuluttajakysyntään. Mikäli niissä tapahtuu muutoksia, tuoteryhmäpuun rakenne tai alatuoteryhmien tai segmenttien sisällöt voivat muuttua. Muutoksista informoidaan hyvissä ajoin ja aina vähintään kaksi hinnastojaksoa ennen niiden voimaantuloa.

Alkon vakiovalikoiman tuotteet ovat keskitetyn ohjauksen tarkastelun piirissä. Niiden myyntiä tarkastellaan hinnastojaksoittain. Jaksotarkastelujen perusteella osa tuotteista kohdennetaan myymälävalikoimiin ja osa jää kohdentamattomiksi tuotteiksi. Hakuja vastaavista ja oikein täytetyistä tarjouksista pyydetään näytteet. Tuotteet valitaan pyydettyjen näytteiden perusteella ja käyttäen joko sokko- ja/tai avointa arviointia. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tuotteen laatuun sekä muihin kuluttajalle lisäarvoa tuoviin näkökohtiin. Myös vastuullisuuden osalta asiakkaalle merkittävät tekijät huomioidaan arvioinnissa, kuten esimerkiksi kierrätysjärjestelmään kuuluminen, luomu ja vihreä valinta -symbolit. Myös muita kuluttajalle vastuullisuuden suhteen merkityksellisiä seikkoja voidaan katsoa eduksi arvioinnissa. Lisäksi tuotteen saatavuuden varmuus, materiaalivirran toimivuus sekä pakkauksen tilanhallinnallinen soveltuvuus arvioidaan, jotta asiakaspalvelulliset vaatimukset voidaan täyttää. Arvioinnin jälkeen valittu tuote toimitetaan Alkoholintarkastuslaboratorion (ACL) analysoitavaksi.

Oheisissa taulukoissa on esitelty Alkon valikoimassa olevien tuotteiden lukumäärät (taulukko 5) sekä vakiovalikoimaan tarjottujen, hyväksyttyjen ja hylättyjen tuotteiden lukumäärät eriteltynä niiden alkuperän mukaan (taulukko 6).

Taulukko 5. Alkon vähittäismyyntihinnastossa olevien vakiovalikoiman alkoholijuomien lukumäärät tuoteryhmittäin vuosina 2022–2023 (tilanne vuoden alussa)

Tuoteryhmä	2022	2023
Miedot viinit	3 248	3 241
Oluet (ja sahti)	558	528
Väkevät alkoholijuomat	1 167	1 255

Muut alkoholijuomat	177	153
Yhteensä	5 150	5 177

Taulukko 6. Alkon vakiovalikoimaan tarjottujen, hyväksyttyjen ja hylättyjen tuotteiden lukumäärät vuosina 2022–2023 (jaoteltuna kotimaiset tuotteet, muiden EU-maiden tuotteet ja EU:n ulkopuolisten maiden tuotteet)

	Tarjottu 2022	Tarjottu 2023	Hyväksytty 2022	Hyväksytty 2023	Hylätty 2022	Hylätty 2023
Kotimaiset tuotteet	676	823	108	121	551	689
Muiden EU-maiden tuotteet	7 544	7 628	645	563	6 781	6 911
EU:n ulkopuolisten maiden tuotteet	2 647	2 647	289	251	2 300	2 352
Yhteensä	10 867	11 098	1 042	935	9 632	9 952

Tilausvalikoima

Tilausvalikoima koostuu maahantuojien ja valmistajien tarjoamista, vakio- ja kausivalikoiman sekä erikoiserien ulkopuolisista tuotteista. Tuotteet ovat pääosin saatavilla verkkokaupasta ja ovat myymälöille valinnaisia. Tilausvalikoima on tarkoitettu tuotteille, jotka täydentävät vakiovalikoimaa tai jotka on tarkoitettu suppealle asiakasryhmälle. Tuotteita voi tarjota tilausvalikoimaan milloin vain, eikä tarjoamiseen liity hakumenettelyä. Tilausvalikoiman tuotteet on jaettu kahteen eri luokkaan: tilausvalikoiman normaalit tuotteet (T1) ja paikallisesti saatavat tilausvalikoiman tuotteet (T3).

Tilausvalikoiman tuotteet tarjotaan lähtökohtaisesti joko luokkaan T1 tai luokkaan T3, johon pienpanimot, tilaviini- ja muut pientuottajat voivat tarjota tuotteitaan vain paikallisesti saataviksi tuotteiksi. Tuotteen valmistajan ollessa pienpanimo (vuosituotanto enintään 15 miljoonaa litraa) tai pientuottaja (vuosituotantomäärä enintään 100 000 litraa), on tuottajalla mahdollisuus listata tuote tilausvalikoimaan paikallisesti saatavana tuotteena (T3). Tällöin tuottaja voi itse valita myymälät (1–10 kpl), joihin tuotetta on mahdollista toimittaa asiakastilausten pohjalta. Jos tuotantoraja ylittyy, tuottajalla on velvollisuus ilmoittaa siitä Alkolle.

Alko ei toimi tilausvalikoiman tuotteiden maahantuojana, vaan edellyttää, että myyjä hoitaa maahantuonnin, jolloin myyjällä tulee olla toiminnan edellyttämät voimassa olevat luvat. Maahantuojana myyjä huolehtii ulkomailta tulevien tuotteiden tulliselvityksistä ja muista maahantuontiin liittyvistä velvoitteista. Taulukossa 7 on esitelty tilausvalikoimassa olevien tuotteiden lukumäärät jaoteltuina kotimaisiin tuotteisiin, muiden EU-maiden tuotteisiin sekä EU:n ulkopuolisten maiden tuotteisiin.

Taulukko 7. Tilausvalikoimassa olevien tuotteiden lukumäärät vuosina 2022–2023 (jaoteltuna kotimaiset tuotteet, muiden EU-maiden tuotteet ja EU:n ulkopuolisten maiden tuotteet) vuoden ensimmäisen hinnaston mukaisesti

	2022	2023
Kotimaiset tuotteet	419	498
Muiden EU-maiden tuotteet	3 828	3 584

EU:n ulkopuolisten maiden tuotteet	1 183	1 340
Yhteensä	5 430	5 422

Valikoimasta poistaminen

Alkoholiyhtiön päätöksestä alkoholijuoman poistamisesta vähittäismyynnistä säädetään alkoholilain 25 §:ssä, jonka mukaan päätös tulee tehdä julkisin ja tasapuolisin perustein riippumatta alkoholijuoman valmistajan tai myyjän kansalaisuudesta tai kotipaikasta.

Vuonna 2023 valikoimasta poistamisen syynä on useimmin ollut se, että kyseessä on ollut portfoliosta poistunut tuote.

Taulukko 8. Alkon vakiovalikoimasta poistettujen tuotteiden lukumäärä vuonna 2023 sekä tuotteiden poistamisen perusteet

Poistamisen peruste	Lukumäärä
Alkoholipitoisuuden muutos	7
Erikoiseräkausi päättynyt	211
Huono laatu	0
Kausituote	81
Listaus peruuntunut	9
Muu syy	136
Pienerätuote loppunut	16
Pullokoon muutos	1
Päällysteen muutos	7

Tuote poistunut portfoliosta	407
Valmistus lopetetaan	65
Veroryhmän muutos	3
Yhteensä	943

4.3 Alkon valikoimaanottomenettely ja siinä tapahtuneet muutokset vuonna 2023

Valikoimaanottomenettely

Valtioneuvoston alkoholilain täytäntöönpanosta antaman asetuksen (151/2018) 14 §:n mukaan alkoholiyhtiön päättämät alkoholilain 25 §:ssä tarkoitetut alkoholijuomien valikoimaan ottamista, valikoimasta poistamista ja hinnoittelua koskevat yleiset valintaperusteet, sopimusehdot ja menettelysäännöt tulevat voimaan aikaisintaan 30 päivän kuluttua siitä, kun ne on julkistettu. Alkon tulee varata tavarantoimittajille tai niitä edustaville järjestöille sopivalla tavalla ennen julkistamista tilaisuus lausua valintaperusteita, sopimusehtoja ja menettelysääntöjä koskevasta ehdotuksesta.

Asetuksen 15 §:n mukaan Alko saa ottaa alkoholijuomia valikoimiinsa ainoastaan tarjousten perusteella. Alkon tulee päättää alkoholijuomien ottamisesta vähittäismyyntiin ja niiden poistamisesta valikoimistaan 14 §:n 1 momentissa tarkoitettujen sopimusehtojensa ja yleisten valintaperusteidensa mukaisesti.

Alkoholiyhtiön tulee vähintään vuosittain julkistaa tarjousten tekijöiden käyttöön:

1. menettelyohjeet ja tarkemmat määräykset tarjousten tekemisestä ja niiden käsittelystä;
2. alkoholiyhtiön olemassa oleva myyntivalikoima tavarantoimittajineen;
3. alkoholiyhtiön arvio tarjousten kohtuullisesta käsittelyajasta.

Asetuksen 14 §:n 2 momentin 1 kohdan edellyttämät menettelyohjeet Alkon alkoholijuomien valikoimaan ottamista, valikoimasta poistamista, hinnoittelua ja esillepanoa koskevat kriteerit sekä menettelytavat on esitetty Valikoimaanotto ja vähittäismyynti 2023 -ohjeessa.

Asetuksen 14 §:n 2 momentin 2 kohta edellyttää, että Alko julkaisee olemassa olevan myyntivalikoimansa ja tiedot tuotteiden toimittajista. Edellä mainitut tiedot sisältävä luettelo on ollut saatavilla Alkon verkkosivujen kautta vuonna 2023. Luettelossa on esitetty aakkosjärjestyksessä kunkin valikoimassa olevan tuotteen nimi, tuotenumero ja toimittaja, maahantuoja ja tuoteryhmä.

Asetuksen 14 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaiset arviot tarjousten kohtuullisesta käsittelyajasta Alko ilmoitti Alkoholijuomien valikoimaanotto ja vähittäismyynti -oppaassa.

Valikoimaanotto-ohje ja siinä tapahtuneet muutokset vuonna 2023

Alko päivitti alkoholijuomien valikoimaanotto-ohjettaan vuonna 2023 kaksi kertaa. Muutokset astuivat voimaan 28.3.2023 ja 26.9.2023.

Ennen jokaista valikoimaanotto-ohjeen muutosta Alko on julkaissut internetsivustollaan suunnitellut muutokset kuulemismenettelyssä, ja ehdotetut muutokset ovat olleet kaikkien alan toimijoiden kommentoitavissa.

28.3.2023 voimaan astuneeseen ohjeeseen suunnitellut muutokset julkaistiin kuulemismenettelyssä 26.1.2023. Alko pyysi lähettämään palautteet muutoksiin 10.2.2023 mennessä. Päivitetty ohje julkaistiin digitaalisessa muodossa Alkon verkkosivuilla 22.2.2023.

26.9.2023 voimaan astuneeseen ohjeeseen suunnitellut muutokset julkaistiin kuulemismenettelyssä 1.8.2023. Alko pyysi lähettämään palautteet muutoksiin 15.8.2023 mennessä. Päivitetty ohje julkaistiin digitaalisessa muodossa Alkon verkkosivuilla 24.8.2023.

Vuoden 2023 valikoimaanotto-ohjeeseen tehtiin muun muassa seuraavia muutoksia:

Muutokset 28.3.2023

Valikoiman suunnittelun osalta päivitettiin valikoimasuunnittelun aikataulu. Tuotehaut ja tarjousmenettely -kohtaan täsmennettiin, että viinien kohdalla on huomioitava, että myymäläsaldot voidaan siirtää uudelle tuotenumerolle vain, jos tuotteen vuosikerta pysyy samana. Mikäli vuosikerta eroaa ja tuotteella on myymäläsaldoja jäljellä, tulee niiden olla myytyinä ennen uuden tuotteen valikoimaantuloa. Mikäli näin ei ole, tavarantoimittajan tulee lunastaa tuotteet takaisin tai pyytää tuotteiden hävittämistä. Alko veloittaa kustannukset erikseen julkaistun veloituslistan mukaisesti.

Tarjousten tekemiseen liittyen poistettiin teksti, jonka mukaan tarjouksen voi kuitenkin jättää myös sähköpostitse tai paperilomakkeella, jolloin tulee käyttää uusimpia saatavilla olevia lomakkeita ja täsmennettiin, että erikoiserätuotteiden tarjouslomakkeella täydennettävien analyysiarvojen tulee olla liitteen 6 mukaisilla menetelmillä mitattuja ja tarjoukseen liitetään ilmoitettujen lukujen analyysitodistus. Toimitetun analyysitodistuksen täytyy kohdistua tarjottuun vuosikertaan tai todistus saa olla korkeintaan kolme vuotta vanha. Jos analyysitodistusta ei ole saatavilla, tuotteen analysointi tehdään Alkossa tarjoajan kustannuksella erikseen julkaistun veloituslistan mukaisesti.

Hintojen ilmoittaminen tarjouksessa -kohtaan täsmennettiin, että alkoholipitoisuudeltaan enintään 5,5% tuotteelle tulee ilmoittaa toimitusehdon mukainen Alkon ostohinta sekä alkoholijuoma- ja juomapakkausverollinen hinta myymälän takaovella. Mikäli hinnat ovat ristiriidassa keskenään, alkoholijuomaja juomapakkausverollinen hinta myymälän takaovella on toimittajaa sitova. Kohtaan valtuutus ja teollisoikeudet täsmennettiin seuraavasti: katso lisäksi: Valtuutuslomake on tavarantoimittajaportaalissa.

Tuotteiden valintaan ja valikoimaantuloon liittyen täsmennettiin kohtaan tarjottujen tuotteiden arviointi: Tuotteet arvioidaan pyydettyjen näytteiden perusteella tasapuolisuutta noudattaen ja käyttäen joko sokko- ja/tai avointa arviointia. Tavoitteena on löytää tarjotusta joukosta parhaiten asiakastarpeen ja -kysynnän täyttävä tuote suhteessa olemassa olevaan valikoimaan. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tuotteen laatuun sekä muihin kuluttajalle lisäarvoa tuoviin näkökohtiin. Hinnan osalta yli 5,5% tuotteiden arvioinnin perusteena käytetään tarjouksella ilmoitettua vähittäismyyntihintaa. Enintään 5,5% tuotteiden arvioinnin perusteena on alustava vähittäismyyntihinta, joka perustuu ilmoitettuun alkoholijuoma- ja juomapakkausverolliseen hintaan myymälän takaovella. Myös vastuullisuuden osalta asiakkaalle merkittävät tekijät huomioidaan arvioinnissa, kuten esimerkiksi kierrätysjärjestelmään

kuuluminen, luomu ja vihreä valinta -symbolit. Myös muita kuluttajalle vastuullisuuden suhteen merkityksellisiä seikkoja voidaan katsoa eduksi arvioinnissa. Lisäksi tuotteen saatavuuden varmuus, materiaalivirran toimivuus sekä pakkauksen tilanhallinnallinen soveltuvuus arvioidaan, jotta asiakaspalvelulliset vaatimukset voidaan täyttää.

Valikoimaantulon peruuntumisen osalta täsmennettiin, että mikäli myyjä ei tarjouksesta huolimatta pysty toimittamaan tarjoamaansa tuotetta annetun määräajan puitteissa, Alko peruuttaa tuotteen valikoimaantulon ja veloittaa myyjältä tuotteen listauksesta aiheutuneet kustannukset erikseen julkaistun veloituslistan mukaisesti.

Tilausvalikoiman osalta kohtaan Tuotteiden tarjoaminen tilausvalikoimaan täsmennettiin tilausvalikoiman tuotteiden Listauspalvelu -otsikon alle: Myyjä voi halutessaan tarjota tuotteen tilausvalikoimaan Listauspalvelulla Kumppaniverkon kautta. Alko lähettää myyjälle näytepyynnön tarjotusta uudesta tuotteesta. Näytteet tulee toimittaa kahden viikon kuluessa ja niiden tulee vastata myyntiin tulevaa tuotetta. Tuotteiden pantillisuus tarkistetaan myös lähetetyistä näytteistä. Lisäksi on täsmennetty tieto valtuutuslomakkeen olemisesta tavarantoimittajaportaalissa.

Paikallisesti saatavien tilausvalikoiman tuotteiden osalta (Tilausvalikoimaluokka T3) täsmennettiin: Tuotteen valmistajan ollessa pienpanimo (vuosituotanto enintään 15 miljoonaa litraa) tai pientuottaja (vuosituotantomäärä enintään 100.000 litraa), tuottajalla on mahdollisuus listata tuote tilausvalikoimaan paikallisesti saatavana suoratoimitustuotteena (T3) suorajakeluehtojen mukaisesti (liite 2C). Tällöin tuottaja toimittaa itse valitsemiinsa (1-10 kpl) myymälöihin takaovelle tuotteet tilausten perusteella. Edellä mainittujen lisäksi tuottaja voi valita myös verkkokaupan yhdeksi toimitusmyymäläksi. Verkkokaupan kautta myytävät tuotteet toimitetaan Alkon verkkokaupan varastoon. Jos tuotantoraja ylittyy, tuottajalla on velvollisuus ilmoittaa siitä Alkolle.

Siirtyminen tilausvalikoimasta toiseen valikoimaan, Tuotehaun kautta -kohtaan täsmennettiin: Viinien kohdalla on huomioitava, että myymäläsaldot voidaan siirtää uudelle tuotenumerolle vain, jos tuotteen vuosikerta pysyy samana. Mikäli vuosikerta eroaa ja tuotteella on myymäläsaldoja jäljellä, tulee niiden olla myytyinä ennen uuden tuotteen valikoimaantuloa. Mikäli näin ei ole, tavarantoimittajan tulee lunastaa tuotteet takaisin, tai pyytää tuotteiden hävittämistä. Alko veloittaa kustannukset erikseen julkaistun veloituslistan mukaisesti.

Tuotteiden poistaminen valikoimasta -kohtaan täsmennettiin: Mikäli kysyntätasonsa vakiinnuttanut vakiovalikoiman tuote on yhtäjaksoisesti suljettuna tilauksilta yli kolmen kuukauden ajan, poistetaan tuote valikoimasta. Tuotteen kysyntätason katsotaan vakiintuneen kuuden (6) kuukauden kuluttua valikoimaantulosta. Tilausvalikoiman tuote, joka on rullaavan 12 kuukauden ajanjaksolla suljettuna tilauksilta yli kuuden (6) kuukauden ajan, poistetaan valikoimasta.

Tietojen antaminen myynnistä -kohtaan täsmennettiin: Myyjä, tuottaja tai agentti saa tietoa kaikkien monopolin alaisten tuotteiden myynnistä. Myyntitilastot ovat luottamuksellisia ja ne on tarkoitettu vain oman liiketoiminnan kehittämiseen. Myyjä voi jakaa tietoa myynneistä ainoastaan päämiehellensä, esim. tuottajalle tai brändin omistajalle. Myyntitietoja ei saa jakaa konserniyritysten sisällä eteenpäin sisaryrityksille, jotka eivät toimi Alkon sopimuskumppanina. Raportit ovat saatavilla sopimussuhteessa oleville toimittajille tavarantoimittajaportaalin kautta, tai potentiaalisille toimittajille erillisestä pyynnöstä sähköpostitse. Myyjä ja/tai agentti saa myös tarkempia tietoja omien tuotteidensa myynnistä tehtyään kirjallisen sopimuksen niiden toimittamisesta tavarantoimittajaportaalissa. Raportit sisältävät muun muassa ko. tuotteiden viikko- ja kuukausimyynnit, myymäläpeitto ja varastotiedot, segmenttikohtaisen sijoitustiedon sekä luettelon kaikista juomista toimittajittain. Tämän lisäksi poistettiin kohta: Listaus kulloinkin toimitettavista raporteista sekä yhteystiedoista on nähtävissä alko.fi/tavarantoimittajille.

Kaupankäynnin ehtoja koskevaan kohtaan, Laatuvaatimukset, Parasta ennen -merkintä täsmennettiin: Parasta ennen -merkintä on oltava alle 10-prosenttisissa oluissa ja long drinkeissä sekä alkoholittomissa juomissa (EU 1169/2011). Päivämäärän merkitsemistä suositellaan myös siidereihin ja hanapakkausviineihin. Jos tuotteeseen on merkitty parasta ennen -päiväys, tulee Alkon keskusvarastolle ja suoratoimittajilta myymälöihin tai verkkokauppaan toimitettavilla tuotteilla olla myyntiaikaa jäljellä vähintään neljä kuukautta (pl. sahti).

Hinta- ja toimitustapamuutokset valikoimassa oleviin tuotteisiin -kohtaan päivitettiin hinnastojaksot. Edelleen Alkon keskusvaraston kautta kulkevat tuotteet -kohtaan täsmennettiin: Tuotteiden hintoja tarkistettaessa otetaan ostohinnan ja toimitusehtomuutosten lisäksi huomioon Alkon keskusvaraston kautta kulkevien tuotteiden maahantuontikustannuksissa ja volyymiluokissa tapahtuneet muutokset. Maahantuontikustannukset ovat nähtävillä tavarantoimittajaportaalissa. Kustannukset tarkistetaan kaksi kertaa vuodessa. Mahdolliset muutokset ilmoitetaan viimeistään kuukautta ennen viimeistä

hintojen ilmoittamispäivää tavarantoimittajaportaalissa. Keskusvarasto- ja myymäläjakelukustannukset on esitetty volyymiluokittain tavarantoimittajaportaalissa. Tuotteiden volyymiluokat tarkistetaan jokaiselle hinnoittelujaksolle siten, että tarkistusperusteena on kaksi kuukautta ennen hinnanilmoituspäivää päättynyt täysi 12 kuukauden jakso. Tuotteen volyymiluokka on voimassa aina koko hinnoittelujakson kerrallaan. Jos myyjä haluaa säilyttää yli 5,5 % tuotteen vähittäismyyntihinnan, tai enintään 5,5 % tuotteen alkoholijuoma- ja juomapakkausverollisen hinnan myymälän takaovella entisellään maahantuontikustannusten tai volyymiluokan muuttuessa, myyjän tulee huomioida tämä ostohinnan muutoksella.

Tuotteen hinta-, toimituslauseke- ja jakelijamuutoksesta ilmoittaminen -kohtaan täsmennettiin: Sekä vakio- että tilausvalikoiman tuotteiden hinta-, toimituslauseke- ja jakelijamuutokset on ilmoitettava Kumppaniverkossa ja tarvittaessa mukaan on liitettävä valtuutus tai muu riittävä selvitys tuotteen hankintaketjusta ja alkuperästä, sekä vahvistus tuotteen saatavuudesta. Jakelijamuutos voi edetä vasta, kun todettu selvitys ja ilmoitetut tiedot on kyetty todentamaan oikeiksi. Muuta selvitystä käytettäessä voidaan jakelijaa muuttaa ainoastaan silloin, kun uusi tarjoaja tarjoaa voimassa olevaa edullisempaa ostohintaa Alkolle. Lisäksi muuta selvitystä käytettäessä tarvitaan tuotteelle liitteen 6 mukainen analyysitodistus tuotteen aitouden validointia varten.

Jakelijasiirron yhteydessä huomioitava -kohtaan täsmennettiin: Jakelijasiirron yhteydessä uuden yli 5,5% tuotteen vähittäismyyntihinnan tulee pysyä muuttumattomana vähintään yhden kokonaisen hinnastojakson ajan uuden tuotteen valikoimaantulosta laskien. Tuotetiedon ylläpito ja tuotemuutokset valikoimassa oleviin tuotteisiin -kohtaan täsmennettiin: Tuotetietoa pidetään yllä Kumppaniverkon tuotetiedon kortin avulla.

Vähittäismyyntihinnat, Vähittäismyyntihinnan laskeminen -kohtaan täsmennettiin: Kumppaniverkossa sekä osoitteessa alko.fi/tavarantoimittajille on hintalaskuri, jonka avulla voi laskea vähittäismyyntihinnan yli 5,5% tuotteille ja alkoholijuoma- ja juomapakkausverollisen hinnan myymälän takaovella (HMT) enintään 5,5% tuotteille. Hinnoittelumallit eri toimitusehdoille ovat nähtävissä myös seuraavasta taulukosta.

Alkon keskusvarasto- ja myymäläjakelukustannukset -kohtaan on täsmennetty otsikkoa ja laskelmaa siten: Vähittäismyyntihinta lasketaan yli 5,5 til- % tuotteille seuraavasti:

Alkon keskusvarasto- ja myymäläjakelukustannukset -kohtaan on täsmennetty: Myyjän käyttäessä Alkon keskusvarasto- ja myymäläjakelupalvelua sovelletaan vähittäishinnan laskemisessa tavarantoimittajaportaalin hinnastossa esitettyjä, myyntivolyymiin, valikoimatyyppiin tai pakkaustyyppiin sidottuja kustannuksia. Sekä edelleen täsmennetty: Alkon keskusvarasto- ja myymäläjakelukustannukset, tavarantoimittajaportaali.

Liitteen 2, Alkon osto- ja toimitusehdot kohtaa Tuotevaatimukset on täsmennetty: Tehdessään tarjouksen Kumppaniverkossa myyjä sitoutuu siihen, että myyjä ja kaikki sen kanssa samaan toimitusketjuun kuuluvat yhteisöt ovat huolellisesti tutustuneet Eettisiin toimintaperiaatteisiin (liite 1) sekä noudattavat niiden arvoja ja periaatteita kokonaisuudessaan.

Irtisanomista koskevaa kohtaa täsmennettiin: Alko pidättää itsellään oikeuden peruuttaa vahvistetunkin tilauksen kirjallisella ilmoituksella ilman korvausvelvollisuutta, keskeyttää tuotteen myynnin tai poistaa tuotteen valikoimastaan yhdessä tai useammassa seuraavista tapauksista: Myyjä ei syystä tai toisesta kykene toimittamaan vakiovalikoiman tuotetta sopimuksen edellyttämällä tavalla tai kysyntätasonsa vakiinnuttanut tuote on suljettuna tilauksilta kolmen (3) kuukauden ajan. Tuotteen kysyntätason katsotaan vakiintuneen kuuden kuukauden (6) kuluttua valikoimaantulosta. Tilausvalikoiman tuote, joka on rullaavan 12 kuukauden ajanjaksolla suljettuna tilauksilta yli kuuden (6) kuukauden ajan, poistetaan valikoimasta.

Liitteen 2C, Suorajakeluehdot Alkon myymälöihin, kohtaan Maksuehdot ja laskutuskäytäntö on lisätty: Myyjän tulee yli 6 kuukautta vanhoja laskuja lähettäessään liittää mukaan selvitys viiveestä ja riittävät tiedot Alkon tapauskohtaista käsittelyä varten, esimerkiksi ainakin tilausnumero, alkuperäisen laskun summa, korjaavan laskun summa, Alkon tuotenumero ja määrä. Kohtaan Ilmoitus tuotteen väliaikaisesta loppumisesta -kohtaan täsmennettiin: Toimittajan tulee ilmoittaa Alkolle välittömästi tuotteen väliaikaisesta loppumisesta ja siitä, milloin tuotetta on jälleen saatavilla. Ilmoitus tapahtuu päivittämällä saatavuustieto tavarantoimittajaportaalin saatavuustietosovellukseen. Vastaanotto-kohtaan on täsmennetty: Kuljettaja tai muu juomatoimittajan edustaja purkaa tavarat myymälän osoittamaan, ennalta valmisteltuun paikkaan. Ennen toimituksen kuittaamista kuljetuspakkausten ja lavojen lukumäärää verrataan kuljettajan käsipäätteen tai rahtikirjan tietoihin kuljettajan läsnä ollessa. Mahdolliset toimitusreklamaatiosanomat tai -informaatio lähetetään toimittajalle viiden (5) arkipäivän kuluessa toimituksen vastaanottamisesta.

Liitteen 4, Tarjouslomakkeen täyttäminen ja valtuutukset kohtaan Hinta-, määrä-, pakkaus- ja toimitusehdot täsmennettiin: Enintään 5,5% tuotteelle tulee ilmoittaa sekä toimitusehdon mukainen Alkon ostohinta että sitä vastaava alkoholijuoma- ja juomapakkausverollinen hinta myymälän takaovella (HMT). Hinta tulee ilmoittaa muodossa euroa/myyntiyksikkö. Sekä täsmennettiin: Alkon maahantuontipalvelua käytettäessä toimituslauseke tulee kirjoittaa muodossa postinumero ja paikkakunta tai satama. Valmiiksi hinnoitellut noutopaikat, lähtösatamat ja toimitusehdot on lueteltu tavarantoimittajaportaalissa. Kohteet, joita listalla ei ole, hinnoitellaan erikseen tapauskohtaisesti. Tarjouksen allekirjoitus -kohtaan täsmennettiin: Jättäessään tarjouksen ja Alkon sen hyväksyessä, sitoutuu myyjä noudattamaan Alkon osto- ja toimitusehtosopimuksia sekä Valikoimaanotto-ohjeen velvoitteita. Kohtaan Valtuutukset täsmennettiin: Uusien tuotteiden tarjouksiin on liitettävä valmistajan tai tuotemerkin omistajan valtuutus, tai muu riittävä selvitys tuotteen hankintaketjusta ja alkuperästä, sekä vahvistus tuotteen saatavuudesta. Valtuutusta ei kuitenkaan tarvita tarjottaessa tuotemerkkiä, johon tarjoajalla on omistus- tai käyttöoikeus, tai tarjottaessa tuotetta pienempiin erikoiseriin. Valtuutuksiin käytettävä lomakepohja on tavarantoimittajaportaalissa.

Liitteen 5, GTIN-koodit, Valviran koodit ja kuljetuspakkauksen koodit kohtaan GTIN-koodit täsmennettiin: Alkon tietojärjestelmä vaatii 13-numeroisen koodin. Kumppaniverkon käyttäjien tulee siksi tuotetta tarjotessa lisätä lyhempiin koodeihin nollia eteen, jotta niistä saadaan 13-numeroisia.

Liitteen 6, Näytteiden ja todistusten toimitusohjeet kohtaan Alkon pyytämien näytteiden ja todistusten toimittaminen täsmennettiin: Näytteet tulee toimittaa Alkoon mahdollisimman pian näytepyynnön saavuttua, kuitenkin viimeistään pyynnössä ilmoitettuna eräpäivänä. Näytteet voi tuoda Alkon keskusvarastoon työpäivinä klo 9-15 välillä. Näyte-erään suositellaan liitettäväksi lomake "Alkon pyytämien näytteiden vastaanottokuittaus", joka on tavarantoimittajaportaalissa. Vakio- ja kausivalikoiman sekä erikoiserien näytteet, Jakelunaloitusnäytteet -kohtaan täsmennettiin: Ostetun tuotteen jakelunaloitusnäytteeksi on toimitettava yksi (1) myyntipakkaus erästä, joka on toimitettu perille jakelevaan varastoon myymälätoimituksia varten. Näytteiden saatteena on toimitettava tarjoajan allekirjoittama Alkon lomake ”jakelunaloitusnäytteiden saate”, joka on tavarantoimittajaportaalissa. Erikoiseriin kuuluvista tuotteista ei pyydetä jakelunaloitusnäytettä. Jakelunaloitusnäytteitä ei myöskään vaadita tuotteista, jotka siirtyvät vakiovalikoimaan tilausvalikoimasta. Käytettävät analyysimenetelmät -kohtaan täsmennettiin: Erikoiserien sekä tilausvalikoiman tuotteiden tarjoamisen yhteydessä tavarantoimittaja ilmoittaa tuotteiden analyysiarvot, joiden tulee perustua mittaustuloksiin. Mittauksissa käytettävät

analyysivälineet ja -menetelmät tulee olla validoitu soveltuviksi kyseisen juomatyypin analytiikkaan. Analyysitodistuksesta tulee käydä ilmi mittaustapa, mittauksen suoritusajankohta, testattu tuote-erä, testauksen suorittaja sekä tuotenimi, jolla analyysi voidaan yhdistää tarjottuun tuotteeseen.

Liitteen 7, Jakelija- ja toimitusehtomuutokset -kohtaan täsmennettiin: Tuotteen jakelijan tai toimitusehdon muuttuessa huomioitavia asioita: Tuotteesta on tehtävä uusi tarjous Kumppaniverkossa. Tarjoukseen tulee liittää kopiot uudesta valtuutuksesta ja vanhan valtuutuksen peruutuksesta. Vaihtoehtoisesti uusi jakelija voi esittää riittävän selvityksen tarjottavan tuotteen hankintaketjusta, alkuperästä sekä vahvistuksen tuotteen saatavuudesta. Tapauksissa, joissa tuotteelle on useampi mahdollinen toimittaja, valitsee Alko tuotetta edullisemmin tarjoavan toimittajan. Mikäli hinta on sama, jatkaa Alko olemassa olevan toimittajan kanssa. Lisäksi muuta selvitystä käytettäessä tarvitaan tuotteelle liitteen 6 mukainen analyysitodistus tuotteen aitouden validointia varten. Pienpanimon tai pientuottajan valmistaman paikallisesti saatavilla olevan tilausvalikoimatuotteen noustessa myynnin perusteella vakiovalikoimaan. Tällöin voidaan muuttaa vain toimituslauseketta ja yli 5,5% tuotteen vähittäismyyntihinnan tai enintään 5,5% tuotteen alkoholijuoma- ja juomapakkausverollisen HMT:n tulee pysyä samana.

Liitteen 8, Tuotemuutokset osalta kohtaa Tuotemuutokset, jotka vaativat muutosilmoituksen Esimerkkejä tuotetiedon päivitystä vaativista tapauksista -kohtaa täsmennettiin: 6) Edellä mainittujen lisäksi tuotemuutoksista löytyy lisätietoa tavarantoimittajaportaalista. Kohtaan Tuotetiedon ylläpito täsmennettiin: Tuotetietoon kohdistuvat muutokset tehdään Kumppaniverkon tuotetietokortille.

Liitteen 9, Dollylavat, Dollylavat kausituotteille -kohtaa täsmennettiin: Kaikki kausituotteet, jotka ovat tulleet Alkon valikoimaan kausituotehaun kautta, voidaan ottaa myyntiin myös juomatoimittajan dollylavalle pakkaamana. Näitä tuotteita ovat esimerkiksi kesäkauden tuotteet sekä glögit ja muut joulukauden tuotteet. Tavarantoimittajan on aina tehtävä kausituotteen dollylavasta erillinen tarjous määräaikaan mennessä. Määräaika on kesän kausituotteille viikko 6 ja joulun kausituotteille viikko 34.

Muutokset 26.9.2023

Valikoiman suunnitteluun on päivitetty valikoimasuunnitelmien aikataulu. Vakiovalikoiman päätuotteet, Kohdentamattomat tuotteet -kohtaan täsmennettiin: Uutuudet otetaan mukaan jaksotarkasteluun, kun ensimmäinen täysi tarkastelujakso valikoimaantulon jälkeen on täyttynyt. Ensimmäisen täyden jakson jälkeinen kohdennus uutuustuotteelle viestitään jaksotarkastelun yhteydessä. Käytännössä uuden tuotteen minimipeitto on siis haussa ilmoitetulla tasolla valikoimaantulohetkestä riippuen noin 11–16 kuukauden ajan (takuupeittoaika). Tämän jälkeen tuote saa jaksotarkastelun mukaisen peiton. Enintään 5,5% tuotteiden takuupeittoaika voi olla myös lyhyempi.

Tuotehaut ja tarjousmenettely, Osallistuminen tuotehakuihin, Tarjousten tekeminen -kohtaan on täsmennetty: Erikoiserätuotteiden tarjouslomakkeella täydennettävien analyysiarvojen tulee olla liitteen 6 mukaisilla menetelmillä mitattuja ja tarjoukseen liitetään ilmoitettujen lukujen analyysitodistus. Toimitetun analyysitodistuksen täytyy kohdistua tarjottuun vuosikertaan tai todistus saa olla korkeintaan kolme vuotta vanha. Jos analyysitodistusta ei ole saatavilla, tehdään ostoon päätyvän tuotteen analysointi Alkossa tarjoajan kustannuksella erikseen julkaistun veloituslistan mukaisesti. Mikäli analyysitodistusta ei voida tarjouksen jättövaiheessa toimittaa, tulee tarjoajan käyttää analyysipalvelua.

Tilausvalikoima, Tuotteiden tarjoaminen tilausvalikoimaan -kohtaan täsmennettiin: Tilausvalikoiman tuotteille ei ole hakumenettelyä. Tuotteita voi tarjota tilausvalikoimaan jatkuvasti pois lukien alkoholittomat (0,0–1,2 til-%). Tilausvalikoimaan listautuminen itsepalveluna -kohtaan täsmennettiin: Mikäli vaadittavat tiedot on ilmoitettu tarjouksella oikein, tuotteen valikoimaantulo tapahtuu noin kahden viikon kuluttua tarjouksen jättämisestä. Tämä edellyttää, että tarjouksella on ilmoitettu vaaditut tiedot, tuotteen mahdollinen rekisteröinti kierrätysjärjestelmään on kunnossa sekä tarjouksella on liitteenä Alkon tuotekuvaformaatin mukainen kuva.

Kaupankäynnin ehtoja, Hinta- ja toimitustapamuutokset valikoimassa oleviin tuotteisiin -kohtaan päivitettiin hinnastojaksot. Uudet tuotteet -kohtaan täsmennettiin: Uuden tuotteen ostohintaa ei voi muuttaa valikoimaantuloa seuraavalle hinnastojaksolle vaan vasta sen jälkeiselle jaksolle lukuun ottamatta toimitustapamuutoksia, jolloin ostohintaa tulee muuttaa niin, että vähittäismyyntihinta pysyy samana. Uusien tuotteiden säännöt koskevat kaikkia valikoimaluokkia. Hinnanmuutokset valikoimassa oleville tuotteille -kohtaan täsmennettiin: Ensimmäisen kokonaisen hinnastojakson jälkeen tuotteen hintaa

voi muuttaa hinnastojaksojen aikataulun mukaisesti. Valikoimassa olevaa tuotetta ei saa poistaa valikoimasta ja listata uudestaan tilausvalikoimaan eri hinnalla kesken valikoimajakson. Yli 5,5% tuotteen ostohintaa voi muuttaa kerrallaan siten, että tuotteen vähittäismyyntihinta muuttuu enintään 20 prosenttia (kuitenkin siten, että enintään 0,50 euron muutokset ovat aina sallittuja). Muutoksen ollessa 10–20 prosenttia ylös- tai alaspäin, toimittajalla on velvollisuus selventää muutoksen syitä Alkon vastaavalle tuotepäällikölle. Markkinoita laajasti koskevissa erityisissä poikkeustilanteissa voidaan sallia myös suuremmat hintamuutokset.

Liitteeseen 2A, Alkon maahantuontipalvelu, Hallinnolliset ja volyymiedellytykset maahantuontipalvelulle -kohtaan lisättiin: Myyjällä tulee olla tarvittavat luvat ja valmiudet verottomiin lähetyksiin esim. EU alueella sähköisten viennin saateasiakirjojen (eAD) käyttöön EMCS järjestelmässä. Maahantuonnissa olevalta tuotteelta edellytetään 2 000 euron verottoman liikevaihdon ylittämistä rullaavan 12 kuukauden ajanjaksolla. Myyntivolyymitarkastelu toteutetaan hinnastojakson loputtua ja sen lopputulos kerrotaan juomatoimittajille. Tarkastelun lopputulos tulee voimaan seuraavalle hinnastojaksolle, eli kuuden kuukauden päästä ilmoituksesta. Mikäli tuotteelle tehdään jakelijamuutos suoratoimitustuotteeksi seuraavan jakelijamuutosaikataulun mukaisesti, tuote voi jatkaa valikoimassa. Muussa tapauksessa tuote poistetaan valikoimasta.

Liitteeseen 2B, Toimitukset Suomesta Alkon keskusvarastoon on lisätty: Toimituslausekkeella TOP Alkon keskusvarasto toimittavalla juomatoimittajalla tulee olla Valviran myöntämä alkoholijuoman tukkumyyntilupa ja muut toiminnan vaatimat luvat. Alkon keskusvarastojakelussa olevalta vakiovalikoiman tuotteelta edellytetään 1 000 euron verottoman liikevaihdon ylittämistä rullaavan 12 kuukauden ajanjaksolla. Myyntivolyymitarkastelu toteutetaan hinnastojakson loputtua ja sen lopputulos kerrotaan juomatoimittajille. Tarkastelun lopputulos tulee voimaan seuraavalle hinnastojaksolle, eli kuuden kuukauden päästä ilmoituksesta. Mikäli tuotteelle tehdään jakelijamuutos suoratoimitustuotteeksi seuraavan jakelijamuutosaikataulun mukaisesti, tuote voi jatkaa valikoimassa. Muussa tapauksessa tuote poistetaan valikoimasta.

Liitteeseen 2C Suorajakeluehdot Alkon myymälöihin, Hallinnolliset ja volyymiedellytykset suorajakelijoille -kohtaan on täsmennetty: Suorajakelijakelijalla tulee olla Valviran myöntämä alkoholijuoman tukkumyyntilupa ja muut toiminnan vaatimat luvat. Suorajakelijalla tulee olla Alkon kanssa hyväksytysti testatut ja toimivat valmiudet tilaus-toimitusprosessin sähköiseen sanomaliikenteeseen. Suorajakelijalta (pois lukien tilausvalikoimaluokka T3 ja sahti) edellytetään lisäksi miljoonan myyntiyksikön

vuosivolyymia joko yksittäisenä toimittajana tai ns. varastohotellimallia käyttäen. Viimeksi mainitussa tapauksessa ainakin tilaus- ja toimitusvahvistussanomien tulee kulkea varastohotellin kautta.

Liitteeseen 9 Dollylavat, Ympärivuotisesti dollylavalla toimitettavat tuotteet täsmennettiin: Tuotteiden myynnit tarkistetaan kaksi (2) kertaa vuodessa alla olevan kalenterin mukaisesti. Tarkistuksessa käytetään tarkistushetkellä viimeisintä täyden 12 kuukauden myyntitietoa. Lisäksi Alkolla on oikeus tarkastella dollymyyntirajoja ilmoitettua rytmiä tiheämmin, mikäli tuoteryhmä- tai alatuoteryhmätasolla havaitaan poikkeuksellisia muutoksia. Oikeus sekä normaaliin- että minidollyyn edellyttää muilta kuin hanapakkaustuotteilta 200 000 myyntiyksikön volyymia rullaavalta 12 kuukauden ajalta, hanapakkauksilta 200 000 litran volyymia rullaavalta 12 kuukauden ajalta. Oikeus ainoastaan minidollyyn edellyttää muilta kuin hanapakkaustuotteilta 600 000 euron verotonta liikevaihtoa sekä yli 50 000 myyntiyksikön volyymia rullaavalta 12 kuukauden ajalta, hanapakkauksilta 600 000 euron verotonta liikevaihtoa rullaavalta 12 kuukauden ajalta. Myyntitarkasteluissa verkkokaupan myynti jätetään huomiotta. Rajan ylittävistä tuotteista ja rajan alle pudonneista tuotteista ilmoitetaan juomatoimittajille. Kausidollylavat vakiovalikoiman päätuotteille -kohtaan on päivitetty tarkistuskalenteri.

Liitteeseen 10 Alkon hinnoittelukertoimet yli 5,5 % tuotteille on päivitetty hinnoitteluryhmä ja -kerrointaulukko.

Liitteeseen 12 Alennetun hinnoittelukertoimen laskenta yli 5,5 % tuotteille -kohdasta on poistettu hinnoitteluryhmä 4 sekä täsmennetty hinnoitteluryhmä 5->4.

Alkoholivalmisteiden valikoimaanotto-ohje ja siinä tapahtuneet muutokset vuonna 2023

Alkoholivalmisteiden valikoimaanotto-ohjeeseen ei tehty muutoksia vuonna 2023.

4.4 Tavarantoimittajayhteistyö ja sidosryhmien kuuleminen

Alko järjesti neljä tavarantoimittajatilaisuutta vuonna 2023. Tilaisuudet ovat avoimia ja kutsut tilaisuuksiin julkaistaan aina Alkon verkkosivuilla. Tilaisuudet järjestettiin sekä Teams Live Event -sovelluksen kautta, että livetilaisuuksina. Tavarantoimittajatilaisuudet vuonna 2023 pidettiin 28.2.2023 (Teams), 9.5.2023

(Live), 21.9.2023 (Live) ja 30.11.2023 (Teams, kansainvälinen tilaisuus kaikille tuottajille).

Vuonna 2023 Alkon toimintaan liittyvistä asioista viestittiin aktiivisesti tavarantoimittajille tavarantoimittajainfoissa ja tarkemmin eri aihealueiden osalta tavarantoimittajatilaisuuksien yhteydessä pidetyissä tai erikseen järjestetyissä työpajoissa. Vuonna 2023 pidettiin seuraavat työpajat: 17.1.2023 (Teams), jossa aiheena oli Vihreät ja eettiset -konseptin uudistus, 29.3.2023 (Teams), jossa aiheena oli International climate webinar for producers, 9.5.2023 (Live), joka oli vuorovaikutteinen työpaja, jossa kerättiin osallistujien ajatuksia ilmastotavoitteisiin pääsemisen keinoista, 5.6.2023 (Teams), joka oli ilmastoaiheinen Teams-työpaja tuottajille sekä 21.9.2023 (Live), jossa aiheina olivat ilmastotiekartan logistiikkatavoitteet sekä kestävyysraportoinnin ajankohtaiset asiat.

Alko järjesti 9.3.2023 tuote-esittelymessut Helsingin Kattilahallissa, jonne osallistuivat Pääkaupunkiseudun ja Etelä-Suomen alueen valikoima- ja palvelumestarit, palvelupäälliköt ja oto-kouluttajat sekä tavarantoimittajat. Länsi-Suomen, Lounais-Suomen, Itä-Suomen ja Pohjois-Suomen alueiden valikoima- ja palvelumestarit, palvelupäälliköt ja oto-kouluttajat osallistuivat tavarantoimittajien virtuaalisille tuote-esittelymessuille 15.3.2023. Virtuaalisilla tuote-esittelymessuilla tavarantoimittajilla oli mahdollisuus kertoa tuotteistaan Alkon henkilöstölle virtuaalisella messualustalla.

Kaikkien alueiden valikoima- ja palvelumestareille, palvelupäälliköille ja kouluttajille pidettiin tavarantoimittajien virtuaaliset tuote-esittelymessut 11.10.2023.

Normaalien tavarantoimittajatapaamistensa lisäksi Alko tapasi seuraavia alan järjestöjä vuoden 2023 aikana: Suomen Alkoholijuomakauppa ry, Suomen Alkoholijuomakauppa ry – vastuullisuustyöryhmä, toimialajärjestöjä alkuperämaista: Wieta, South Africa, Wosa, South Africa, WinPro, IUF, FairTrade Africa, Wine Australia tuottajatapaaminen ja Alko esittely, Wines of California, Business France, Ranskan suurlähettiläs, Israelin suurlähettiläs, Kuuban suurlähettiläs, U.S. Department of Agriculture, Departamento de Comunicación Espanja, Suomen Viiniyrittäjät ry ja WIRSPA (The West Indies Rum and Spirits Producers' Association Inc.

Lisäksi Alkon henkilökunnalla oli viikoittain tapaamisia tavarantoimittajien sekä tuottajien kanssa, joissa selvennettiin Alkon toimintaa, sääntöjä sekä ajankohtaisia asioita.

4.5 Aistinvaraiset arvioinnit

Valikoimaanottoprosessissa suoritettujen aistinvaraisten arvioiden osalta Alko kertoo, että aistinvaraisesti arvioitiin yhteensä 9603 tuotetta.

Vuoden 2023 aistinvaraisten arviointien määrästä oli

- kotimaisia tuotteita 725, joista sokkoarvostelujen määrä oli 385
- muiden EU-maiden tuotteita 6 737, joista sokkoarvostelujen määrä oli 1 994
- EU:n ulkopuolisia tuotteita 2 141, joista sokkoarvostelujen määrä oli 735

4.6 Esteellisyys ostoprosessissa

Alkoholilain 25 §:n 3 momentissa säädetään ostoprosessiin osallistuvan henkilön esteellisyydestä. Alkon palveluksessa oleva ei saa käsitellä myyntiin ottamista tai myynnistä poistamista koskevaa asiaa eikä olla läsnä sitä käsiteltäessä, jos hän tai hänen läheisensä on hallintolain 28 §:ssä tarkoitetussa suhteessa valmistajaan tai myyjään.

Tuotearviointeja tekevät henkilöt, jotka ovat ilmoittaneet siirtyvänsä toisen alkoholialan toimijan palvelukseen, eivät ole ilmoituksensa jälkeen enää osallistuneet tuotearviointien tekoon.

Alkon mukaan vuoden 2023 aikana kaksi Alkon työntekijää on jäävännyt itsensä tuotteiden arvioinnista määrätyissä tilanteissa. Syynä jääväykseen on ollut henkilöiden perheenjäsenten toiminta alkoholialan yrityksissä. Toinen jääväys koskee tiettyä alkoholialan yritystä ja toinen koskee kaikkien kotimaisten panimotuotteiden arviointia.

4.7 Alkon maahantuontipalvelu

Alkolla ei ole omaa alkoholijuomatuotteiden maahantuontia. Alko kuitenkin tarjoaa tavarantoimittajille yhtenä logistisena toimintatapavaihtoehtona maahantuontipalvelua, jonka kustannukset huomioidaan sellaisenaan tuotteiden hinnoittelussa. Alko ei tarjoa maahantuontipalvelua tilausvalikoiman tuotteille. Alko ei itse aktiivisesti hae tai valikoi tuotteita maahantuontiinsa, vaan päätöksen maahantuojasta tekee tuotteen päämies. Päämiehillä on mahdollisuus kolme kertaa vuodessa vaihtaa toimitusehtoja ja halutessaan esimerkiksi muuttaa Alkon maahantuontipalvelun toiselle maahantuojalle.

Tavarantoimittaja voi itse valita haluamansa logistisen toimintatavan kolmesta vaihtoehdosta, jotka ovat:

1. Tavarantoimittaja itse hoitaa tuotteen varastoinnin ja jakelun myymälöihin,
2. Alko hoitaa tuotteen varastoinnin ja jakelun myymälöihin, tai
3. Alko hoitaa tuotteen maahantuonnin, varastoinnin ja jakelun myymälöihin.

Alkon maahantuontipalvelun osuus vuotuisesta myynnistä vaihtelee, mutta on yleensä muutaman prosentin kokoluokkaa.

5 Alkon monopolitoiminnan valvonta vuonna 2023

Vuonna 2023 Alkon valvontaan ovat osallistuneet Kilpailu- ja kuluttajavirasto sekä Valvira.

5.1 Kilpailu- ja kuluttajavirasto

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) on 30.8.2024 toimittamassaan lausunnossa lausunut seuraavaa:

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) on pyytänyt Kilpailu- ja kuluttajavirastolta (KKV) tietoja sellaisista Alko Oy:tä (Alko) koskevista KKV:n käsittelyssä vuonna 2023 olleista asioista, joihin KKV:n näkemyksen mukaan olisi tarpeen viitata Euroopan komissiolle annettavassa alkoholijuomien vähittäismyyntimonopolin toimintaa koskevassa raportissa.

KKV:n näkemyksen mukaan raportissa olisi tarpeen viitata 10.11.2023 pidettyyn neuvontatapaamiseen (KKV/1524/14.00.00/2023), jossa Alko esitteli KKV:lle suunnitelmiaan ottaa käyttöön uusia vastuullisuusehtoja, joita hankintaketjun toimijoiden tulisi jatkossa täyttää. Alko toimitti ennen tapaamista KKV:lle laatimansa itsearvion koskien valikoimaanotto-ohjeen muutosta. Alkon mukaan vastuullisuussääntelyn muutokset EU-tasolla tulevat vaikuttamaan Alkon tulevaisuuden toimintaan. Erityisesti yritysvastuuraportointidirektiivi ((EU) 2022/2464), valmisteilla oleva sitova corporate sustainability due diligence -lainsäädäntö sekä omistajaohjauksen puitteissa annettu, valtionyhtiöitä sitova ohjaus tuovat Alkolle uusia huolellisuusvelvoitteita. Näiden velvoitteiden keskiössä ovat niin sosiaaliset kuin myös ympäristöasioihin ja kasvihuonepäästöihin liittyvät vastuut.

Alkon mukaan sen valikoimaanotto-ohjeessa asetetaan tavarantoimittajille kriteerit koskien sekä myyntiin tulevia että myynnissä olevia tuotteita. Kyseisen ohjeen muutostarvetta arvioidaan puolivuosittain. Alko julkaisee ehdottamansa muutokset verkkosivuillaan, jolloin sidosryhmät, joita ovat muun muassa tavarantoimittajat, voivat ottaa ehdotettuihin muutoksiin kantaa.

Valikoimaanotto-ohjeen kommentointimahdollisuuden lisäksi Alko ilmoitti järjestävänsä tavarantoimittajille tilaisuuden, jossa se käy läpi tulevat muutokset valikoimaanotto-ohjeeseen sekä myös kartoittaa tavarantoimittajien valmiuksia täyttää uudistetun valikoimaanotto-ohjeen vaatimuksia. Tavarantoimittajille annetaan kohtuullinen siirtymäaika sopeutua uusiin ehtoihin.

Sanktiojärjestelmän tarkoituksena on kannustaa tavarantoimittajia sisällyttämään vastuullisuuskriteereitä omankin hankintaketjunsa sopimuksiin. Sanktiojärjestelmällä Alko on halunnut luoda konkreettisen uhan seuraamuksista tavalla, joka on Alkolle uusi. Alko ennakoi pystyvänsä vaikuttamaan välillisesti jopa hankintaketjun seuraaviin portaisiin tiukentamalla ehtojaan suhteessa tavarantoimittajiin. Alko painotti, että vaatimalla enemmän tavarantoimittajilta on todennäköisempää, että uusia vastuullisuusehtoja noudatetaan tehokkaasti läpi hankintaketjun. Alko ilmoitti tiedostavansa oman monopoliasemansa Suomen alkoholimarkkinoilla. Alkon mukaan tulevat ehdot mahdollistavat kaikkien tavarantoimittajien syrjimättömän pääsyn joko Alkon myymälöihin tai verkkokauppaan.

Neuvontatapaamisen lopussa KKV:n taholta todettiin, että kestävän kehityksen tavoitteet on tunnistettu myös kilpailuoikeuden alalla. Alkon on kuitenkin tärkeää ehtoja uudistaessaan ottaa huomioon, että tavarantoimittajat ovat hyvin heterogeeninen ryhmä ja yritysten edellytykset täyttää kestävyyskriteereitä voivat vaihdella melko paljon. Ennakkomateriaalin ja tapaamisessa käydyn keskustelun perusteella KKV:lle syntyi vaikutelma, että Alko oli pyrkinyt ottamaan huomioon kilpailuoikeuden asettamat reunaehdot valikoimaanotto-ohjetta muuttaessaan. Alkoa kuitenkin kehotettiin olemaan huolellinen, jottei ehtojen soveltaminen tahattomastikaan johda syrjintään tai kohtuuttomuuteen.

5.2 Valvira

Valviran tehtävänä on ollut valvoa, että Alko toimii alkoholilain mukaisesti. Tässä valvontatyössä virasto on seurannut Alkon toimintaa ja kuullut muun ohessa Alkon tavarantoimittajia sekä muita alkoholijuomamarkkinoiden toimijoita. Valvira on myös säännöllisesti tavannut Alkon edustajia ja esittänyt näkemyksensä sille esitetyistä muutoksista, kuten muutoksista valikoimaanottomenettelyssä.

Alkoholilain 79 §:n 1 momentin mukaan, jos tarjouksen tekijä tai tavarantoimittaja katsoo, että alkoholiyhtiö on toiminut alkoholijuomien ottamisessa vähittäismyyntiin, niiden poistamisessa vähittäismyynnistä tai niiden hinnoittelussa 25 §:n 1 momentin vastaisesti, se voi vaatia alkoholiyhtiöltä menettelyä koskevan perustellun päätöksen. Vaatimus on esitettävä 30 päivän kuluessa siitä, kun tarjouksen tekijä tai tavarantoimittaja sai tiedon alkoholiyhtiön menettelystä. Alkoholilain 80 §:n 2 momentin mukaan alkoholiyhtiön päätökseen saa vaatia oikaisua Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään.

Vuoden 2023 aikana ei Valviran käsiteltäväksi tullut uusia oikaisupyyntöjä alkoholiyhtiön päätöksistä.

Alkon vähittäismyynnin yksinoikeuden turvaaminen

Alkoholilain 23 §:n mukaan Alkolla on 1 §:ssä tarkoitettujen haittojen vähentämiseksi 6 §:ssä säädetyin poikkeuksin yksinoikeus harjoittaa alkoholijuomien vähittäismyyntiä.

Valviran tulkinta ja ohjeistus kansallisesta alkoholilaista on ollut se, että alkoholijuomien myynti ulkomailta Suomeen siten, että myyjä osallistuu kuljetuksen järjestämiseen ja maksaa verot Suomeen, rinnastuu vähittäismyyntiin Suomessa. Alkoholijuomien vähittäismyyntiä saa harjoittaa vain luovuttamalla niitä asiakkaalle hyväksytyssä vähittäismyyntipaikassa. Vähittäismyyntiluvan haltija voi ottaa vastaan tilauksia ja maksuja verkkokaupassaan alkoholijuomista. Tilatut alkoholijuomat saa kuitenkin luovuttaa asiakkaalle vain vähittäismyyntipaikan sisätilassa alkoholijuomien myyntiaikojen puitteissa.

Valviran näkemyksen mukaan lainsäädäntö on epäselvä yksityishenkilöiden internetin kautta ulkomailta tilaamien alkoholijuomien osalta. Pääministeri Petteri Orpon 20.6.2023 julkistetun hallituksen ohjelman mukaan tällä hallituskaudella selkiytetään vallitseva tulkinta yksiselitteiseksi siten, että suomalaisilla on oikeus ostaa etämyyntimenettelyn kautta alkoholia toisissa EU-maissa toimivilta yrityksiltä.

6 Lopuksi

Tässä raportissa on kuvattu Alkon toimintaa ja toiminnassa tapahtuneita muutoksia vuonna 2023. Lisäksi raportissa on pyritty luomaan yleiskatsaus Suomen alkoholioloihin sekä käsitelty alkoholista aiheutuneita vaikutuksia tuoreimpiin tilastotietoihin pohjaten.

Raportti on julkinen. Se on suunnattu Euroopan komissiolle ja sen tarkoituksena on informoida komissiota Suomen alkoholioloista sekä Alkon roolista ja toiminnasta monopolijärjestelmässä.

Lisätietoja raportista ja sen laatimisesta Valvirassa antaa lakimies Kristiina Meriläinen, puh. 0295 209 517 tai kristiina.merilainen@valvira.fi.

Valvira
Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto, Valvira

Ratapihantie 9, 00520 Helsinki
PL 43, 00521 Helsinki
Ounasjoentie 6, 96200 Rovaniemi

Puhelin 0295 209 111
kirjaamo@valvira.fi
valvira.fi

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on kokouksessaan 19.2.2026 hylännyt asiakirjaa koskevan valtioneuvoston vaiteliaisuuspyynnön ja päätti samalla asiakirjan julkistamisesta välittömästi (peruste PL 50 § 3 mom., TJ 43 a §:n 3 mom.).

FINLAND – PACKAGE MEETING
2nd or 5th March 2021

KÄYTTÖ RAJOITETTU
TL IV
JulkL (621/1999) 24.1 §:n
2 kL (_/_)

EU PILOT: EUP(2021)9837 - RESTRICTIONS OF IMPORT ON ALCOHOL

Case description

The Commission submitted an EU Pilot request to Finland in the beginning of February. In the EU Pilot, the Commission explains that following several complaints, it is the Commission services understanding that the current Finnish Alcohol Act, as interpreted in the Guidance by the National Supervisory Authority for Welfare and Health, Valvira, and as currently enforced by Alko, leads to the following situation:

- §17 of the Alcohol Act allows retail selling, not only by Alko, but also by any person having obtained a retail trade license from the competent authority for alcoholic beverages containing a maximum of 5.5 percentages by volume ethyl.
- Such beverages may be sold by license holders in Finland e.g. grocery stores, retailers, etc established in Finland. However, sales at distance or online by such licence holders are not allowed in Finland according to official guidance by Valvira[1].
- Retailers or sellers of beverages with an alcohol content of up to 5,5% that are established in other EU Member States are not able to obtain a Finnish licence to sell at distance such beverages nor is there a system to recognise other national EU Member States retail licences in Finland.
- Alko's practise in Finland for alcohol beverages with a content of 2,8 % - 5,5 % allows orders to be placed by consumers online or via an Alko mobile application, and then picked up from authorised pick-up points, some of which are third party premises.
- Alko requires economic operators to obtain an authorisation of the producer or owner of the trademark before Alko agrees to offer processing of all beverages relating to its monopoly.

On that basis, the EU Pilot asks for further clarifications from the Finnish authorities.

Issues at stake

The above situation is examined in the light of EU law, in particular the principle of the free movement of goods as enshrined in Article 34 of the Treaty on the Functioning of the European Union in conjunction with Article 36 TFEU (exceptions to free movement of goods).

Questions for the technical discussion

The questions were sent to Finland with the EU Pilot. As Finland has only just received the questions at the beginning of February, Finland is not expected to reply already at the package meeting. However, the Commission is ready to clarify any aspect of the EU Pilot request. Moreover, Finland could, if possible, already reply to the first question:

[1] Available in Finnish: https://www.valvira.fi/documents/14444/201001/Yksityishenkil%C3%B6n+alkoholin+maahantuontioikeus/4caa5790-1e35-4e24-a4b2-acb2c2905bb4

1. **Is it correct that, as a consequence of the practice and guidance by the National Supervisory Authority for Welfare and Health, Valvira[2], distance selling, by retailers or sellers established in another Member State, of alcoholic beverages containing a maximum of 5.5 percentages by volume ethyl is impossible in Finland, regardless of there not being such direct prohibition in the Alcohol Act? If the Finnish authorities consider that Valvira does not have such practice, would it possible to elaborate how retailers or sellers established in another Member State could sell alcoholic beverages containing a maximum of 5.5 percentages by volume ethyl at a distance selling in Finland, and under which conditions?**

[2] Idem.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on kokouksessaan 19.2.2026 hylännyt asiakirjaa koskevan valtioneuvoston vaiteliaisuuspyynnön ja päätti samalla asiakirjan julkistamisesta välittömästi (peruste PL 50 § 3 mom., TJ 43 a §:n 3 mom.).

Ref. Ares(2022)8813016 - 19/12/2022

EUROPEAN COMMISSION
DIRECTORATE-GENERAL FOR INTERNAL MARKET, INDUSTRY, ENTREPRENEURSHIP AND SMES
Single Market Enforcement
E.2 – Enforcement II

Brussels, 19.12.2022
grow.e.2/FC/kr(2022)9207668

KÄYTTÖ RAJOITETTU
TL IV
JulkL (621/1999) 24.1 §:n
2 kL (_/ _____)

NOTE FOR THE FILE

Subject: Meeting of 16 November 2022 with Finnish authorities as regards EUP(2021)9837 - restrictions on free movement of goods in the Finnish Alcohol Act

1. BACKGROUND

Following a number of complaints received in relation to the restrictions imposed by the Finnish Alcohol Act on free movement of goods, the Commission launched an EU Pilot investigation on the matter in 2021.

More specifically, the current national system raises two issues of compatibility with EU law. First, while the retail sale of alcohol above 5.5% is reserved to the national monopoly, the Alcohol Act requires that sellers of other alcohol products (up to 5.5%) have a retail licence with a view to their sale to consumers residing in Finland and that alcohol must be sold only in retail outlets to ensure better control. As it is not possible to get a retail licence without a retail outlet in Finland, **distance selling** is **not allowed**. Moreover, the precise scope of the notion of "*retail sales **in Finland***" is not entirely clear and this generates legal uncertainty over what is and is not allowed under the Alcohol Act, which might constitute in itself a breach of the free movement of goods.

Furthermore, in October 2022, new complaints were received concerning the announcement by Finnish authorities of the intention to intensify border inspections on imported alcohol and claiming that said initiative would constitute an abuse of fiscal control with a view to restricting the free movement of goods within the Single Market.

Following the Finnish reply of 20 December 2021 (outlining the 2017 proposal prepared by the Working Group of the Ministry of Social Affairs and Health), the Commission services have sent a second request for supplementary information enquiring over the precise scope of the notion of "*retail sales in Finland*" under the Alcohol Act as well as of said proposal. Said draft laid down a proposal for reform of the Alcohol Act system with a less restrictive scheme.

After a meeting on 14 December 2021, the Finnish authorities welcomed the idea of another meeting, highlighting the priority nature of the file and their wish to discuss a solution.

Commission européenne/Europese Commissie, 1049 Bruxelles/Brussel, BELGIQUE/BELGIË – Tel. +32 22991111
Office: N105 06/086 – Tel. direct line +32 229-91782

Federico.CIUCCI1@ec.europa.eu

2. THE MEETING OF 16 NOVEMBER 2022

The participants in the meeting were:

Commission: Salvatore D'ACUNTO (*H.o.u.*, GROW E.2), Javier PALMERO ZURDO (D.*h.o.u.*, GROW E.2), Federico CIUCCI (*Legal officer*, GROW E.2), Catalina NISTOR (*Legal officer*, TAXUD A.2).

Finnish Authorities: Pasi MUSTONEN (*Health counsellor*, FI Perm. Rep.), Jenna OJA (*Legal counsellor*, FI Perm. Rep.), Ismo TUOMINEN (*Ministerial Counsellor*, Finnish Ministry for Social Affairs and Health).

The Finnish authorities provided the requested clarifications regarding the current interpretation of the Finnish Alcohol Act and a presentation of the main features of a new reform project, enlarging the scope of the 2017 Finnish working group proposal and addressing the Commission pending concerns. Under the new system:

- There would still be **no restrictions for 'passenger imports'** (import carried out directly by buyers for non-commercial purposes) of alcoholic beverages and there would be a clear definition of **distance selling and distance buying under the Alcohol Act** (in line with that set out for fiscal purposes in the Excise Duty Directive, thereby tackling legal uncertainty, which is one of the main sources of concern for the Commission);

- Distance buying (and related import) of any alcoholic beverage for non-commercial purposes would be allowed;

- Distance selling of alcoholic beverages containing up to 2,8% would be allowed;

- Distance selling of alcoholic beverages containing between 2.8% and 5.5% would be allowed for any retailer established in an EU Member State, subject to a one-time notification for each operator. Under the upcoming draft, delivery of the goods would be carried out through an "approved retail outlet" or through private delivery points, but even the possibility for home-delivery is not ruled out. Overall the system would not discriminate between domestic and foreign retailers;

- Distance selling of alcoholic beverages containing above 5.5% would be prohibited (reserved to the monopoly).

The Commission services expressed their satisfaction with the direction of the proposal and their availability to continue to cooperate with the Finnish authorities in finding a balanced solution for pending legal and practical issues. This includes e.g. limiting the extra-territorial reach of the system in order to avoid foreign retailers incurring in criminal responsibility in Finland by merely providing delivery options on their website, while also avoiding measures restricting the availability of said websites in order to ensure compliance with other pieces of EU law governing distance selling (notably the e–Commerce Directive).

Finally, the Finnish authorities explained the announced initiative to carry out inspections on imported alcoholic beverages and the Commission services agreed that said public health, age limitation and the obligation to ensure perception of taxes in the interest of

the budget justify controls for the Member State under the Treaty and the Excise Duty Directive and EU customs legislation.

3. NEXT STEPS

Finland will reply to the EU Pilot letter in the following weeks and outline the features of the upcoming proposal. The FI representatives committed to continue to cooperate with the Commission services through the relevant tools available i.e. EU Pilot and, at a later stage, TRIS notifications in order to ensure that the proposal compliance with EU law and to effectively tackle the main outstanding concerns. The Commission services, on the other hand, will provide a preliminary assessment of the draft before notification in order to endorse and speed up the legislative process.

Contact person: Federico CIUCCI, GROW.E2

c.c.: Pasi Mustonen (pasi.mustonen@formin.fi)
Ismo Tuominen (ismo.tuominen@gov.fi)
Jenna Oja (jenna.oja@formin.fi)

Mary Veronica TOVSAK PLETERSKI; Jugatx ORTIZ GONZÁLEZ, Salvatore D'ACUNTO, Javier PALMERO ZURDO (GROW)
Catalina NISTOR (TAXUD)

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on kokouksessaan 19.2.2026 hylännyt asiakirjaa koskevan valtioneuvoston vaiteliaisuuspyynnön ja päätti samalla asiakirjan julkistamisesta välittömästi (peruste PL 50 § 3 mom., TJ 43 a §:n 3 mom.).

Pilot-asiaa (THEMIS/EU PILOT EUP(2021)9837) koskevan 16.11.2022 kokouksen muistiinpanot

TL IV käyttö rajoitettu

Osallistujat:

Komissio	Salvatore d'Acunto (DG GROW, E.2, head of unit) Javier Palmero Zurdo (DG GROW, E.2, deputy head of unit) Federico Ciucci (DG GROW, E.2, legal officer) Catalina Nistor (DG TAXUD)
FI	Ismo Tuominen (STM) Pasi Mustonen (EUE) Jenna Oja (EUE)

ETÄOSTAMINEN:

Komissio halusi varmistaa, oliko niin, että kuka tahansa kuluttaja voi keneltä tahansa ulkomaiselta toimijalta määrästä riippumatta ostaa alkoholia, jos itse kuljettaa tai järjestää kuljetuksen?

FI kertoi tämän olevan laillista eli laissa ei ole rajoituksia kuluttajan tuonnille ja ostoille.

Komissio varmisti kattaako tämä kaiken alkoholin +/- 5,5%?

FI mukaan kyllä, koska sekä myynti että ostaminen tapahtuvat toisessa maassa. Tätä ei voida Suomen lainsäädännöllä rajoittaa.

Komissio pohti, että lainsäädännön epäselvyys johtaa ehkä käytännössä siihen, että oikeudet eivät toteudu. Ei nimenomaisesti lainsäädännössä.

FI kertoi, että tätä ei ole täsmennetty lainsäädännössä, mutta selventäminen olisi täysin mahdollista.

Komissio tiedusteli, miten varmistetaan riskit (ikärajat, yliannostus jne.)?

FI:n mukaan etäosto aiheuttaa toki riskejä. Ei ole kuitenkaan mahdollista ulottaa Suomen lainsäädäntöä Suomen rajojen ulkopuolelle. Suomen lainsäädännön mukaan esimerkiksi alaikäisen ei ole laitonta yrittää ostaa alkoholia Suomessa. Näin ollen ei myöskään ulkomailta. Toimintaa voidaan kuitenkin seurata verovalvonnan yhteydessä. Alaikäisen on sen sijaan laitonta tuoda Suomeen alkoholia.

Komissio tiedusteli, kuka vastaa veroista?

FI:n mukaan ostaja, kun kyse on valmisteverodirektiivin mukaisesta etäostosta.

Komissio kysyi, miten tiedetään, että ulkomailta on tilattu tietty määrä alkoholia?

FI mukaan 98% tällaisesta alkoholista ei ole maksettu veroja. Eduskunta on rahoittanut seurannan parantamishankkeen. Veroilmoitus tehdään ennakkoilmoituksella.

Komission mukaan tässä voi syntyä harmaita alueita. Mitä tarkoittaa, että myyjä järjestää kuljetuksen? Mitä, jos sivuilla linkki kuljetusyrityksen sivuille?

FI mukaan komissio on tämän osalta vastannut MEPin esittämään kysymykseen. Komission näkemys oli, että kyse voi olla etämyyntijärjestelmän kiertämisestä. (ORAL QUESTION H-0944/08; for Question Time at the part-session in December 2008)

Komissio nosti esiin Visnapuu-tapauksen ja KKO:n ratkaisun.

FI mukaan Visnapuu-asiassa oli lopulta kyse yksittäisestä tilanteesta. KKO piti EUT:n ratkaisun pohjalta kysymyksessä ollutta myyntiä vähittäismyyntinä Suomessa, koska myyjä itse toimitti myymänsä alkoholit. Jos näin ei olisi ollut, lopputulos olisi saattanut olla eri.

Komissio katsoi, että nykytilanteessa saattaa olla harmaita alueita ja ne voivat aiheuttaa ongelmia. Kun myyjä mainostaa verkkosivuillaan samanaikaisesti sekä valmisteveron alaisia tavaroita että tapaa, jolla tavarat kuljetetaan asiakkaalle ilman, että asiakkaan tarvitsee olla siinä jäsenvaltiossa, jossa myyjä sijaitsee, on mahdollista, että kyseessä katsotaan olevan väärinkäyttö, jonka tarkoituksena on muuttaa toimi keinotekoisesti arvonlisäverotarkoituksessa siten, että kyse olisi myyjän kuljettamisen sijaan asiakkaan omasta tai hänen puolestaan tapahtuvasta kuljetuksesta.

FI mukaan alkoholilakiin tarvitaan selvennyksiä, mutta on mahdollista, että tätä ei ehkä ikinä saada täysin selkeäksi, tilanteita on monia.

Komissio piti esitettyä aika selkeänä.

ETÄMYYNTI:

FI kertoi, että keskikategorian osalta suomalaisilta toimijoilta tarvitaan lisenssi. Ulkomaisten toimijoiden osalta asiaa tarkastellaan, kyseeseen voisi tulla ehkä myös jonkinlainen ilmoitus. Asettaisi ulkomaiset toimijat jopa parempaan asemaan.

Komissio totesi, että EUT:n oikeuskäytäntö mahdollistaa kansallisen syrjinnän.

FI mukaan 5,5% vahvempia alkoholijuomia voidaan myydä vain Alkossa. Suomessa on poikkeus koskien marja- ja hedelmätilaviinejä ja käsityöoluita (yli 5,5%), joita saa myydä tiloilta ja valmistuspaikan läheltä.

Komissio kysyi, kuinka suurista tuottajamääristä puhutaan.

FI:n mukaan tällä hetkellä on noin 30 viinitilaa, poikkeusta säädettäessä niitä oli 50.

Komissio kysyi, onko lakkalikööri monopolin alla?

FI mukaan kyllä, koska likööreillä on markkinat myös Suomen ulkopuolella. Tällainen poikkeus olisi vaikeasti perusteltava.

TUONTI JA VEROT:

Kysymyksen 6 osalta **komissio** totesi, ettei ole laitonta tehdä tuontia koskevia tarkistuksia (verovalvonta, ikä, jne. syillä). Kyse on tuotteiden ostosta, joista on säädetty kansallinen valmistevero terveys- ym. syistä. Komissio ei näe ongelmaa tarkastuksissa. Kyse ei ole verosta, joka määrättäisiin siitä syystä, että tuote on peräisin muualta. Muut edellä mainitut elementit kuitenkin ehkä selkeyttäisivät tätäkin kysymystä.

JATKOASKELEET:

Komissio piti vastauksia selkeinä. Komissio voisi antaa tilanteesta väliraportin, jossa se toteaisi, mitä ovat ymmärtäneet vastauksista. Etämyynnin osalta komissio haluaisi nähdä tiettyä kehitystä, joka edistäisi rajat ylittävää elementtiä. Komissio ei antaisi vain yleistä vastausta vaan perustaisi sen myös olemassa olevaan EU:n voimassa olevaan oikeuteen. Komissio voisi esittää toiveita toivottavasta kehityksestä. Komissio konsultoi asiassa myös hierarkiaansa ja oikeuspalveluaan. Komissio tulee vastaamaan mahdollisimman kannustavasti tulevasta.

FI mukaan luonnostekstejä voitaisi toimittaa vuoden 2023 ensimmäisellä puoliskolla.

Komissio kertoi, että jos se pitää pilotin voimassa, voisi olla mahdollista toimittaa luonnos pilotin kautta. Komissio lupasi, että luonnoksen voi toimittaa myös järjestelmän ulkopuolella epävirallisesti. Komissio kertoi toimittavansa tapaamisesta laatimiensa muistiinpanojen sisällön tarkastettavaksi. Komissio totesi asian olevan sensitiivinen heille ja ymmärsi, että myös Suomessa kyse on sensitiivisestä kysymyksestä. Tämän vuoksi keskustelu myös ylemmällä tasolla voisi olla hyödyllinen.

ALKO OY:N SELVITYS SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖLLE LIITTYEN THEMIS/EU PILOT EUP(2021)9837 TIETOPYYNTÖÖN SUOMEN VIRANOMAISILLE

Sisällys

Komission selvityspyyntö 1

Alkon valtuutusjärjestelmä ja ns. yhden toimijan periaate 2

Taustaa 2

Valtuutusjärjestelmän tavoite 3

Tavaroiden vapaa liikkuvuus (SEUT 34 artikla) vs. kaupallinen valtion monopoli (SEUT 37 artikla) .. 3

SEUT 34 artiklan soveltamisesta 5

SEUT 34 artiklaa koskeva case Dassonville 5

Alkon suunnittelemat toimenpiteet 6

Komission selvityspyyntö

Komission kirjeessä todetaan, että komissio on vastaanottanut useita Suomea vastaan esitettyjä kanteluita, jotka liittyvät tiettyjen alkoholijuomien myynnin mahdollisiin esteisiin.

Komission tähän mennessä keräämien tietojen mukaan tilanne Suomessa tiettyjen alkoholijuomien myynnin osalta on seuraava:

- Alko vaatii talouden toimijoita hankkimaan valmistajalta tai tuotemerkin omistajalta luvan ennen kuin Alko suostuu ottamaan tarjouskäsittelyyn juomaa, joka liittyy sen monopoliin.

Tältä osin komissio pyytää Suomen viranomaisia täydentämään ja selventämään edellä kuvattuja kohtia ja vastaamaan mm. seuraaviin kysymyksiin:

5. Mikä on Alkon tuotemerkkiä koskevan lupamenettelyn tavoite, jonka mukaan talouden toimijoiden on hankittava valmistajalta tai tuotemerkin omistajalta valtuutus ennen kuin Alko suostuu myymään tuotteita, jotka on jätetty tarjouskäsittelyyn?[1]

Ovatko Suomen viranomaiset harkinneet vähemmän rajoittavia keinoja saavuttaa sama tavoite?

6. Lisäksi mikä on tavoitteena, kun vain yhdelle talouden toimijalle annetaan oikeus tarjota tuotteita Alkon kautta, vaikka useat toimittajat olisivat saaneet valmistajalta tai tuotemerkin omistajalta tuotemerkkiä koskevan luvan?[2]

[1] ”Tarjouksen hyväksyminen käsittelyyn edellyttää, että tarjouksen liitteenä on valmistajan tai tuotemerkin omistajan valtuutus. Mikäli tuotteen teollisoikeuksiin (mm. tavaramerkkioikeuksiin) liittyy epäselvyyksiä, Alko voi jättää tuotteen ottamatta tarjouskäsittelyyn. Valtuutusta ei tarvita, kun tarjottu tuote on oma tuotemerkki tai tuotetta tarjotaan pienempiin erikoiseriin.”

[2] Mikäli valmistaja/tuotemerkin omistaja on valtuuttanut usean eri toimijan edustamaan samaa tuotettaan ja Alko saa sen vuoksi useita erilaisia samaa tuotetta koskevia tarjouksia eri tarjoajilta samassa haussa, hylätään kaikki tällaiset tarjoukset, koska ne ovat päällekkäisiä.

Alkon valtuutusjärjestelmä ja ns. yhden toimijan periaate

Taustaa

Alkoholilain (1102/2017) 25 §:n mukaan alkoholiyhtiö Alko Oy:n (jäljempänä **Alko**) päätökset alkoholijuomien ottamisesta vähittäismyyntiin, niiden poistamisesta vähittäismyynnistä ja niiden hinnoittelusta tulee tehdä julkisin ja tasapuolisin perustein riippumatta niiden valmistajan tai myyjän kansalaisuudesta tai kotipaikasta. Sama edellytys koskee alkoholijuomien esillepanoa sekä muita myyntijärjestelyitä.

Kansallisen lain sisältämä syrjimättömän toiminnan vaatimus pohjautuu SEUT 37 artiklaan, jonka kohtien 1 ja 2 mukaan:

> *1. Jäsenvaltiot mukauttavat kaupallisia valtion monopolejaan niin, että tavaroiden hankintaa tai myyntiä koskevissa ehdoissa ei syrjitä jäsenvaltioiden kansalaisia. [- -]*
>
> *2. Jäsenvaltiot eivät toteuta uusia toimenpiteitä, jotka ovat ristiriidassa 1 kohdan periaatteiden kanssa tai joilla rajoitetaan jäsenvaltioiden välisten tullien ja määrällisten rajoitusten kieltämistä koskevien artiklojen soveltamisalaa.*

Syrjimättömän toiminnan vaatimusta on myös kansallisesti tarkennettu valtioneuvoston asetuksella alkoholilain täytäntöönpanosta (151/2018). Sen mukaan alkoholiyhtiön tulee päättää alkoholijuomien vähittäismyyntiin ottamisesta ja niiden poistamisesta valikoimistaan sopimusehtojensa ja yleisten valintaperusteidensa mukaisesti.

Tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu on varmistettu muun muassa julkisella valikoimaanotto-ohjeella sekä julkisella hinnoittelukaavalla. Valikoimaanotto-ohjeita ja menettelyitä on uudistettu säännöllisin väliajoin. Alkon nykyinen valikoimaanotto-ohje tuli voimaan 1.1.2020. Nyt voimassa oleva ohje jaottelee tuotteet *vakiovalikoimaan*, *tilausvalikoimaan*, *kausivalikoimaan* ja *erikoiseriin*.

Alkossa on noin 2000-luvun alusta alkaen ollut käytössä menettely, jossa tuote voi tulla Alkon valikoimiin vain, mikäli tavarantoimittajalla on tuotteen valmistajan tai tavaramerkin omistajan valtuutus valikoimaanotto-ohjeessa tarkemmin määritellyn mukaisesti. Valtuutusta ei tarvita, kun tarjottu tuote on oma tuotemerkki (private label) tai jos tuotetta tarjotaan pienempiin erikoiseriin. Valtuutus edellytetään kaikissa valikoimaluokissa niiden valmistajan tai myyjän kansalaisuudesta tai kotipaikasta riippumatta. Lisäksi tavarantoimittajalla on oltava voimassa lain edellyttämät luvat kuten esimerkiksi maahantuonti- ja tai tukkumyyntilupa.

Vakiovalikoiman, kausituotteiden ja erikoiserien osalta tuotteet valitaan Alkon valikoimaan tuotehakuihin perustuvien tarjouskilpailujen kautta. Tuotehausta tiedotetaan alko.fi-sivujen tavarantoimittajaosiossa. Toisin kuin vakiovalikoiman tuotteilla, tilausvalikoiman tuotteille ei ole erillistä hakumenettelyä vaan tuotteita voi tarjota tilausvalikoimaan jatkuvasti.

Tarjotut tuotteet arvioidaan pyydettyjen näytteiden perusteella tasapuolisuutta noudattaen ja sokko- ja/tai avointa arviointia käyttäen. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tuotteen laatuun ja muihin kuluttajalle lisäarvoa tuoviin näkökohtiin, hintaan sekä vastuullisuustekijöihin. Lisäksi arvioinnissa huomioidaan tuotteen saatavuuden varmuus, materiaalivirran toimivuus sekä pakkauksen tilanhallinnallinen soveltuvuus. Arvioinnin perusteella valittu tuote toimitetaan Alkoholintarkastuslaboratorion (ACL) analysoitavaksi. Tuote voidaan ostaa, jos tuote täyttää vaatimukset.

Alko toimii kaikkien valikoimien osalta ns. yhden toimittajan –periaatteella siten, että samaa tuotetta ei *kerrallaan* voi tarjota useampi tavarantoimittaja. Menettelytapa johtuu suoraan lain

vaatimuksesta tasapuoliseen ja läpinäkyvään hinnoitteluun. Alkolla ei vapailla markkinoilla toimivan toimijan tapaan ole alkoholilainsäädännöstä johtuen mahdollisuutta ostaa tuotteita eri toimijoilta varastoonsa, ja myydä haluamallaan yhtenäisellä hinnalla. Koska tavarantoimittaja määrittää tuotteen vähittäismyyntihinnan itse, ei samaa tuotetta käytännössä voida samanaikaisesti ostaa useammalta toimittajalta eri hinnoin.

Kunkin tuotteen toimittaja voi kuitenkin vaihtua aina valikoimajakson vaihdoksen yhteydessä (voimassa olevien sääntöjen mukaan 3 kertaa vuodessa), mikäli uusi toimittaja on hankkinut itselleen tarvittavan valtuutuksen. Alkon käyttämä yhden toimittajan -periaate ei estä valmistajaa muuttamasta toimittajaansa niin halutessaan eikä näin ollen siis estä uutta valtuutettua toimittajaa tarjoamasta valikoimajakson vaihdoksen yhteydessä sellaista tuotetta, joka on jo Alkon valikoimassa. Mikäli valmistaja tai tuotemerkin omistaja on valtuuttanut usean eri toimijan edustamaan samaa tuotettaan, hylätään kaikki ne tarjoukset, joissa on tarjottu samaa tuotetta samaan hakuun eri tarjoajien toimesta. Alkon käytännön mukaan tavarantoimittaja vastaa tuotteen toiminnasta Alkossa sopimuskauden ajan.

Valtuutusjärjestelmän tavoite

Valtuutuskäytäntö on pitkä perinne ja perustuu tavaramerkin käyttöoikeuden varmistamisen lisäksi Alkon haluun ymmärtää tuotteen alkuperää sekä korostaa tarjoajan vastuuta koko toimitusketjussa. Osana vastuullisuustoimintaansa Alko vaatii, että tuotteen tarjoaja tuntee toimitusketjunsa. Kaikkien Alkon juomatoimittajien tulee muun muassa sitoutua allekirjoituksellaan eettisiin toimintaperiaatteisiin ja niiden noudattamiseen. Se, että tuotteen tarjoajalla on osoittaa tuotteen valmistajan valtuutus, auttaa osaltaan Alkoa varmistamaan tuotteen alkuperän oikeellisuutta. Tuotteen alkuperän varmistaminen on myös tuoteturvallisuuden kannalta merkityksellistä.

Tuotteen alkuperän lisäksi valtuutuskäytäntö toimii Alkon valikoimaanotossa tuotteen saatavuutta ja saatavuuden jatkuvuutta varmistavana tekijänä. Se toimii todisteena siitä, että tavarantoimittajalla on suhde tuotteen tuottajaan varmistaa tuotteen jatkuvaa saatavuutta ja osoittaa, ettei kyseessä ole yksittäinen tuote-erä. Mikäli Alko ei pysty varmistamaan tuotteen saatavuutta ja saatavuuden jatkuvuutta, saattaa se johtaa siihen, että toimittajalla olisi ainoastaan yksittäinen edullinen tuote-erä, joka loppuessaan aiheuttaisi katkon Alkon saatavuuteen ja haittaisi sekä Alkon operatiivista liiketoimintaa että asiakaskokemusta. Tällaiset saatavuusongelmat olisivat haitallisia Alkon asiakkaille sekä Alkon operatiiviselle liiketoiminnalle.

Tavaroiden vapaa liikkuvuus (SEUT 34 artikla) vs. kaupallinen valtion monopoli (SEUT 37 artikla)

EU:n sisämarkkinoilla lähtökohtana on, että sekä jäsenvaltioista peräisin olevat tuotteet että jäsenvaltioissa vapaassa vaihdannassa olevat kolmansista maista tulevat tuotteet voivat liikkua sisämarkkinoilla vapaasti. SEUT 34 artikla kieltää jäsenvaltioiden väliset määrälliset rajoitukset ja kaikki vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet.

Valtion kaupallisten monopolien tavaroiden hankintaa ja myyntiä koskevista ehdoista säädetään SEUT 37 artiklassa. SEUT 37 artiklan mukaisesti perustettu kaupallinen monopoli muodostaa rajoitetun ja tarkkarajaisen perusteen rajoittaa tavaroiden vapaata liikkuvuutta siltä osin, kuin on kysymys kaupalliselle monopolille säädettyjen yksinoikeuksien käyttämisestä tavalla, joka toteuttaa monopolin tarkoituksena olevia hyväksyttäviä päämääriä.

Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan monopolin *olemassaoloa ja toimintaa* koskevia oikeussääntöjä on tutkittava suhteessa SEUT 37 artiklan määräyksiin eikä SEUT 34 artiklan

määräyksiin.[3] SEUT 34 artikla puolestaan soveltuu monopolin toimintaan *vaikuttaviin* oikeusääntöihin silloin, kun niillä on vaikutuksia unionin sisäiseen kauppaan.[4]

Asiassa *Franzen* tuomioistuin katsoi, että Ruotsin Systembolagetin valikoimaanottoperiaatteita tuli pitää monopolin erityistehtävän hoitamiseen ja toimintaan liittyvinä sääntöinä ja että niitä tuli siten arvioida SEUT 37 artiklan alla. Sen sijaan lainsäädännössä olleet vaatimukset tuotteiden myyntilisenssistä ja maahantuontirajoituksista arvioitiin SEUT 34 artiklan soveltamisalaan kuuluviksi.

Vastaavalla tavalla asiassa *Rosengren*, unionin tuomioistuin katsoi, että Ruotsin lainsäädännössä ollut kielto, jonka mukaan yksityishenkilöt eivät saa tuoda maahan alkoholijuomia muista jäsenvaltioista, ei koskenut sitä, kuinka monopoli hoitaa erityistehtäväänsä eikä sen siten voitu katsoa koskevan itse monopolin olemassaoloa. Tuomioistuin katsoi lisäksi, että kiellolla ei tosiasiallisesti säännelty monopolin toimintaa, sillä kyseinen kielto ei koskenut Ruotsin alueella harjoitettavan alkoholijuomien vähittäismyynnin yksityiskohtia. Tuomioistuin totesi tähän liittyen mm., että ”*erityisesti on todettava, että kyseisellä kiellolla ei pyritä sääntelemään järjestelmää, jota käyttäen monopoli valitsee tuotteet, monopolin myyntiverkkoa eikä kyseisen monopolin myymien tuotteiden markkinoille saattamisen tai mainonnan järjestämistä*”[5]. Edellä kuvatuilla perusteilla tuomioistuin katsoi, että kysymyksessä ollessa tilanteessa SEUT 34 artikla tuli sovellettavaksi ja arvioitavana ollut kielto oli vapaan liikkuvuuden periaatteen vastainen sen ylittäessä sen, mikä oli tarpeen nuorison suojelemiseksi alkoholin kulutuksen haitoilta.

Alkon valtuutusjärjestelmä on osa valikoimaanottoa koskevia vaatimuksia ja se liittyy sitä kautta välittömästi toimintaan, jossa alkoholiyhtiö valitsee tuotteita valikoimiinsa ja osaltaan toteuttaa sille säädettyä erityistehtävää. Näin ollen Alko katsoo, että Alkon valtuutusjärjestelmässä ja valikoimaanottomenettelyssä on kyse nimenomaan *monopolin toimintaan ja olemassaoloon* liittyvistä säännöistä. Näin ollen menettelyä tulisi tutkita SEUT 37 artiklan määräysten perusteella ja että SEUT 34 artiklaa ei voitaisi suoraan soveltaa kysymyksessä olevan menettelyn arviointiin.

SEUT 37 artiklan sääntelyssä on jätetty tiettyä harkintavaltaa sille, millä perusteilla monopoli valitsee tuotteet valikoimiinsa edellyttäen, että kriteerit ovat objektiivisia, suhteellisuusperiaatteen mukaisia eivätkä suoraan tai välillisesti syrji ulkomaisia toimittajia kotimaisten kustannuksella. Kiellettyä ei ole sekään, että kriteerit ovat osin liiketaloudellisia, mikä käy ilmi mm. unionin tuomioistuimen Franzen-tapauksesta:

> “*It is true that the beverages selected are maintained in the basic assortment of Systembolaget only if their sales exceed a certain volume and gain a certain market share. However, this constraint, although it may have the consequence of handicapping small producers, is not in itself apt to afford a direct or indirect advantage to domestic products. In any event, it appears justified both* ***with regard to the freedom of choice which the monopoly has in its commercial policy and by the requirements inherent in its management****. For its aim is to provide a variety of alcoholic beverages in all the monopoly's sales outlets during a specific period within limits compatible with the need to run the monopoly profitably. Furthermore, it does not concern products whose quantities are by nature limited, such as vintages or seasonal drinks, which are included in the 'provisional' assortment*.”

[3] EU-tuomioistuimen ratkaisut Franzén, asia C-189/91; Rosengren ym., asia C-170/04 ja ANETT, asia C-456/10.
[4] EU-tuomioistuimen ratkaisut Rosengren ym., asia C-170/04 ja ANETT, asia C-456/10.
[5] EU-tuomioistuimen ratkaisu Rosengren ym., asia C-170/04, kohta 24.

Yleistä vaatimusta kaikkien toimittajien mahdollisuudesta toimittaa ja myydä tuotteitaan Alkolle ei voida ainakaan suoraan johtaa SEUT 37 artiklasta.

Alkon valikoimaanottoperiaatteita sovelletaan tasapuolisesti ja syrjimättömästi suhteessa kaikkiin Alkon toimittajiin riippumatta kansalaisuudesta tai kotipaikasta. Näin ollen syrjimättömän toiminnan vaatimus täyttyisi tältä osin, ottaen huomioon, että valikoimaanottoperiaatteet vaikuttavat samalla tavoin sekä kotimaisten että ulkomaisten toimijoiden pääsyyn Alkon toimittajaksi.

Valtuutuskäytäntö perustuu Alkon haluun ymmärtää tuotteen alkuperää sekä korostaa tarjoajan vastuuta koko toimitusketjussa. Vaikka tämä peruste ei ole suoraan sidoksissa alkoholilain ja alkoholimonopolin tarkoitukseen, voidaan todeta, että kysymyksessä on Alkon monopolille annetun liiketoimintapolitiikkaa koskevan harkintavallan puitteissa laadittu objektiivinen ja syrjimätön vaatimus, jonka subjektiivisena tarkoituksena ei ole suosia kotimaisia toimittajia ulkomaisten kustannuksella. Valtuutuskäytännön kautta varmistetaan tuotteen alkuperä ja turvallisuus.

Valtuutuskäytäntö toimii myös tuotteen saatavuutta ja saatavuuden jatkuvuutta varmistavana tekijänä. Tavaratoimittajan ja valmistajan välinen suhde osoittaa, että tuotteen saatavuus pysytään takaamaan verrattuna toimittajaan, jolla on hallussa ainoastaan yksittäinen tuote-erä, jonka loppuessa Alkolla ei olisi mahdollista hankkia kyseistä tuotetta ennen kuin vasta uuden valikoimakauden vaihdoksen yhteydessä ja näin ollen Alkon saatavuuteen tulisi katkos, joka haittaisi sekä Alkon operatiivista liiketoimintaa että asiakaskokemusta.

SEUT 34 artiklan soveltamisesta

SEUT 34 artiklaa sovelletaan lähtökohtaisesti ainoastaan valtion toimenpiteiseen.

Alkon valtuutusjärjestelmän arvioiminen ja tutkinta SEUT 34 artiklan alla on edellä kuvattujen *Franzen* ja *Rosengren* tapausten oikeusohjeiden valossa tulkinnanvaraista. Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan se edellyttäisi sitä, että menettelyä ei pidettäisi aikaisemman oikeuskäytännön mukaisesti monopolin toimintaan liittyvänä sääntönä, vaan tuotteiden valikoimaanottoon liittymättömänä toiminnasta ”irrallisena” toimenpiteenä.

SEUT 34 artiklaa koskeva case Dassonville

Mikäli asiaa edellä mainitusta huolimatta tutkittaisiin SEUT 34 alla, haluaa Alko todeta seuraavaa. Unionin tuomioistuin on asiassa *Dassonville* katsonut seuraavasti:

> ”*Aitoustodistuksen esittämistä koskeva jäsenvaltion vaatimus on perustamissopimuksen kanssa ristiriidassa oleva määrällistä rajoitusta vaikutukseltaan vastaava toimenpide, jos todistuksen saaminen on vaikeampaa toisessa jäsenvaltiossa säännönmukaisesti vapaassa vaihdannassa olevan aidon tuotteen tuojille kuin suoraan alkuperämaasta tuotavan saman tuotteen tuojille*.”

Dassonville -tuomion mukaan todistuksen vaatiminen oli vaikutukseltaan määrällistä rajoitusta vastaava toimenpide, jos sen hankkiminen on rinnakkaistuonnissa muodostui hankalammaksi kuin suorassa tuonnissa alkuperämaasta. Alkon valtuutusjärjestelmässä ei ole vastaavaa piirrettä, sillä kaikkien toimijoiden on hankittava valtuutus tuotteen valmistajalta tai tavaramerkin omistajalta. Lisäksi Alkon valtuutusjärjestelmä ei koske tuotteiden maahantuontia (vrt. Franzén, asia C-189/95) tai estä Suomen markkinoille pääsyä eikä rinnakkaistuontia, sillä vaatimus liittyy ainoastaan tarjoajan ja Alkon väliseen sopimukseen eikä se estä toimittajaa tarjoamasta tuotteitaan myytäväksi esimerkiksi ravintoloille. *Dassonville*-tapauksessa taas oli kyse valtion lainsäädännöstä, joka edellytti tuotteen maahantuonnille aitoustodistusta eli esti absoluuttisesti rajat ylittävää kauppaa.

SEUT 34 artiklan vastainen toiminta voi olla sallittua SEUT 36 artiklan oikeuttamisperusteiden tai ns. pakottavien vaatimusten nojalla. Tuomioistuin hyväksyi Dassonvillessä jäsenvaltioiden toimet, joilla pyritään varmistamaan tuotteen aitous edellyttäen, että nämä toimenpiteet ovat suhteellisia päämäärään nähden.

Alkon suunnittelemat toimenpiteet

Alko päivittää jatkuvasti (noin kolme kertaa vuodessa) alkoholijuomien valikoimaan ottamista, valikoimista poistamista ja hinnoittelua koskevat yleiset valintaperusteet, sopimusehdot ja menettelysäännöt Alkoholijuomien valikoimaanotto ja vähittäismyynti -oppaaseensa.

Tällä hetkellä Alko valmistelee valikoimaanotto-ohjeeseensa valtuutusmenettelyyn liittyviä muutoksia, joiden ennakoidaan tulevan voimaan 1.10.2021.

1. Tarkennetaan valtuutuksen roolia. Valtuutus auttaa Alkoa varmistamaan tuotteelle riittävän saatavuuden, tuotteen alkuperän ja laadun, sekä tavarantoimittajan kyvykkyyden noudattaa Alkon määrittelemiä vastuullisen kaupan periaatteita.
2. Mahdollistetaan tavarantoimittajalle vaihtoehtoinen tapa valtuutusmenettelyn rinnalle todistaa em. seikat liittyen tuotteen hankintaketjuun.
3. Siirrytään pois käytännöstä, jossa päällekkäisten valtuutusten tapauksessa kaikki tarjoukset hylätään. Määritellään kriteerit, joilla tarjous hyväksytään päällekkäisten tarjousten tapauksessa.

Lisäksi Alko suunnittelee siirtyvänsä nykyisen kolmen valikoimajakson mallista kahden valikoimajakson malliin. Tämä muutos on suunnitteilla liiketoiminnallisista syistä, mutta sillä on vaikutusta myös tuotteiden jakelijansiirtojen aikatauluihin.

Helsingissä 22.3.2021

Anu Koskinen
Valikoima- ja hankintajohtaja

Jonna Björklund
Yhtiölakimies

17.3.2010, päivitetty 16.2.2015

Alkoholijuomien tilaaminen ja maahantuonti

Alkoholilain mukaan yksityishenkilö saa tuoda alkoholijuomia omaan käyttöönsä ilman maahantuontilupaa. Tämä ohje on annettu 17.3.2010 ja päivitetty 16.2.2015. Päivitys on luonteeltaan tekninen, ohjeen sisältöä ei ole muutettu. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) valvoo alkoholijuomien maahantuontia alkoholilainsäädännön puitteissa.

Alkoholijuomat voi tuoda mukanaan matkustajatuontina tai hankkia tilaamalla esimerkiksi internetin välityksellä. Oleellista on, että ostettujen alkoholijuomien omistusoikeus siirtyy ostajalle ulkomailla. Tämä tarkoittaa, että juomat on maksettava ulkomaalaiselle myyjälle ennen kuin ne tuodaan Suomeen.

Ulkomailta tilaamalla alkoholijuomia ostavan on itse järjestettävä alkoholijuomien kuljetus Suomeen. Myyjä voi ostajan toimeksiannosta avustaa tarvittavan kuljetuspalvelun hankkimisessa. Kuljetusasiakirjoihin on kuitenkin aina merkittävä lähettäjäksi ja vastaanottajaksi alkoholijuomat tilannut henkilö. Juomat on toimitettava tilaajan ilmoittamaan osoitteeseen, eikä esimerkiksi myyjän varastoon Suomeen. Jos myyjä itse tai myyjän puolesta joku muu kuljettaa tilatut alkoholijuomat Suomeen, voidaan katsoa, että kyseessä on alkoholilaissa kielletty alkoholijuomien myyminen Suomessa.

Valviran mukaan yrityksen toiminta on alkoholilain vastaista silloin, kun yritys tuo alkoholin myyjän toimeksiannosta ulkomailta Suomeen ja välittää ne ostajille Suomessa. Tällöin omaan käyttöön alkoholijuomia ostanut henkilö ei itse toimi alkoholijuomien maahantuojana, vaan alkoholijuomat välittää myyjäyritys. Näin tapahtuva alkoholijuomien maahantuonti on lupaa edellyttävää kaupallista toimintaa. Tosiasiallisesti tuolloin on kysymys myyjäyrityksen Suomessa harjoittamasta alkoholijuomien vähittäismyynnistä, mikä on alkoholilaissa kielletty. Alkoholijuomien vähittäismyyntiä eli myyntiä muille kuin myyntiluvanhaltijoille saa Suomessa harjoittaa vain alkoholiyhtiö, sekä lupaviranomaisen luvalla rajoitetusti tilaviinin ja sahdin valmistaja sekä elintarvikeliike. Tällaiseen myyntiin internetin kautta alkoholijuomia myyvä yritys tai maahantuoja ei voi saada lupaa.

Yhteenveto:

- Ostajan on tilattava alkoholijuomat suoraan ulkomailla sijaitsevalta alkoholijuomien myyjältä käyttämättä välikättä Suomessa.
- Ostajan on maksettava alkoholijuomat suoraan myyjälle ennen niiden kuljettamista Suomeen.
- Maksua ei saa suorittaa myyjän edustajalle Suomeen.
- Myyjän on luovutettava alkoholijuomat ostajalle tai hänen ilmoittamalleen edustajalle esimerkiksi kuljetusliikkeelle Suomen rajojen ulkopuolella.
- Kuljetusliikkeen on oltava myyjästä riippumaton, itsenäinen yritys.
- Ostajan ja kuljetusliikkeen välillä on oltava erillinen sopimussuhde, ja ostajan on maksettava kuljetusliikkeelle kuljetuksesta erikseen.
- Juomat on kuljetettava suoraan Suomeen asiakkaalle, ei esimerkiksi myyjän välivarastoon.

Valvira
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto
PL 210, 00531 Helsinki
Lintulahdenkuja 4, 00530 Helsinki
Koskenranta 3, 96100 Rovaniemi
Puhelin 0295 209 111
Faksi 0295 209 700
www.valvira.fi
kirjaamo@valvira.fi

17.3.2010, päivitetty 16.2.2015

Yksityishenkilö voi tuoda Suomeen alkoholijuomia verovapaasti ainoastaan matkustajatuontina ulkomailta saapuessaan, muulla tavoin tuoduista alkoholijuomista on maksettava valmistevero ja juomapakkausvero. Lisätietoja valmisteverojen maksamisesta saa Tullista.

Lisätiedot alkoholi@valvira.fi

Valvira
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto
PL 210, 00531 Helsinki
Lintulahdenkuja 4, 00530 Helsinki
Koskenranta 3, 96100 Rovaniemi
Puhelin 0295 209 111
Faksi 0295 209 700
www.valvira.fi
kirjaamo@valvira.fi

Holmalahti

Tietopyyntö Suomen viranomaisille, sähköposti 11.2.2021

TIETOPYYNTÖ SUOMEN VIRANOMAISILLE ALKOHOLIN ETÄMYYNTIIN LIITTYVÄSSÄ ASIASSA THEMIS/EU PILOT EUP(2021)9837

Euroopan komissio on pyytänyt Suomen viranomaisilta 11. helmikuuta 2021 lisätietoja liittyen enintään 5,5 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävien juomien vähittäismyyntiä koskevaan sääntelyyn. Pyynnöt liittyvät komission ja jäsenmaan väliseen ns. EU:n Pilot -mekanismiin. Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa pyyntöön liittyvän vastauksen valmistelusta.

Selvityspyyntö perustuu komissiolle tehtyihin kanteluihin. Erityisesti näissä kanteluissa on kyse tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaatteesta liittyen alkoholin etämyyntiin verkossa.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) haluaa osaltaan antaa asiassa tietopyynnön valmistelua varten seuraavan lausunnon.

Yksityishenkilön maahantuontioikeus

Valvira ohjaa ja valvoo valtakunnallisesti alkoholilain mukaista toimintaa. Valvira on laatinut vuonna 2010 ohjeet kansalaisille alkoholijuomien tilaamisesta ja maahantuomisesta ulkomailta. Valviran kansalaisohjetta on päivitetty vuonna 2015 ja se löytyy Valviran verkkosivuilta. Päivitys on ollut luonteeltaan tekninen, eikä ohjeen sisältöä ole muutettu. Valvira ei ole vuoden 2010 jälkeen antanut muita asiaan liittyviä ohjeita tai tiedotteita.

Valviran verkkosivuilta löytyvä ohje on nimeltään ”*Alkoholijuomien tilaaminen ja maahantuonti*” ja se on sijoitettu ”*Yksityishenkilön maahantuontioikeus*” sivukokonaisuuteen. Valviran näkemyksen mukaan kyseessä on kansalaisille tarkoitettu käytännön ohjeistus, jolla ohjeistetaan kansalaisia etäostoon ja henkilökohtaiseen maahantuontiin liittyvissä menettelyissä. Valviran näkemyksen mukaan sen antamalla ohjeistuksella asiassa ei voida katsoa olevan oikeudellista merkitystä. Valviran käsityksen mukaan ohjeistusta ei ole myöskään käytetty ratkaisuperusteena kansallisissa alkoholin etämyyntiin liittyneissä oikeustapauksissa.

Valviran kotisivuillaan antama ohjeistus on perustunut vanhan alkoholilain (1143/1994) 8, 13 ja 14 §:iin. Ohjetta ei ole muutettu vuonna 2018 tapahtuneen alkoholilain kokonaisuudistuksen yhteydessä. Uudessa alkoholilaissa (1102/2017) vastaavat säännökset ovat pykälissä 5, 32, 35 ja 84.

Alkoholilain mukaan yksityishenkilö saa tuoda maahan alkoholijuomia omaan käyttöönsä ilman maahantuontilupaa. Alkoholijuomat voi tuoda mukanaan matkustajatuontina tai hankkia tilaamalla esimerkiksi internetin välityksellä.

Valviran kansalaisille antaman ohjeistuksen mukaan niin sanotun etäoston edellytyksenä on, että ostajan on tilattava alkoholijuomat suoraan ulkomailla

sijaitsevalta alkoholijuomien myyjältä käyttämättä välikättä Suomessa. Ostajan on maksettava alkoholijuomat suoraan myyjälle ennen niiden kuljettamista Suomeen. Maksua ei saa suorittaa myyjän edustajalle Suomeen. Myyjän on luovutettava alkoholijuomat ostajalle tai ostajan ilmoittamalle edustajalle, esimerkiksi kuljetusliikkeelle, Suomen rajojen ulkopuolella. Kuljetusliikkeen on oltava myyjästä riippumaton, itsenäinen yritys. Ostajan ja kuljetusliikkeen välillä on oltava erillinen sopimussuhde, ja ostajan on maksettava kuljetusliikkeelle kuljetuksesta erikseen. Juomat on kuljetettava suoraan Suomeen asiakkaalle, ei esimerkiksi myyjän välivarastoon.

Alkoholin maahantuonti kaupalliseen tarkoitukseen ja vähittäismyynti

Alkoholilain mukaan enemmän kuin 2,8 til.-% alkoholia sisältävien juomien maahantuonti kaupalliseen tarkoitukseen on sallittua vain, jos maahantuojalla on alkoholin käyttötarkoitukseen alkoholilain mukainen lupa, esimerkiksi alkoholijuomien anniskelu-, vähittäismyynti - tai tukkumyyntilupa. Alkoholin luvanvaraiseen kaupalliseen maahantuontiin liittyen Valviran ohjeessa todetaan:

- ”*Jos myyjä itse tai myyjän puolesta joku muu kuljettaa tilatut alkoholijuomat Suomeen, voidaan katsoa, että kyseessä on alkoholilaissa kielletty alkoholijuomien myyminen Suomessa.”*
- ”*Valviran mukaan yrityksen toiminta on alkoholilain vastaista silloin, kun yritys tuo alkoholin myyjän toimeksiannosta ulkomailta Suomeen ja välittää ne ostajille Suomessa*.”

Valviran tulkinta ja ohjeistus kansallisesta alkoholilaista on ollut se, että alkoholijuomien myynti ulkomailta Suomeen siten, että myyjä osallistuu kuljetuksen järjestämiseen ja maksaa verot Suomeen, rinnastuu vähittäismyyntiin Suomessa. Alkoholijuomien vähittäismyyntiä saa harjoittaa vain luovuttamalla niitä asiakkaalle hyväksytyssä vähittäismyyntipaikassa. Vähittäismyyntiluvan haltija voi ottaa vastaan tilauksia ja maksuja verkkokaupassaan alkoholijuomista. Tilatut alkoholijuomat saa kuitenkin luovuttaa asiakkaalle vain vähittäismyyntipaikan sisätilassa alkoholijuomien myyntiaikojen puitteissa.

Edellä kuvatun vähittäismyyntipaikan lisäksi alkoholiyhtiöltä (Alko Oy, jäljempänä Alko) ostettuja alkoholijuomia saadaan luovuttaa ostajille avoimessa liikehuoneistossa, jonka toiminnanharjoittajan kanssa Alko on tehnyt luovutuspaikkasopimuksen. Luovutuspaikan hyväksyy Alkon hakemuksesta se aluehallintovirasto, jonka toimialueella luovutuspaikka sijaitsee. (Alkoholilaki 27 §.)

Alkoholilain mukaan Alkolla on yksinoikeus alkoholijuomien vähittäismyyntiin 6 §:n 1 momentin 1-3 kohdassa ja alkoholilain 17 §:ssä säädetyin poikkeuksin. Näin ollen Valvira katsoo muiden kuin edellä mainittujen toimijoiden yli 5,5 til-% alkoholia sisältävien juomien myyntitoiminnan Suomessa olevan alkoholilain vastaista.

Alkoholin etämyynti

Alkoholilaissa ei ole etämyynti-määritelmää. Valvira ei siten katso olevansa toimivaltainen viranomainen alkoholin etämyyntiin liittyvissä kysymyksissä

eikä myöskään pysty toimivaltansa puitteissa ottamaan laajemmin kantaa sähköistä kaupankäyntiä koskevan direktiivin (2000/31/EY) säännöksiin.

Valviran ohjeessa ei ole mainintaa tai viittausta alkoholin etämyyntiin. Ohje ei myöskään erottele Alkon yksinoikeuden piiriin kuuluvia yli 5,5 til.-% alkoholia sisältäviä juomia ja komission tietopyynnön mukaisia enintään 5,5 til.-% alkoholia sisältäviä juomia.

Valvira on syksyllä 2020 tehnyt tutkintapyynnön poliisille havaitsemastaan alkoholilain vastaisesta toiminnasta Suomessa. Esitutkinta asiassa on sittemmin siirretty Tullille.

Valvira on alkoholilain kokonaisuudistukseen liittyvissä lausunnoissa, ja sen jälkeen julkisuudessa esittänyt alkoholilain selkeyttämistä siten, että Valviran ohjeistuksesta asiassa voitaisiin luopua. Valvira toteaa edelleen kantanaan, että lainsäädäntöä tulisi selventää siten, että yksityishenkilöille laaditusta ohjeesta koskien alkoholin tilaamista ja maahantuontia voitaisiin luopua.

Ratkaistu: 09.04.2021
Ratkaisija: Henriksson Markus
Virka-asema: Ylijohtaja
Esittelijät:
Holmalahti Jussi, Johtaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asiankäsittelyjärjestelmässä.
Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Liite Valviran kansalaisohje ”Alkoholijuomien tilaaminen ja maahantuonti”